

Pravno rješavanje prava nacionalnih manjina smanjuje podjele u društvu

Jedan od aktualnih problema Hrvatskoga sabora je donošenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Nacrt konačnog prijedloga je razmotren na sjednici Predsjedništva Sabora i predstavnika klubova zastupnika, pa je ishod tog sastanka pokazao da Vlada mora još jednom razmotriti izbor zastupnika manjina kako bi se našlo rješenje koje će u Saboru dobiti dvotrećinsku većinu glasova.

Što se u svezi s pravima manjina događa u svijetu? Na parlamentarnim izborima u Slovačkoj sudjelovale su jedna mađarska i dvije romske stranke, a mađarska stranka je dobila i važne položaje u novoj Vladi.

OESS posvećuje veliku pozornost pitanju nacionalnih manjina kako bi se u pojedinim zemljama ublažile podjele i prevladao osjećaj izolacije kod pripadnika manjina. U tom cilju organiziran je seminar "Zakonodavstvo i nacionalne manjine: međunarodne norme i praksa" u Kirgistanu. Letonsku vladu OESS poziva da riješi probleme s ruskom manjinom radi daljnje zaštite njenih prava. Hrvatska je pozvana da nastavi suradnju s visokim povjerenikom OESS-a kako bi se što prije donio zakon o nacionalnim manjinama. Srpskoj i crnogorskoj vlasti poručuje se da odredbe o nacionalnim manjinama unesu u novi ustavni okvir.

Osiguravanje jednakih prava svim pojedincima, u što spada i provedba antidiskriminacijskih zakona i mehanizama, pridonijet će smanjenju agresivnog nacionalizma, rasizma, šovinizma, ksenofobije i antisemitizma, iznio je veleposlanik Stephen M. Minikes na sjednici Stalnog vijeća OESS-a u Beču 31. listopada 2002.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Utvrđivanje dnevnog reda	3
- Aktualno prijepodne	6
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama	17
- Konačni prijedlog zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom	23
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi	28
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima	34
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o putnim ispravama hrvatskih državljana	37
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece, te protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta	38
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Protokola br. 12 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda	40
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Protokola br. 13. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, o ukidanju smrtne kazne u svim okolnostima	41
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodne komisije za nestale osobe o statusu ureda Međunarodne komisije za nestale osobe u Republici Hrvatskoj	42
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za projekt centra za oblasnu kontrolu Zagreb; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za projekt kontrole zračne plovidbe Zagreb	45
- Prijedlozi i Konačni prijedlozi zakona o potvrđivanju: Dodatnog protokola kojim se usklađuju trgovinski aspekti privremenog sporazuma između Republike Hrvatske, s jedne strane i Europske zajednice, s druge strane, sukladno ishodu pregovora između stranaka o uzajamnim preferencijalnim koncesijama za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli imena i uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli oznaka alkoholnih pića i aromatiziranih pića; Dodatnog protokola kojim se usklađuju trgovinski aspekti Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske, s jedne strane i Europskih zajednica i njihovih zemalja članica, s druge strane, sukladno ishodu pregovora između stranaka o uzajamnim preferencijalnim koncesijama za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli imena vina i uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli oznaka alkoholnih pića i aromatiziranih pića; razmijene pisma između Republike Hrvatske i Europske zajednice u svezi s uvjerenjima (certifikatima) iz točke 6. Sporazuma o uzajamnim preferencijalnim trgovačkim koncesijama za određena vina	46
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu	50
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj ispravnosti i zdravstvenom nadzoru nad namirnicama i predmetima opće uporabe	51
- Izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, za razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca 2001. godine	54
- Naknadno glasovanje	58
- Odgovori na zastupnička pitanja	59

PRIKAZ RADA:

- 26. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 7, 8, 12, 13, 14, 20, 21, 22... STUDENOGA 2002.

Utvrdjivanje dnevnog reda

Uobičajenim pozdravom svim prisutnima u velikoj vijećnici predsjednik **Zlatko Tomčić** otvorio je 26. sjednicu Hrvatskog sabora.

Nakon usvajanja zapisnika s prošle sjednice prešlo se na utvrđivanje dnevnog reda. Predsjednik **Tomčić** je napomenuo kako je predloženi dnevni red nadopunjen s dvije točke: Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za projekt centra za oblasnu kontrolu Zagreb i Prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za projekt kontrole zračne plovidbe Zagreb. Zastupnici su tada mogli iznijeti svoje primjedbe na prijedlog da pojedine točke dnevnog reda budu raspravljane hitnim postupkom.

Prva se za riječ javila **Marijana Petir (HSS)**. Smatra u ime Kluba zastupnika HSS-a da bi hitnost postupka trebalo skinuti sa Zakona o zdravstvenoj ispravnosti i zdravstvenom nadzoru nad namirnicama i predmetima opće uporabe, jer, kaže, on predviđa reguliranje vrlo osjetljivih pitanja, posebno istaknuvši genetski modificiranih organizama.

Nenad Stazić (SDP) je pak ima primjedbu na hitni postupak glede Prijedloga zakona o potvrđivanju sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodne komisije za nestale osobe o statusu ureda Međunarodne komisije za nestale osobe u Republici Hrvatskoj. Kao razlog je naveo primjedbe Odbora za Ustav, Poslovník i politički sustav.

Prijedlogu se u ime Kluba zastupnika HDZ-a pridružio i dr.sc. **Ivica Kostović (HDZ)**.

Iznesen je i prijedlog da se i Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu raspravi u dva čitanja, a iznio ga je **Josip Leko (SDP)**.

Prijedlogu gospodina Stazića pridružila se i u ime Kluba HSLŠ-a

Prijedlog dnevnog reda

- Aktualno prijepodne
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o putnim ispravama hrvatskih državljana
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Protokola br. 12 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Protokola br. 13 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda o ukidanju smrtne kazne u svim okolnostima
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece te protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, kojima se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodne komisije za nestale osobe o statusu ureda Međunarodne komisije za nestale osobe u Republici Hrvatskoj
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju dodatnog protokola kojim se usklađuju trgovinski aspekti sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske, s jedne strane i Europskih zajednica i njihovih zemalja članica, s druge strane, sukladno ishodu pregovora između stranaka o uzajamnim preferencijalnim koncesijama za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli imena vina i uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli oznaka alkoholnih pića i aromatiziranih pića
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju razmjene pisama između Republike Hrvatske i Europske zajednice u svezi uvjerenja

/certifikata/ iz točke 6. sporazuma o uzajamnim preferencijalnim trgovačkim koncesijama za određena vina

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola kojim se usklađuju trgovinski aspekti privremenog sporazuma između Republike Hrvatske, s jedne strane i Europske zajednice, s druge strane, sukladno ishodu pregovora između stranaka o uzajamnim preferencijalnim koncesijama za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli imena vina i uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli oznaka alkoholnih pića i aromatiziranih pića
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za projekt centra za oblasnu kontrolu Zagreb
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za projekt kontrole zračne plovidbe Zagreb
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj ispravnosti i zdravstvenom nadzoru nad namirnicama i predmetima opće uporabe
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu (predlagatelj: Klub zastupnika HDZ-a)
- Konačni prijedlog zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom
- Konačni prijedlog zakona o psihološkoj djelatnosti (predlagatelj: Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo)
- Konačni prijedlog zakona o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama
- Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima

županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a)

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim dobrovoljnim mirovinskim fondovima

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata

- Konačni prijedlog zakona o prostornom uređenju

- Prijedlog zakona o osnivanju agencije za područja posebne državne skrbi (predlagatelj: Klub zastupnika HSLŠ-a)

- Prijedlog zakona o Hrvatskoj radioteleviziji (predlagatelj zastupnica: Vesna Škare-Ožbolt)

- Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (predlagatelj zastupnik: Darko Šantić)

- Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o lokalnoj i područnoj /regionalnoj/ samoupravi (predlagatelji zastupnici: mr.sc. Nikola Ivaniš i Darijo Vasilčić)

- Izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, za razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca 2001. godine

- Izvješće o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zloporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj u 2001./2002. godini

- Prijedlog zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (predlagatelj Klub zastupnika DC-a)

- Prijedlog zakona o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor (predlagatelj Klub zastupnika DC-a)

- Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o slobodnom tranzitu kroz teritorij Republike Hrvatske u i iz Luke Ploče i kroz teritorij Bosne i Hercegovine u Neumu

- Izbori, imenovanja i razrješenja

Dopuna dnevnog reda

(7. studenoga)

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o određivanju graničnih prijelaza između RH i BiH i aneksa Ugovora o određivanju graničnog prijelaza između RH i BiH

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o međunarodnim izložbama, potpisane u Parizu 22. studenoga 1928. te izmijenjene i nadopunjene protokolima 10. svibnja 48, 16. studenoga 66, 30. studenoga 72, te nadopunama od 24. lipnja 1982. i 31. svibnja 1988.

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Europske socijalne povelje dodatnog protokola, Europskoj socijalnoj povelji, protokola o izmjenama Europske socijalne povelje, Dodatnog protokola o Europskoj socijalnoj povelji, kojim se uspostavlja sustav kolektivnih žalbi

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije

- Konačni prijedlog zakona o doprinosima za obvezna osiguranja

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Općeg poreznog zakona

- Prijedlog zakona o jednokratnom porezu na imovinu

- Prijedlog zakona o deviznom poslovanju

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika

- Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu; Izvješće o obavljenim revizijama za 2001. godinu; Izvješće o obavljenim revizijama za 2001. godinu (posebni dio, službena tajna)

- Prijedlog izmjena i dopuna Državnog proračuna RH za 2002. godinu i to Prijedlog izmjena i dopuna Državnog proračuna RH za 2002. godinu po programima, aktivnostima i projektima; Pregled rashoda, izdataka u Prijedlogu izmjena i dopuna Državnog proračuna RH za 2002. godinu po razdjelima i glavama

- Prijedlozi izmjena i dopuna planova prihoda i rashoda izvanproračunskih fondova za 2002. godinu, i to Fond za razvoj i zapošljavanje, Fond za regionalni razvoj Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Hrvatskih voda

- Prijedlog izmjena i dopuna Plana prihoda i rashoda državnog proračuna, izvanproračunskih fondova za 2002. godinu - nekonsolidirani; Prijedlog izmjena i dopuna Plana prihoda i rashoda Državnog proračuna i izvanproračunskih fondova za 2002. godinu - konsolidirani

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna RH za 2002. godinu

Dorica Nikolić (HSLŠ) rekavši da je upitno trebaju li se sporazumi koji izravno ograničavaju suverenitet RH raspravljati i ratificirati hitnim postupkom.

U ime Kluba zastupnika HSLŠ-a **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSLŠ)** je ukazala na prijedlog uvrštenja na dnevni red točke o gradnji i održavanju javnih cesta u Republici Hrvatskoj, koji je njen Klub uputio još 24. travnja ove godine.

Ovog momenta smo na izjašnjanju o hitnim postupcima, dodao je predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić**.

Klub zastupnika HDZ-a kao predlagatelj Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu slaže se s prijedlogom da on bude raspravljan redovnim postupkom, rekao je **Drago Krpina (HDZ)**.

U ime Odbora za zakonodavstvo **Mladen Godek (LIBRA)** je rekao da se i on zalaže za to da se Prijedloga zakona o potvrđivanju sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodne komisije za nestale osobe o statusu ureda Međunarodne komisije za nestale osobe u Republici Hrvatskoj raspravi redovnim postupkom.

Predlagatelj navedenih Zakona za koje je zatražena redovna procedura, Vlada Republike Hrvatske, složio se umjesto hitnog postupka zakoni raspravljaju u dva čitanja.

Zastupnici su se tada očitovali o prijedlozima primjene hitnog postupka glede pojedinih točaka dnevnog reda. Većinom glasova (120 "za" i 5 "protiv") zastupnici su prihvatili da se hitnim postupkom raspravlja o Zakonu o izmjeni Zakona o putnim ispravama hrvatskih državljana. Jednoglasno je pak odlučeno da tim postupkom bude vodena rasprava i glede Zakona o potvrđivanju protokola br. 12 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Hitni postupak primijenit će se i u slučaju Zakona istog naziva, osim što se odnosi na protokol br. 13, odluka je saborske većine (119 "za" i 6 "protiv"). Svi prisutni zastupnici su bili potom za to da se hitnim postupkom vodi rasprava o Prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece te

protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, kojima se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta. Saborska većina (120 "za" i 8 "protiv") bila je za to da se hitni postupak primijeni i kod Prijedloga zakona o potvrđivanju dodatnog protokola kojim se usklađuju trgovinski aspekti sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske, s jedne strane i Europskih zajednica i njihovih zemalja članica, s druge strane, sukladno ishodu pregovora između stranaka o uzajamnim preferencijalnim koncesijama za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli imena vina i uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli oznaka alkoholnih pića i aromatiziranih pića. Također većinom glasova (121 "za" i 5 "protiv") donesena je odluka glede Prijedloga zakona o potvrđivanju razmjene pisma između Republike Hrvatske i Europske zajednice u svezi uvjerenja /certifikata/ iz točke 6. sporazuma o uzajamnim preferencijalnim trgovačkim koncesijama za određena vina. Većina (118 "za" i 5 "protiv") je odlučila primjenu hitnog postupka kod Prijedloga zakona o potvrđivanju dodatnog protokola kojim se usklađuju trgovinski aspekti privremenog sporazuma između Republike Hrvatske, s jedne strane i Europske zajednice, s druge strane, sukladno ishodu pregovora između stranaka o uzajamnim preferencijalnim koncesijama za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli imena vina i uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli oznaka alkoholnih pića i aromatiziranih pića te kod i kod Prijedloga zakona o potvrđivanju ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za projekt Centra za oblasnu kontrolu Zagreb (122 "za" i jedan "protiv"). Jednoglasna odluka o hitnom postupku bila je glede Prijedloga zakona o potvrđivanju ugovora o jamstvu između Republike hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za projekt kontrole zračne plovidbe Zagreb.

Budući da pisanih prigovora na dnevni red koji su zastupnici dobili zajedno s pozivom na ovu sjednicu nije bilo, predsjednik Sabora **Zlatko**

Tomčić je konstatirao da je dnevni red usvojen.

Tonči Tadić (HSP) je potom upozorio na to da se ne poštuju zaključci ovog visokog Doma. Pojasnio je kako je prije godinu dana zadužena Vlada da do iduće saborske sjednice izradi Konačni prijedlog zakona o sprječavanju sukoba interesa te Konačni prijedlog zakona o privatizaciji. Napomenuo je iako se već godinu i pol čeka na Zakon o gospodarskom pojasu. Čemu donositi zaključke ako ih Vlada ne poštuje, upitao je, zamolivši predsjednika da zaštiti dignitet Hrvatskog sabora.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** je naglasio da će svakako zaštiti dignitet Hrvatskog sabora te je upitao predstavnike Vlade da se očituju o prijedlogu uvrštavanja u dnevni red Izvješća o izgradnji javnih cesta.

Potpredsjednik Vlade dr.sc. **Goran Granić** je odgovorio da će Vlada tijekom ove sjednice dostaviti navedeno Izvješće.

Predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** je upitao Vladu i glede onoga što je rekao gospodin Tadić.

U ovom trenutku ništa se ne radi vezano za privatizaciju, uskoro će u saborsku proceduru doći Zakon o sukobu interesa, dok zbog složenosti teme Vlada neće izraditi Zakon o gospodarskom pojasu, nego nešto slično.

Tonči Tadić je još jednom naglasio da se donose zaključci koji se ne poštuju. Rekao je da se ubuduće zaključcima obvezuje Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a te da će zakoni biti izrađeni.

Proučit ću naše zaključke i kao predsjednik Sabora Vladi uputiti pismo u tom smislu, zaključio je predsjednik **Zlatko Tomčić**.

Dopuna dnevnog reda

U nastavku sjednice 7. studenoga dnevni red 26. sjednice Hrvatskog sabora nadopunjen je novim točkama.

Kao i obično zastupnici se prvo očitovali oko prijedloga primjene hitnih postupaka na pojedine točke.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Drago Krpina (HDZ)** je iznio primjedbu na prijedlog da se hitnim postupkom raspravlja o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji pretvorbe i priva-

tizacije. Obrazložio je to time što se u saborskoj proceduri već nalazi Prijedlog zakona o jednokratnom porezu koji bi se odnosio na eventualno nezakonito stečenu imovinu. Smatra da se može dogoditi da netko plati taj porez te da mu onda dođe revizija pretvorbe i privatizacije. Tu je riječ, kaže, o dva međusobno isključiva zakona te Ističe da Zakon o reviziji pretvorbe i privatizacije uopće ne bi trebalo ni uvrstiti u dnevni red, a kamoli hitnim postupkom.

U ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a **Anto Đapić** se nije složio s time da se u dnevni red uvrsti točka: Prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora o određivanju graničnih prijelaza između RH i BiH i aneksa ugovora o određivanju graničnog prijelaza između RH i BiH. Naglasio je da u Hrvatskom saboru još nije bila ni rasprava o granici s BiH te drži kako je to preskakivanje redoslijeda stvari, budući da se utvrđuju granični prijelazi bez utvrđene granice.

Zastupnici su se potom izjasnili glede prihvaćanja hitnih postupaka.

Većinom glasova (63 "za" i 17 "protiv") je odlučeno da se hitni postupak primjenjuje glede Zakona o potvrđivanju ugovora o određivanju graničnih prijelaza između Republike Hrvatske i BiH i aneksa ugovora o određivanju graničnih prijelaza između Republike Hrvatske i BiH. Zastupnici su bili jednoglasni kada se odlučivalo o hitnom postupku prilikom rasprave o Zakonu o potvrđivanju konvencija o međunarodnim izlozama potpisanim u Parizu 22. studenog 1928., izmijenjene i nadopunjene protokolima od 10. svibnja 1948., 16. studenog 1966., 30. studenog 1972 te nadopunama od 24. lipnja 1982. i 31. svibnja 1988. Jednoglasno je donesena i odluka da se hitnim postupak primjeni kod Zakona o potvrđivanju Europske socijalne povelje, dodatnog protokola Europskoj socijalnoj povelji, protokola o izmjenama Europske socijalne povelje i dodatnog protokola o Europskoj povelji kojim se uspostavlja sustav kolektivnih žalbi. Što se prijedloga primjene hitnog postupka kod Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji tiče, prihvaćen je većinom glasova (64 "za" i 26 "protiv").

Budući da potom nitko nije imao primjedbe na dopune dnevnog reda, predsjednik **Zlatko Tomčić** je ustvrdio da su one prihvaćene.

M.S.

AKTUALNI PRIJEP DNE

Tijekom višesatnog aktualnog prijedodneva zastupnici su na 26. sjednici brojnim pitanjima, upućenim uglavnom premijeru ali i pojedinim ministrima, ponovno dotakli pitanja optužnica iz Haaga odnosno suradnje s Haškim sudom, odgovornost za zarazu trihinele koja je zahvatila Istarsku županiju, odgovornost za kaos u naplati električne energije, o privatizaciji državnih poduzeća te brojne druge aktualne teme.

Odgovor dala Carla del Ponte

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** upozorio je na povredu Poslovnika budući da traženi (i pisani) odgovor od Vlade, da li zna za optužnicu protiv generala Janka Bobetka nije dobio u predviđenom roku od 30 dana. To je pitao u aktualnom prijedodnevnu 18. rujna no odgovor je dobio, kaže, od haaške tužiteljice Carle del Ponte koja je pred Vijeće sigurnosti UN rekla da je Vlada već u svibnju ove godine znala za optužnicu.

Predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** ocijenio je da ovo nije bila poslovnička primjedba i uputio zastupnika na mogućnost postavljanja pitanja u okviru aktualnog prijedodneva ili ako smatra svoje izvore vjerodostojnim može se (Sabor) postaviti konkretan upit Vladi.

Nemir i zabrinutost u

Vukovarsko-srijemskoj županiji

Marijan Maršić (HSS) pitao je premijera što je Vlada RH poduzela

kako bi se pronašli počinitelji zločina ubojstva (8. listopada) Mirka Foteza mještana sela Drenovci, popravilo sigurnosno stanje u pograničnim naseljima duž kopnene granične crte u Vukovarsko-srijemskoj županiji te što poduzima kako bi bili otvoreni granični prijelazi u Strošincima i Račinovcima odnosno kada se može očekivati izgradnja cesta uz granicu sa SRJ radi lakše kontrole i bolje preglednosti terena a u svrhu sigurnosti tog dijela Vukovarsko-srijemske županije.

Kopnena granica RH u toj Županiji sa SRJ vrlo je osjetljiva i opterećena je još događajima iz Domovinskog rata a u posljednje vrijeme preko nje je uzeo maha šverc zlatom, drogom i krijumčarenje ljudi a nemir i zabrinutost stanovništva izazvalo spomenuto ubojstvo, rekao je.

Premijer **Ivica Račan** najprije je izrazio žaljenje zbog tog tragičnog događaja te rekao da je Vlada svjesna da je na tom dijelu granice nedovoljni promet i kriminal jak. U vezi s tim MUP ima zadaću da učini što je potrebno kako bi se ojačala kontrola tog dijela granice i Vlada će o tome vrlo brzo dobiti informaciju pa će i zastupnik to moći dobiti. U ovom trenutku ne može ništa odgovoriti u vezi s cestom no vidjet će se i u vezi s tim, rekao je.

Obeštećenje građana oboljelih od trihinele

Jadranka Katarinčić-Škrklj (HSL) pitala je što čini Vlada za utvrđivanje odgovornih za širenje zaraze trihi-

nele, za zaštitu građana odnosno da se to više ne ponovi. Tu je i pitanje smatra li premijer da bi trebalo obeštetiti te građane jer nisu oboljeli svojom krivnjom.

Gotovo puna dva tjedna udarna je vijest u medijima zaraza od trihinele od koje je oboljelo u Istri 108 osoba, njih 51 iz grada Buzeta koji ima svega 6000 stanovnika a najmlađa pacijentica Valentina ima 2,5 godine i liječi se u Kliničkom bolničkom centru u Rijeci. Sve to znači paniku, strah i ogorčenje građana ne samo Buzeta nego i cijele Istarske županije a i afera s dijalizatorima počela je u Istri, kao u nekakvoj uroti. Ponovno je zakazao ljudski faktor inspekcije i čini se nevjerojatnim da je pomoćnik ministra poljoprivrede potvrdio da u Slavoniji postoje farme koje imaju niz propusta i nepravilnosti koje treba hitno otkloniti. Nema dileme da smo suočeni s novim oblicima nesigurnosti a građani su tu nemoćni i zaštitu im treba dati sustav a za dobro funkcioniranje sustava odgovorna je Vlada, rekla je zastupnica.

Potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** odgovorio je da Vlada posljednjih godinu dana intenzivno radi na jačanju inspekcijaskog nadzora zdravstvene ispravnosti namirnica te ocjenjuje da sve inspekcije (veterinarska, državni inspektorat, ministarstva poljoprivrede, zdravstva) moraju biti stavljene u funkciju kontrole zdravstvene ispravnosti hrane i namirnica za stanovništvo. Sada je u proceduri i zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj ispravnosti namirnica gdje se pokušava vrlo jasno definirati odgovornost

sve tri inspekcije i nekoliko ministarstava a radi se posebno i na zakonu o hrani. U vezi s konkretnim, nesretnim događajem Vlada utvrđuje odgovornost jer je očito da postoji odgovornost nadležnih inspekcijskih službi koji nisu posvetili dovoljnu pažnju u dijelu proizvodnje i prometa namirnicama. Na ponovno pitanje **Jadranke Katarinčić-Škrlić** o oštećenju građana potpredsjednik Vlade odgovorio je da s obzirom na djelomičnu odgovornost inspekcija državnih proračun može biti stavljen u funkciju nadoknade sredstava za pojedine odštetne zahtjeve. Uz građane u ovom događaju trpe i golemu štetu i gospodarstvo Istre i seoski turizam, dodao je.

Kaos u naplati električne energije

Tko je odgovoran za medijski i neosporno stvarni kaos u naplati električne energije koji sada vlada u Hrvatskoj i hoće li snositi posljedice, pitao je mr.sc. **Željko Glavan (HSL)**. Građani dobivaju po dvije, tri uplatnice, pa ništa, što zadire čak u nacionalnu sigurnost zemlje, a nitko živ ne zna kako će se retroaktivno obračunavati dva sata jeftinije struje, rekao je, među ostalim, podsjećajući da je ozbiljan ministar (Vidović) u ozbiljnoj hrvatskoj Vladi izjavio da je Uprava HEP-a omanula Vladu.

Premijer **Ivica Račan** odgovorio je da je ovu temu hrvatska Vlada imala na dnevnom redu u više navrata te da je na zadnjoj sjednici raspravljajući o tome izrazila nezadovoljstvo izračunima koji su dolazili iz HEP-a. Vlada je zadužila Nadzorni odbor da utvrdi odgovornost ljudi u HEP-u za to što se dogodilo kao i za nedostatak komunikacije s javnošću oko novog tarifnog sustava. U raspravi upozoravali smo na potrebu te komunikacije kao i odgovornih izračuna i Vlada očekuje odgovor o odgovornosti pa tada će biti jasan stav Vlade, rekao je premijer.

Željko Glavan rekao je da građani nemaju baš nikakve koristi od toga što je Vlada o tome raspravljala nekoliko puta. Predsjednik tog nadzornog odbora sjedi kraj premijera a Ministarstvo gospodarstva ima stručne službe koje su mogle provjeriti te tarifne sustave i za to ne trebaju nikakvi elaborati jer se radi o četiri osnovne računске operacije, rekao je, među ostalim upozorivši da je već dosta zagorčavanja života građanima s donošenjem uredbi i njihovim povlačenjem.

Pogoršani uvjeti financiranja Istarskog ipsilona

Lucija Debeljuh (SDP) zatražila je pojašnjenje Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo u vezi s izjavama ministra Čačića. U Istri je sa zabrinutošću primljena izjava da je zbog slučaja Bobetko upitna izgradnja Istarskog ipsilona, rekla je.

Zamjenik ministra **Venko Ćurlin** odgovorio je da je teško komentirati tuđe izjave (ne zna se je li točno prenesena) no da je činjenica da se oko Istarskog ipsilona vode pregovori stručnih timova i koncesionara odnosno BINA Istre i Ministarstva za obnovu oko uvjeta nastavka gradnje. Čitav projekt je zamišljen kao projekt koji će se financirati kroz obveznice. Pregovori nisu završeni a koncesionar je zatražio produljenje roka od dva mjeseca i njegovi su se uvjeti promijenili na gore za hrvatsku državu u odnosu na prethodne - povećane su kamate, rezervni fondovi i nameće se klauzula da se u slučaju promjene rejtinga hrvatske države mijenjaju određeni pojedini uvjeti osiguranja. Dakle, u ovom trenutku došlo je do pogoršanja uvjeta za financiranje nastavka radova i smatramo da neće ugroziti nastavak gradnje ali su doveli do financijskog pogoršanja, rekao je zamjenik ministra.

Lucija Debeljuh zatražila je pisani odgovor.

Kriteriji za odobravanje odnosno zabranu gostovanja stranih glazbenika

Miroslav Rožić (HSP) uputio je pitanje Ministarstvu kulture odnosno ministru u vezi s izdavanjem dozvole Goranu Bregoviću i njegovom orkestru u Borovom Selu, koje je nažalost poznato po stravičnom masakru nad mladim hrvatskim policajcima 1991. godine a sada po bizarnom događaju, izboru miss tzv. Sao Krajine čiji je predsjednik žirija spomenuti pjevač. Njemu je uredno izdana radna dozvola a istovremeno je zabranjen ulaz u Hrvatsku braći Rizvanu i Muazanu Kavali, izvođačima duhovnih pjesama iz Pakistana uz obrazloženje o mogućoj opasnosti od terorizma. Tko se u ovim slučajevima bavio procjenom sigurnosnih rizika odnosno na temelju kojih kriterija Ministarstvo kulture odobrava odnosno zabranjuje

gostovanje stranih glazbenika (u Strategiji nacionalne sigurnosti ove Vlade nigdje se ne spominje opasnost od islamskog terorizma), rekao je zastupnik.

Zamjenica ministra kulture **Biserka Cvjetičanin** odgovorila je da ovaj slučaj uopće nije došao do Ministarstva kulture (koje inače daje mišljenje) i da su za to zaduženi MUP-a i Ministarstvo vanjskih poslova.

Zamjenik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk** odgovorio je pak da je MUP izdao spomenuto odobrenje a da provjeru obavlja sigurnosna služba Protuobavještajna agencija prije nego što se izda odobrenje za izdavanje vize odnosno i sama viza. POA više nije u sastavu MUP-a ali MUP takve provjere vrši putem nje.

Miroslav Rožić naglasio je da nije dobio odgovor po kojim se kriterijima odobravaju (zabranjuju) radne dozvole odnosno znači li to da je MUP procijenio da postoji opasnost od islamskog terorizma a da ne postoji opasnost od gostovanja spomenutog orkestra.

U ime Vlade dodatno je odgovorio premijer **Ivica Račan** izvijestivši zastupnika da će dobiti pismeni odgovor a i da njega u tome zanimaju neke stvari. I on misli, kaže, da treba više odgovornosti pri izdavanju radnih dozvola i ne slaže se s nedopuštanjem gostovanju spomenutog sastava iz Pakistana jer riječ je o kulturi drugih naroda.

Još o presudi protiv pomoćnika ministra poljoprivrede

Ivo Lončar (nezavisni) zatražio je ponovno odgovor u vezi s pomoćnikom ministra poljoprivrede koji je, kako je rekao, pravomoćnom sudskom presudom osuđen zbog kriminala od 720 000 kuna. Zastupnik je podsjetio na "kronologiju" izjava u vezi s tim citirajući tako i odluku užeg predsjedništva HSS-a da za sada neće poduzimati stegovne ni slične mjere protiv pomoćnika ministra poljoprivrede (pomoćnik ministra bio je na zadnjim parlamentarnim izborima na listi četvorke). Pitao je predsjednika hrvatske Vlade zašto ruši temelje pravne države a da se je za nju borio.

Ljubica Lalić (HSS) javila se s poslovničkom primjedbom i zatražila je od predsjedatelja da nakon niza neugodnih izlaganja zastupnika Lončara zaštiti Hrvatsku seljačku stran-

ku jer da on i ovaj put, koristeći pravo postavljanja pitanja, zapravo insinuiraju pred javnošću želi oblatiti stranku na čijoj je listi on bio nositelj (ali nikada ni člana ni član užeg predsjedništva).

Predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** konstatirao je da to nije bila prava poslovnička primjedba i da nema uporište za traženu intervenciju dok je **Ivo Lončar** izjavio da je zastupnica Lalić uz dopuštenje predsjedatelja prekršila Poslovnik jer nije navela članak po kojem ga ispravlja i da je on iznio argumente i činjenice. "Budući da ste vi najodaniji koalicijski partner SDP-a" zanima ga, kaže, kako uz vašu suglasnost predsjednik Vlade ruši pravnu državu. **Željko Glavan** smatrao je pak da je i predsjedatelj povrijedio Poslovnik kada nije prekinuo izlaganje zastupnice Lalić na što je **Zlatko Tomčić** odgovorio da postoje mehanizmi da se utvrde veliki i mali grijesi predsjednika Sabora.

Premijer **Ivica Račan** izrazio je nadu da će zastupnik Lončar odgovor dobiti još tijekom ovog zasjedanja, neovisno o još nekim pokrenutim pravnim lijekovima u ovom slučaju. Ne želi se miješati u taj slučaj niti može, veli, suditi o ishodu a i ne poznaje taj slučaj onako kako je to naveo zastupnik. Nada se da će se to riješiti u skladu s pravomoćnom sudskom presudom osobito ukoliko ništa ne bude od zaštite zakonitosti.

Ivo Lončar odgovorio je da se radi o pravomoćnoj presudi Županijskog suda u Bjelovaru, da je on na to upozorio premijera još 10. travnja ove godine, da odgovor o tome još nije dobio (šest puta upozoravao) a da je zanimljivo kako ministrica pravosuđa ekspeditivno najavljuje optužnicu protiv suca Lozine iz Splita a pred zakonom trebamo biti svi jednaki.

O propisima za genetski modificirane organizme

Marijana Petir (HSS) pitala je zamjenika ministra zdravstva da li se vodilo računa o zaključcima Sabora (obveza Vlade da pravno regulira pitanja u vezi s genetski modificiranim organizmima) pri izradi izmijenjenog i dopunjenog Zakona o zdravstvenoj ispravnosti i o zdravstvenom nadzoru nad namirnicama i predmetima.

Zamjenik ministra poljoprivrede **Ante Bilić** odgovorio je da se vodilo

računa o svim ovim zaključcima vezano uz genetski modificiranu hranu i misli da će to biti uskoro na odgovarajući način riješeno (zastupnica će dobiti detaljan pisani odgovor). Dodatno je odgovorio potpredsjednik Vlade **Slavko Linić**. Predloženim izmijenjenim i dopunjenim Zakonom o zdravstvenoj ispravnosti pokušalo se utvrditi i načelno stavove u vezi s genetski modificiranim organizmima i utvrditi da se (zakon o zaštiti prirode) ne omogućiti uvoz onih organizama koji mogu zatrovati zemlju i prirodu. Što se tiče prehrambenih artikala utvrđeno je da se može dopustiti ograničeni ulazak u zemlju uz strogo kontrolirane režime označavanja. Ocijenjeno je da takva načela treba regulirati i kroz zakon o hrani koji se očekuje u proceduri do kraja godine. U međuvremenu se predloženim spomenutim zakonom pokušava samo pojačati nadzor nad ulaskom tih roba u našu zemlju i zaustaviti ga, rekao je, među ostalim.

Marijana Petir zahvalila se na detaljnom objašnjenju te istaknula da se HSS zalaže za cjelovito rješavanje ove problematike te da je bitno da spomenuti zakoni dođu što prije u saborsku proceduru.

Drugačiji tretman za štetiše propalih banaka i štedionica

Damir Kajin (IDS) informirao je zastupnike da je 206 štetiša štedno-kreditne službe Flacius d.o. iz Pule podnijelo Općinskom sudu zajedničku tužbu protiv Republike Hrvatske, radi naknade štete u visini njihovih izgubljenih štednih uloga ("nestalo" je više od 30 mln. kuna). Nakon što je tužba podnesena i uplaćena sudska pristojba, u iznosu od 10 tisuća kuna, Općinski sud je svakom tužitelju ponaosob uputio nalog za plaćanje sudske pristojbe, polazeći od vrijednosti njegova tužbenog zahtjeva. Drugim riječima, postupio je kao da se ne radi o jednoj već o 206 tužbi za koje bi trebalo platiti isto toliko sudskih pristojbi, u iznosu od 474 tisuće kuna. Primijeni li se taj princip plaćanja sudskih pristojbi i u nastavku spora štetiše bi isto toliku svotu trebali izdvojiti i za presudu, eventualnu žalbu, itd. što ih, dakako, odvraća od sporenja s državom. Zastupnika stoga zanima postoji li mogućnost da se štetiše propalih banaka i štedionica ubuduće drugačije tretiraju.

Odgovarajući na njegovo pitanje ministrica pravosuđa **Ingrid Antičević - Marinović** primijetila je da naš pravni sustav ne poznaje zajedničku tužbu. Iako su svi spomenuti tužitelji nastupili protiv istog tuženika, temeljem iste pravne osnove, svakome od njih određuje se visina sudske pristojbe ovisno o vrijednosti spora. Dakako, oni koji nemaju sredstava mogu zatražiti da ih se oslobodi plaćanja sudske pristojbe, ako dokažu tzv. siromaško pravo pred sudom.

Ministrica se, inače, slaže s mišljenjem zastupnika da su previsoke sudske pristojbe mnogim strankama, pogotovo siromašnim, zatvorile vrata pravosuđa. Najavila je, međutim, da je na dnevnom redu Hrvatskog sabora zakonski prijedlog Vlade kojim se predviđa smanjenje tih pristojbi i do 50 posto, te osjetno proširuje krug osoba koje će biti oslobođene te obveze.

U svom ponovnom javljanju Kajin je spomenuo da je u otvorenom stečajnom postupku nad Flaciusom utvrđeno da će se tužitelji, po okončanju postupka, moći naplatiti s najviše 4,2 do 5 posto svojih potraživanja, ne računajući kamate (na njih mogu zaboraviti). Ako njih 206 samo za parnične troškove podnošenja tužbi u prvoj fazi moraju platiti 474 tisuće kuna, znači da već sada moraju odustati od svakog daljnjeg postupka, jer će stečajnu masu pojesti sudske takse, upozorava zastupnik. S druge strane, ne podnesu li tužbu, prijete opasnost zastare. Stoga doista treba razmotriti mogućnost da se novim zakonom spriječe ovakve paradoksalne situacije, apelira zastupnik.

Nerealan obračun struje vjerskim ustanovama

Promjena tarifnog sustava električne energije izazvala je znatno poskupljenje, što predstavlja udar na skromne prihode većine građana (kao i poskupljenje plina) konstatirala je **Marija Bajt (HDZ)**. Da bi ilustrirala koliko su ta poskupljenja nerealna spomenula je primjer župnih ureda na području Požeške biskupije, koji bi po novom tarifnom sustavu HEP-a trebali plaćati nerealne iznose za potrošnju struje u crkvama i kapelicama, iako se neke od njih koriste za bogoslužje tek nekoliko puta godišnje. Naime, novim načinom izračuna ta im se potrošnja obračunava kao tzv. industrijska električna energija, za

koju se naplaćuje paušal prije konačnog obračuna.

Od kada se crkva izjednačava s profitabilnim proizvodnim pogonima, pita zastupnica. Zanima je i tretiraju li se na isti način i druge karitativne i kulturne institucije u Republici Hrvatskoj, te što će se poduzeti da vjerske ustanove i objekti plaćaju stvarnu potrošnju električne energije, kao do sada.

Iako za tu problematiku nije nadležna Vlada, premijer Račan je obećao zastupnici pismeni odgovor, nakon što se u HEP-u provjeri način obračuna. Slaže se, inače, s tim da nije logično da crkvene institucije plaćaju industrijsku struju. Zastupnica je još napomenula da je HEP javno poduzeće čiji je Vlada RH vlasnik te da je najvažnije u svemu tome postoji li dobra volja.

Odnos prema Hrvatima u inozemstvu

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) podsjetila je premijera da je u veljači 2000. prilikom preuzimanja vlasti, preuzeo i Ministarstvo vanjskih poslova te primjerno organiziranu diplomatsku mrežu sa 76 predstavništava u svijetu. Međutim, umjesto jačanja i proširenja te mreže, dogodila se smjena 35 veleposlanika na čije se zamjene u nekim zemljama čekalo i do godinu dana. U međuvremenu su dva veleposlanika dala neopozive ostavke, što baš nije uobičajeno u diplomaciji, ukinut je generalni konzulat u Klivlendu i pretvoren u počasni, iako tamo živi više od 50 tisuća Hrvata, itd. Po riječima zastupnice Ministarstvo vanjskih poslova odgovorno je i za neuspjeli popis stanovništva hrvatskih državljana u inozemstvu koji su, prema Zakonu o popisu stanovništva, trebali biti obuhvaćeni za 2001. godinu. Navela je i to da su Hrvati u inozemstvu ogorčeni radom naših konzularnih odjela, vezano uz izdavanje ulazno-izlaznih viza, zatim da postupak za dobivanje putovnice traje i po nekoliko mjeseci, te da se zahtjevi za primitak u hrvatsko državljanstvo rješavaju i do dvije, pa i više godina. Što se to događa u Ministarstvu vanjskih poslova da se tako odnose prema hrvatskim ljudima u inozemstvu, upitala je na kraju.

Premijer **Račan** obećao joj je pismeni odgovor koji će, kako reče, demantirati sliku koju je iznijela, uz napomenu da je teško odgovoriti na njene političke kvalifikacije.

Nezadovoljstvo hrvatskih ljudi koji na izdavanje nove hrvatske putovnice čekaju i po nekoliko mjeseci ne možete demantirati politički, spočitnula mu je zastupnica. Spomenula je, među ostalim, da su na sjednici Pododora za hrvatske manjine i Hrvate izvan domovine, predstavnici ministarstava vanjskih i unutarnjih poslova potvrdili njene navode te rekla da očekuje pismeni odgovor, iako već dva odgovora nije dobila.

Razrješenje suca Lozine

Po riječima dr.sc. **Ante Kovačevića (HKDU)** sudac Slavko Lozina, koji u Splitu sudi u slučaju Lora, postao je žrtvom nezapamćene staljinističke i medijske hajke. Naime, sudska optužnica je pala kao nedokazana i neutemeljena. Niti jedan od 50 svjedoka optužbe, kaže zastupnik, ne tereti hrvatske branitelje, koji tamo čame više od 13 mjeseci (za jednoga od njih, inače člana HKDU-a, garantira da je nevin kao suza). Unatoč tome ministrica zahtijeva da se ponovno sudi od početka. Zastupnika zanima odakle joj pravo da se, kao član izvršne vlasti, upliće u rad sudske vlasti i traži od Državnog sudbenog vijeća razrješenje suca Lozine.

Ministrica pravosuđa **Ingrid Antičević - Marinović** opovrgnula je tvrdnju zastupnika da je zatražila da se sucu Lozini oduzme taj predmet. Negirala je i netočnosti koje se čuju u javnosti, da ona, navodno, zloupotrebljava svoj položaj i ovlasti. Pojasnila je da je, koristeći institut predviđen Zakonom o Državnom sudbenom vijeću, predložila njegovo razrješenje kao stegovnu mjeru, zbog osnovane sumnje da je počinio kazneno djelo izazivanja prometne nesreće i nepružanja pomoći teško ozlijeđenoj osobi (o pokretanju kaznenog postupka protiv njega javnost je već obaviještena). Kakve će biti daljnje reperkusije ne želi nagadati prije odluke Državnog sudbenog vijeća koje mora odlučiti o privremenom udaljenju suca Lozine od obnašanja dužnosti. Na kraju je izvijestila zastupnike da će najnovijim izmjenama Kaznenog zakona kao novo kazneno djelo biti predviđena i zloporaba povjerenja. To će se, kaže, odnositi i na najviše državne dužnosnike, ali i sve one kojima su povjereni određeni poslovi a nisu ih obavili.

Prema našem Ustavu čovjek je nevin dok mu se ne dokaže suprotno, odnosno do pravomoćnosti presude, napomenuo je dr. Kovačević. U ovom slučaju, kaže, radi se o kaznenom djelu nezgode u prometu, što nije razlog da sudac ne bi i dalje mogao obavljati svoju dužnost. Smatra da ministričini navodi idu u prilog njegovoj tezi da će sudac Lozina biti smijenjen, a predmet Lora dodijeljen drugom sucu. Budući da nije bio zadovoljan njenim obrazloženjem, zatražio je pismeni odgovor.

Provala u ured odvjetnika generala Gotovine

Potaknut nedavnom provalom u ured odvjetnika generala Ante Gotovine, kojom prilikom su, među ostalim, otuđeni i kompjuteri, **Ivo Baica (HB)** je upitao: "Da li se Vlada upustila u nelegalno pribavljanje informacija o radu odvjetničkog tima generala Gotovine ili je ova akcija službeno zavedena i odobrena od hrvatske Vlade?"

Nakon negodovanja predsjednika Hrvatskog sabora Zlatka Tomčića zbog ovakvog zastupničkog pitanja, predsjednik Vlade **Ivica Račan** s indignacijom je odbio insinuaciju da je u tu provalu na bilo koji način bila umiješana Vlada. Kako reče, i podmetanje mora imati neki nivo.

Zastupnik je nato izjavio da ga zanima kako je mogla biti izvršena takva provala, s obzirom na to da je ured spomenutog odvjetnika pod trajnim nadzorom sigurnosnih službi, radi potrage za generalom Gotovinom. Napomenuo je, također, da to nije jedina takva operacija u zadnjih nekoliko tjedana, te da se prava istraga o tome može očekivati tek nakon izbora, budući da ne postoji odgovarajući nadzor nad radom obavještajnih agencija.

Premijer **Račan** je nato primijetio da ovakve tvrdnje ne pomažu Hrvatskoj u njejoj borbi s nerazumijevanjem dijela međunarodne zajednice.

Promaknuća u HV-u

Ivica Tafra (HB) je izvijestio zastupnike da je na svoje posljednje zastupničko pitanje o promaknućima u više činove časnika Hrvatske vojske, dobio podatke koji su teško prihvatljivi većini hrvatskih građana. Naime, prema tim podacima od 3. siječnja 2000. u čin generala promaknuto je 15 časnika, od kojih je čak 13 završilo

školoavanje u tzv. Jugoslavenskoj narodnoj armiji, a samo su 2 stekla vojna zvanja u Domovinskom ratu. Kad je riječ o umirovljenjima, situacija je obrnuta. Naime, većina (15 od ukupno 20) umirovljenih generala nije završila školovanje u tom razdoblju.

Prema navodima zastupnika nedavno anketiranje časnika Hrvatske vojske pokazuje da ih je većina prilično uznemirena odnosom društva prema braniteljima i vojsci, smatraju da je od završetka Domovinskog rata ugled časničke profesije znatno umanjen, itd. Više od polovine ispitanika ne vjeruje da će ulaskom Hrvatske u NATO savez doći do unapređenja njihova društvenog položaja i ugleda.

Obrativši se premijeru Račanu zastupnik je upitao: "Smatrate li da su ti podaci, kao i činjenica da je 1600 branitelja od 1995. godine počinilo suicid, alarmantni, te da trenutna politika Vlade ne odgovara zadanim ciljevima razvoja Oružanih snaga i nacionalne sigurnosti?"

Ministrica obrane **Željka Antunović** konstatirala je, na početku svog javljanja, da je zastupnik dobio usmeni odgovor na svoje pitanje na prošloj sjednici te vrlo precizan pisani odgovor, ali da je njegovo tumačenje tog odgovora u potpunoj suprotnosti s istinom i činjenicama. Ustvrdila je, nadalje, da su Hrvatska Vlada, Ministarstvo obrane i vodstvo Oružanih snaga Republike Hrvatske ozbiljno zabrinuti zbog lošeg kadrovskog stanja u Hrvatskoj vojsci te spočitnula zastupniku da pokušava podijeliti časnike i vojnike u Hrvatskoj vojsci po nekoj osnovi koja nema nikakve realne podloge, osim politikantstva. Uostalom, i većina prisutnih u sabornici školovala se, kaže, u jedno-partijskoj državi i nedemokratskom sustavu, a ipak su rodoljubi, znaju raditi svoj posao i odrađuju ga u korist hrvatske države. Prema tome, podjele koje pokušavate nametnuti Hrvatskoj vojsci, ovisno o tome gdje je tko završio školovanje, nemaju nikakve veze s onim što je realni problem HV-a. Naime, od samog nastanka Hrvatske vojske bilo je različitih slučajeva unapređenja ili postavljanja bez čvrstih, jasnih i pravih kriterija.

Međutim, to je ukinuto, tako da se sada poštuju zakoni i kriteriji. Ono što je najveći problem Hrvatske vojske, a tiče se znanja i sposobnosti hrvatskih časnika i vojnika, prije se

može dovesti u vezu s ilegalnim stjecanjem diploma i zvanja u prethodnom razdoblju. Odgovornost za to ne snosi Hrvatska vojska već društvo u cjelini, budući da je za vrijeme desetogodišnje vladavine HDZ-a u prevelikoj mjeri zavladao korupcija koja je omogućila ovakvo stanje i u HV-u.

Ugled hrvatskih časnika i vojnika brane oni koji se trude odraditi svoje poslove i steći nedostatna znanja, kaže ministrice. Kako reče, ugled branitelja ne brani se u Hrvatskoj vojsci, ali ugled HV-a umnogome kaljaju oni koji su se okaljali o moral i to prikrivali časničkim činom. Izrazila je uvjerenje da je Hrvatska vojska prestala biti štiti za nelegalne radnje te apelirala na zastupnika da ne dijeli hrvatske časnike i vojnike jer su svi oni i branitelji i Hrvati i građani Republike Hrvatske.

Izjašnjavajući se o odgovoru, Ivica Tafra je izjavio da nije ni za kakve podjele unutar Hrvatske vojske, ali da ga zanima hoće li se Strategija nacionalne sigurnosti i obrane zasnovati na kadrovima iz bivše vojske i sistemu koji je vladao u bivšoj državi.

Premijer **Račan** je pojasnio da će se Hrvatska vojska, odnosno njen razvoj, temeljiti na stručnim kadrovima (prema kriterijima zadanim u reformi i preustroju, koji su usvojeni i ozakonjeni u Hrvatskom saboru). Dodao je da se slaže s ministricom da je za demokratsku i pravnu Hrvatsku neprihvatljiva politikantska podjela branitelja ove zemlje, pa i časnika i vojnika Hrvatske vojske, na način kako to čini zastupnik.

Saznanja o novim optužnicama

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) zatražio je da premijer objasni hrvatskoj javnosti zbog čega je optužnica protiv bivšeg načelnika Glavnog stožera HV-a generala Janka Bobetka danas prihvatljiva i hoće li zbog obmanjivanja javnosti vezano uz saznanja o novim optužnicama koje su u međuvremenu stigle iz Haaga - protiv generala Krstičevića, Koradea i Markača - podnijeti ostavku.

Predsjednik Vlade **Ivica Račan** konstatirao je da je u Saboru bilo dosta rasprave povodom optužnice protiv generala Bobetka te da stavovima koje je tom prilikom iznio u ime Vlade nema što dodati niti oduzeti. Podsjetio je na to da je Vlada, u okviru suradnje s Haaškim sudom, pokrenula pravni spor i podnijela dva

pravna podneska. Sada se čeka na odluku Žalbenog vijeća i mišljenje Ustavnog suda.

U nastavku je pozvao Rojsa, ako ima tako dobre veze s nekima u Tužiteljstvu suda u Haagu, da ih stavi na raspolaganje hrvatskoj Vladi, jer ona nema informacije o novim optužnicama. Ako raspoložete informacijama o tome morate reći svekolikoj hrvatskoj javnosti tko su vam informatori. U tome trebete biti uvjerljivi, kao i neki u medijima koji također znaju iznositi slične tvrdnje, zaključio je premijer.

1. "Jesu li prekršena pravila u ponašanju predstavnika međunarodne zajednice ili ne, na to moraju ukazati političke snage same BiH i pozvati se na konkretne članke koji su prekršeni".

2. "Mi ćemo od prijatelja dobro primiti svaki savjet, no odbijamo tvrdnju da Hrvatska ne surađuje sa sudom u Haagu i da se na Hrvatsku mora izvršiti pritisak kako bi ona surađivala s tim sudom".

3. Realizacija programa "S faksa na posao" varira od 8 do 15% od županije do županije, a nedavno su mediji objavili da je uspješnost realizacije tog Vladinog plana svega 10%.

4. Prosječna neto plaća u obratovanju je 3.762 kune, što je podatak iz kolovoza, a kvalifikacijska struktura zaposlenih govori da je onih visoke i više stručne spreme 70%.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) pitao je premijera Račana hoće li dopustiti hrvatskom narodu i svim građanima Republike Hrvatske da se po pitanju suradnje s Haaškim sudom očituju referendumom. "Neka hrvatski narod kaže svoje mišljenje, želi li da Hrvatska ostane slobodna, samostalna, nezavisna, ili se vraćamo u neki zapadni Balkan, u neku novu "Euroslaviju", s Albanijom, ne znam što nam još žele priključiti, a bez Slovenije i svega ostalog".

Rekao je da se nitko ne boji Haaga, već je u pitanju sudbina, budućnost slobodne, samostalne, nezavisne Hrvatske.

Tada je predsjednik Sabora, **Zlatko Tomčić**, zastupniku Rojsu izrekao dvije opomene, prvu, zbog vrijeđanja jedne neovisne, demokratske države Albanije, a drugu, poradi neovlaštenog govorenja u Saboru.

Premijer, **Ivica Račan** odgovorio je zastupniku Rojsu da je hrvatska vlada i parlamentarna većina u Saboru svjesna međunarodnih obveza Hrvatske i želi probleme rješavati kroz suradnju sa sudom u Haagu.

Nazvao je insinucijama tvrdnje Rojsa o tome kako je ova hrvatska Vlada poslala ili će poslati masovno ljude u Haag. "Za razliku od Vas i Vaših kada ste bili na vlasti, koji ste slali ljude u Haag kada nije bilo drugih ljudi u Haagu, ova hrvatska Vlada nastavit će rješavati probleme i kada se slaže i kada se ne slaže sa sudom u Haagu".

Premijer je dodao da je javna tajna da zastupnik Rojs želi da ova Vlada padne. "Umjesto ponavljanja stvari koje su dobro poznate, možda bi bilo bolje da pomognete generalu Bobetku, a može biti i generalu Gotovini, i to upravo vi, ako već mogu da uzvratim istim vašim riječima".

Predsjednik Sabora, **Zlatko Tomčić** zamolio je predsjednika Vlade i zastupnike da putem insinucija ne optužuju zastupnike. "Molim i Vas, predsjedniče Vlade da takvih insinucija nema u vašim izlaganjima, bilo je u vezi generala Gotovine".

Izborni "inženjering" u BiH

Milan Kovač (HB) pitao je premijera što je Vlada Republike Hrvatske poduzela i je li upozorila međunarodnu zajednicu na izborni inženjering koji neće dovesti do stabilnosti u Bosni i Hercegovini, nego do političke krize. Ako to Vlada RH od sada nije učinila, Kovač pita što misli poduzeti.

Naglasio je da je za stabilnost Hrvatske od bitnog značenja njen unutarnji, demokratski ustroj, ali isto tako i njeno demokratsko okruženje, odnosno susjedstvo. To je posebno važno kada je u pitanju BiH u kojoj je hrvatski narod jedan od tri suverena i konstitutivna naroda prema kome hrvatska država ima, za razliku prema drugim državama, određene obveze koje proistječu iz Ustava RH, Daytonskog sporazuma i svih drugih potpisanih sporazuma.

Naime, u BiH su održani opći izbori 5. listopada ove godine, a izborni povjerenstvo je objavilo konačne i službene rezultate 19. listopada u Sarajevu. Izbori su bili valjani i izborni rezultati verificirani.

"Problem nastaje onog momenta kada izborni rezultati nisu zadovoljili očekivanja sponzora demokracije, domaćih i onih iz svijeta, neki od njih misle da se demokracija može kupiti novcem i ne žele rezultate primijeniti na upravljanje zemljom. Nama je u interesu da svaka susjedna zemlja, a prvenstveno BiH, ima demokratsku

ustrojenu vlast radi daljnjih dobro-susjedskih odnosa".

Izborni zakon u BiH je donesen prema prijedlogu Vijeća Europe, i bio je uvjet primanja BiH u Vijeće Europe. Taj zakon je sličan izbornim zakonima u Švedskoj, u skandinavskim zemljama, i sadrži tzv. kompenzacijske mandate.

Kovač je rekao da se kompenzacijski mandati pripisuju strankama koje su prošle izborni prag od 3%, no da je jedna stranka koja je dobila svega 58 glasova sada ušla u Dom Bosne i Hercegovine.

Premijer, **Ivica Račan** rekao je da hrvatska Vlada nije i neće biti mentor nikoga u BiH kao susjednoj državi.

"Jesu li prekršena pravila u ponašanju predstavnika međunarodne zajednice ili ne, na to moraju ukazati političke snage same BiH i pozvati se na konkretne članke koji su prekršeni". Račan se osvrnuo na Kovačevo mišljenje da je opstruiran Izborni zakon od strane međunarodne zajednice, te rekao: "Svaka protuzakonitost u specifičnim okolnostima BiH uz specifičnu ulogu visokog predstavnika i međunarodne zajednice, bez obzira jesu li ta pravila opstruirana ili ne, mi smo spremni razmotriti ako su prekršena".

Zaključno je rekao da je sudbonosno pitanje BiH kako da ta vrsta nadzora međunarodne zajednice prestane, a odgovor na to pitanje je vrlo složen.

Milan Kovač (HB) izjavio je da ne traži od premijera da bude mentor u BiH, nego da se drži Ustava Republike Hrvatske, koji mu daje obveze da štiti hrvatski narod izvan granica RH, a ta je obveza proizišla i iz Daytonskog sporazuma.

"Nadam se da ste Vi od 3. siječnja 2000. godine slijednici hrvatske države od 1990. do 2000, kada su ti sporazumi potpisani, imate određene obveze i odgovornosti prema tom sporazumu, da upozorite, ne u BiH, nego međunarodnu zajednicu što se čini u BiH i da to ne dovodi do mira i rješavanja problema, nego do političke nestabilnosti u BiH".

Premijer, **Ivica Račan**, ponudio je posebno izvješće o tome što sve hrvatska Vlada radi pomažući hrvatski narod u BiH, "zbog insinucija da mi ne radimo". Naglasio je da je Bosna i Hercegovina i hrvatska zemlja, da tamo Hrvati nisu nacionalna manjina.

"Pridružujem se onim hrvatskim predstavnicima koji upozoravaju da je to njihova bitka za jednu drugačiju i bolju BiH, više pravnu i demo-

kratskiju, i u tom smislu mi nismo njihovi mentori, prihvatit ćemo ono što od njih čujemo, a ne od vas kao zahtjev za eventualnu pomoć".

"Puzajuće" sankcije već na djelu

Marin Jurjević (SDP) postavio je pitanje premijeru Račanu. Osvrnuo se na izjavu veleposlanika Europske komisije u Hrvatskoj, koji je rekao da bi bilo dobro da Hrvatska na neko vrijeme zamrzne svoj zahtjev za članstvo u Europskoj uniji, vezujući to za razrješenje slučaja Bobetko. Dodao je da su se neke zemlje već odlučile i na odgodu ratifikacije Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s Hrvatskom.

Veleposlanik Europske komisije u Hrvatskoj izjavio je da se hrvatska vlada načelno izjašnjava za suradnju, ali da on i dalje ima dojam da to radi isključivo zbog međunarodnog pritiska. Jurjević je tražio premijera za komentar ovakve izjave, te pitao ne radi li se ovdje već o uvođenju "puzajućih sankcija prema Hrvatskoj".

Ivica Račan odgovorio je da je upoznat sa stavovima spomenutog veleposlanika Europske komisije. Drži da se izjave veleposlanika uklapaju u trend političkih pritisaka na Hrvatsku, a nerijetko su bazirane na ocjeni da Hrvatska ne surađuje ili dovoljno ne surađuje sa sudom u Haagu.

"Što se tiče hrvatske Vlade, mi smo naglašavali i naglašavamo, da smo upravo otvorena pitanja rješavali i kanimo i dalje rješavati kroz suradnju sa sudom u Haagu".

Naglasio je da ovakav politički pritisak, koji dolazi iz raznih strana Europe i svijeta, proizvodi određene štetne posljedice i po Hrvatsku, čega moramo biti svjesni.

"Ako govorimo o puzajućim sankcijama, rekao bih da neke puzajuće štete Hrvatska ima. Imamo, nažalost, već primjere da se gospodarski poslovi Hrvatske sa svijetom odvijaju u otežanim uvjetima i u otežanim financijskim uvjetima".

Račan je dodao da gospodin veleposlanik Europske komisije ima pravo savjetovati Hrvatskoj što želi. "Mi ćemo od prijatelja dobro primiti svaki savjet, no odbijamo tvrdnju da Hrvatska ne surađuje sa sudom u Haagu i da se na Hrvatsku mora izvršiti pritisak kako bi ona surađivala s tim sudom". Smatra da je to u sukobu sa činjenicama, jer je

poznato opredjeljenje ove Vlade i parlamentarne većine za nastavak suradnje sa sudom u Haagu.

Privatizacija državnih poduzeća

Ivić Pašalić (HB) pitanje je postavio premijeru, Ivici Račanu. Zanimalo ga je kani li Vlada promijeniti strategiju privatizacije državnih monopolskih poduzeća, odnosno, planira li Vlada do daljnega odustati od prodaje INE, HEP-a i JANAF-a. Naglasio je da iskustvo privatizacije Hrvatskih telekomunikacija govori o bitno većim cijenama impulsa, vrlo često i po nekoliko puta, što direktno utječe na standard hrvatskih građana.

"Potpuno je jasno kakve bi posljedice, kako za standard stanovništva i na konkurentnost hrvatskog gospodarstva nastupile privatizacijom HEP-a, INE i JANAF-a, odnosno, cijelog energetskeg sektora". Na kraju je rekao da hrvatska obitelj od ukupnih primanja više od 95% sredstava troši na tekuće, odnosno opće životne potrebe.

Slavko Linić, potpredsjednik hrvatske Vlade odgovorio je na ovo pitanje. Prvotno je dao ispravak na viđenje zastupnika Pašalića o stanju u području telekomunikacija.

"Retarifiranje fiksne i usluga u fiksnoj mreži nakon godine dana primjene pokazuje da HT ostvaruje manje prihode u fiksnoj mreži i da retarifiranje fiksne mreže koje je provedeno s obzirom na želju da na neki način omogućimo niže ulazne troškove trgovačkim društvima, poduzetnicima i obrtnicima nije opteretilo kućne budžete, jer su oni promijenili filozofiju korištenja usluga Hrvatskih telekomunikacija".

Linić je rekao da se priprema proračun, te da ostaje prijedlog Vlade da se dovrši prodaja 25% dionica u INI, "ne samo zbog prihoda u državni proračun nego iz razloga što je INA i želimo da INA ostane regionalna tvrtka". Dakle, to bi značilo prodaju za period od kraja iduće godine samo 25% dionica.

Što se tiče situacije u "Croatia osiguranju", Linić je rekao da će Vlada sutradan dobiti informaciju o neuspjehu privatizacije, a pošto je to drugi neuspjeli natječaj, u idućoj godini ne planira se privatizacija većinskog paketa u toj tvrtki.

Odgovorio je da HEP nije prošao strukturne promjene i da iduća godina nije planski bilancirana za privatizaciju. Na kraju je rekao što se

tiče JANAF-a da je hrvatska Vlada vrlo jasno rekla da u naftnom, odnosno plinskom transportu nema privatizacije, ostat će većinsko vlasništvo države, jer su to monopolski transporti i to su djelatnosti koje Vlada želi svojim paketom dionica i nadalje štititi.

Ivić Pašalić (HB) zatražio je pisani odgovor iz kojeg bi se vidjelo jesu li cijene telefonskih impulsa za građane poskupile ili nisu. Zahvalio je na informacijama koje se tiču INE, HEP-a i JANAF-a.

Slučaj Čirić

Milan Đukić (SNS) postavio je pitanje ministrici pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Dana 23. rujna 2001. godine u prometnoj nesreći koja se dogodila na državnoj cesti D-58 Trogir-Šibenik, smrtno su stradale dvije hrvatske državljanke, majka i kći, Borka i Daliborka Čirić, a koju nesreću je prouzročio gruzijski državljanin, predstavnik misije OSCE.

Suprug i otac pokojnica predao je 5. 11. 2001. godine istražni spis pod brojem KIO-383/01 Istražnom centru Županijskog suda u Splitu, putem svoje odvjetnice. Do danas nije dobio očitovanje na obavljene uvidajne radnje i vještačenje sudskog vještaka prometne struke.

Pitao je zašto je istražni sudac Županijskog suda u Splitu Ivan Bartulović dozvolio da županijski napusti teritorij Republike Hrvatske i zašto isti nije ispitan dok se nalazio u bolnici u Splitu. Smatra da u slučaju da je ta radnja provedena, nesumnjivo bi došlo do određivanja pritvora.

Đukić također postavlja pitanje zašto zahtjev za skidanje diplomatskog imuniteta krivcu prometne nesreće stoji u Ministarstvu vanjskih poslova, u Odjelu za međunarodne odnose u Zagrebu, od 24. siječnja 2002. godine do danas, te zašto se kazneni postupak ne nastavi u odsutnosti okrivljenog.

Na kraju je rekao da ova pitanja postavlja u ime supruga i oca pokojnica, gospodina Milorada Čirića iz Splita.

Ministrica pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, **Ingrid Antičević-Marinović** rekla je da u ingerenciji izvršne vlasti nije upuštanje u to zašto je sudac učinio ovo ili ono.

Ono što ministarstvo treba i što mu je dužnost je da postupi po pritužbama građana u svezi dugotrajnosti

postupka, naglasila je ministrica. Dodala je da je zapisala broj istražnog spisa i da će zastupnik u tom smislu dobiti odgovor.

Milan Đukić (SNS) rekao je da je upravo odgovor na "zašto" sastavni dio pitanja, te da traži pismeni odgovor.

Realizacija programa "S faksa na posao"

Krunoslava Gašparića (HB) interesirala je realizacija programa poticanja zapošljavanja pod nazivom "S faksa na posao", koji ima za cilj omogućiti zaposlenje za 18,5 tisuća mladih, visoko obrazovanih ljudi.

Za taj program prema dostupnim podacima osigurano je 570 milijuna kuna u Fondu za razvoj i zapošljavanje. Gašparić je istaknuo da je nažalost sve ostalo na lijepim riječima.

"Da je tome tako svjedoči i nedavna izjava ministra ove Vlade, za govornicom u Saboru, koji je kazao po prilici da su obećanja jedno, a stvarnost nešto sasvim drugo".

Gašparić je pitao premijera, Ivicu Račana, hoće li se putem programa "S faksa na posao" u slijedeće četiri godine zaposliti 18,5 tisuća ljudi. Dodao je da je premijer za 2002. godinu najavio 7 tisuća i 20 "transfera" mladih ljudi u sklopu programa "S fakulteta na posao".

Prema dostupnim podacima realizacija varira od 8 do 15% od županije do županije, a nedavno su mediji objavili da je uspješnost realizacije tog Vladinog plana svega 10%, bio je kritičan Gašparić.

Pitao je premijera, Ivicu Račana, može li prihvatiti činjenicu i priznati neuspjeh projekta "S faksa na posao", s obzirom na to da je do kraja ove godine ostalo manje od dva mjeseca.

Premijer je rekao da je riječ o više projekata, od kojih se jedan odnosi na završene studente. "Mogu sa zadovoljstvom reći da su ostala 4 projekta pokazali neočekivano dobar rezultat. Obećao je precizniju pismenu informaciju, iz koje se može vidjeti koliko je i po kojoj osnovi u okviru ovog projekta zapošljavano ljudi.

Krunoslav Gašparić (HB) rekao je da zna da postoji lepeza mjera za poticanje zapošljavanja, a da je jedna od njih "S faksa na posao", koja ima pet sastavnih dijelova. Naglasio je da je pitao isključivo za realizaciju programa "S faksa na posao", gdje je uspješnost realizacije 10%.

Ivica Račan ponovio je da je riječ o različitim poticajima. "Mi smo još onda kada je projekt usvajan na hrvatskoj Vladi imali upozorenje da upravo poticaj za zapošljavanje ljudi koji završavaju fakultete je možda najmanje potreban, zato što je i statistika i uvid u stanje pokazao da se ti ljudi najlakše zapošljavaju".

Ponudio je pisani odgovor, a njegov sastavni dio će biti informacija kako teče zapošljavanje ljudi koji završavaju fakultete, neovisno da li na osnovi ovog Vladinog poticaja ili bez njega.

"Maćuhinski" prema Međimurju

Velimir Pleša (HDZ) rekao je da se do 3. siječnja 2000. godine ondašnja oporba, a sadašnja vlast, vrlo često naslađivala i proizvoljno tumačila jednu nespretnu izjavu HDZ-ove vlasti kako je Hrvatska do Drave. Naime, riječ je o Međimurju. "Ako je tada i bilo takvih verbalnih eskapada pojedinaca, sasvim je sigurno da je danas to još izraženije s pogleda Vaše vlasti. Ne samo da je po Vama Hrvatska do Drave, nego je ova vlast za Međimurje promovirala jedan novi maćuhinski odnos prema toj regiji ili danas županiji".

Naveo je za potkrepu takvog stava nekoliko primjera. Tvrdi da se još na početku 2000. godine, prilikom preuzimanja vlasti nije željelo nastaviti započetu sanaciju "Visokogradnje" d.d., već je poduzeće poslano u stečaj. Želeći na bilo koji način amortizirati veliki nedostatak u graditeljstvu ove županije, njeno poglavarstvo i skupština sami su krenuli u osnivanje novog poduzeća, u čemu su unazad dva tjedna konačno i uspjeli, te je tvrtka "opet prohodala", rekao je Pleša.

Kao drugi primjer naveo je problem Roma. Rekao je da je rješavanje romskog pitanja kao jednog od ključnih na području Međimurja ova vlast prepustila u potpunosti lokalnim čelnicima, koji to međutim bez pomoći Vlade neće moći riješiti. "Vlada se u pogledu toga postavlja vrlo nespremno i nestručno u pojedinim situacijama, pa imamo slučajeve kao što su bili na početku ove školske godine".

Na treći primjer zatražio je i decidirani odgovor. Naime, tvrtka iz Goričana, obućarska industrija koja je u tričetvrtinskom vlasništvu države, ne svojom krivnjom morala je prekinuti određene poslove s

inozemstvom i 700-tinjak radnika će ostati bez posla. Upitao je što se kani poduzeti u pogledu te tvrtke, posebice Hrvatski fond za privatizaciju.

Slavko Linić, potpredsjednik Vlade odgovorio je da je hrvatska Vlada kao jedno od najtežih pitanja u ekonomiji imala totalnu nelikvidnost, nemoral u plaćanju, u izvršavanju obveza, kao i nemoral u vođenju tvrtki. "Danas, nakon nešto manje od tri godine, to temeljno pitanje potpunog raspada platnog prometa se više ne spominje". Rekao je da je jedna od solucija bio pokušaj nagodbi, odluka o sanaciji pojedine djelatnosti gospodarstva, te ono najružnije, stečajevi s likvidacijom i stečajevi s preustrojem. "To je politika Vlade, izvršne vlasti".

Dodao je da danas više nema problema ni u likvidnosti ni u vođenju tvrtki. Obećao je u narednih desetak dana izvještaj o upravljanju portfeljom, da bi se vidjelo kako se njime upravljalo do 2000. godine, a kako u posljednje tri godine. Tada će se vidjeti rezultati vođenja takvih tvrtki, pa će biti moguće i komentiranje na bazi brojki i podataka.

Istaknuo je da izvršna vlast ne vodi tvrtke, "izvršna vlast nadzire tvrtke, a tvrtke vode ljudi". Rekao je zastupniku da on ne može govoriti o profesionalnosti uprava i odgovornosti, te da zastupnik odgovor na pitanje kako će tvrtka naći izlaz iz situacije može dobiti upravo od uprave tvrtke, jer je to posao uprava.

"Ako ocjenjujete da ta uprava nije sposobna i ne zna naći izlaz, očito ćemo se morati pobrinuti o pronalaženju druge uprave, jer uprave trgovačkih društava moraju naći izlaz".

Velimir Pleša (HDZ) u ponovnom javljanju rekao je da je uprava te firme o kojoj je riječ u nekoliko navrata tražila, nudila Hrvatskom fondu za privatizaciju prijedloge na koji način privatizirati firmu. "Birokracija Hrvatskog fonda za privatizaciju jednostavno se oglašila na sve te prijedloge i pozive". Ponovio je da misli da se radi o maćuhinskom odnosu hrvatske Vlade prema Međimurju.

Dodatni odgovor dao je premijer, **Ivica Račan**. Na početku je rekao da će zastupnik dobiti pismeni odgovor, što se tiče gore spominjane tvrtke. Osvrnuo se i na generalni zaključak zastupnika o lošem odnosu hrvatske Vlade prema Međimurju, te u tom kontekstu rekao da u ime Vlade preuzima obvezu da se dostave i

podaci o poziciji Međimurja u Hrvatskoj, o određenim gospodarskim kretanjima u kojima Međimurje prednjači u Hrvatskoj, "za što mislimo da je to rezultat rada ljudi Međimurja, ali i njihovo znalacko korištenje razvojnih mogućnosti koje je stvorila i hrvatska Vlada".

Prosvjetarima podrška samo na riječima

Želimir Janjić (HSL) postavio je pitanje zamjeniku ministra prosvjete i športa, Ivanu Vavri. Rekao je da su prosječna izdvajanja za obrazovanje u zemljama Europske unije 5,7% društvenog proizvoda, a u Sloveniji, Mađarskoj i Češkoj s kojima se najčešće uspoređujemo izdvajanja su veća od 4,5% bruto društvenog proizvoda. Hrvatska u ovoj godini izdvaja 3,2%, a iduće godine će prema predloženom proračunu izdvajanje biti nešto manje od 3%.

Stoga i ne čudi što je materijalni položaj zaposlenih u obrazovanju izrazito loš već godinama, a to ilustrira i podatak da je prosječna neto plaća u obrazovanju 3.762 kune, što je podatak iz kolovoza, a kvalifikacijska struktura zaposlenih govori da je onih visoke i više stručne spreme 70%, naglašava zastupnik.

Janjić je naveo i slijedeće pokazatelje. U javnoj upravi i obrani prosječna neto plaća je 4.196 kuna, a imamo 43% zaposlenih visoke i više stručne spreme, u zdravstvu i socijalnoj skrbi prosječna neto plaća je 4.529, gdje je 31% onih s višom i visokom stručnom spremom. Nasuprot tome u državnim tvrtkama prosjeci su znatno viši, do 6.403 kune u zračnome prijevozu.

"Prosječna neto plaća u RH je 3.738 kuna, dakle obrazovanje se jedva uklapa u taj državni prosjek, unatoč takvoj kvalifikacionoj strukturi".

Prijedlogom proračuna za 2003. godinu sredstva za obrazovanje povećat će se za 220 milijuna kuna, plaće u osnovnim školama porasti će 0,61%, a u srednjim školama 1,5%.

"Povećanje izdvajanja za obrazovanje je mizerno, prosvjeta se deklarativno podržava, a konkretno se ne čini ništa", ističe Janjić, te dodaje da se istovremeno udovoljava brojnim zahtjevima drugih socijalnih kategorija.

Upitao je zamjenika ministra prosvjete i športa koliko je povećanje za 2003. godinu tražilo njegovo ministarstvo, odnosno zašto su pristali na prijedlogom predviđeni iznos.

Zamjenik ministra prosvjete i športa, **Ivan Vavra** rekao je da je Janjić u svom izlaganju dao niz brojki čiju bi točnost trebalo potvrditi. Upozorio je na dvije netočnosti. Nije točan podatak koji je Janjić naveo o ulaganjima u osnovno i srednje obrazovanje, mjereno postotkom društvenog bruto proizvoda u 2002. godini, uzme li se u obzir rebalans i uzme li se u obzir decentralizacija sredstava, što su također javni izvori koji se uzimaju u račun, naglašava Vavra. Taj postotak, naime, za osnovne i srednje škole iznosi 3,17%.

"Povećanje koje ste spomenuli iz prijedloga proračuna nije ono koje ste Vi naveli, nego veće, o čemu će se uskoro voditi rasprava, pa će biti mogućnosti da se provjere svi Vaši navodi i da se vidi koliko će točno biti povećanje".

Kada je riječ o plaćama zaposlenih u sustavu odgoja i obrazovanja rekao je da je u Ministarstvu prosvjete i športa napravljena analiza koja će poslužiti za raspravu o plaćama u javnim službama, iz koje će se vidjeti postoji li eventualno zaostajanje u plaćama zaposlenih u prosvjeti za plaćama zaposlenih u ostalim javnim službama. "Ustanovi li se to, dakako da će se raditi na korekciji". Budući da nije imao sve podatke, rekao je da će zastupnik dobiti pismeni odgovor ukoliko nije zadovoljan ovim usmenim.

Želimir Janjić (HSL) ustvrdio je da nije zadovoljan odgovorom, poradi toga što mu zamjenik ministra nije izričito odgovorio na postavljeno pitanje, koji je to iznos koji je Ministarstvo tražilo, te zašto se pristalo na predloženi iznos.

Potpore seljacima na kraju proizvodnje

Marko Baričević (HSL) postavio je pitanje ministru poljoprivrede, Božidaru Pankreću. Osvrnuo se na Zakon o novčanim poticajima iz 1999. godine koji u članku 2. stavku 3. kaže slijedeće: "Sredstva za novčani poticaj i naknadu iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, osiguravaju se u državnom proračunu".

Baričević je rekao da izmjene i dopune ovoga Zakona nisu to kasnije promijenile, a novi Zakon također to ne mijenja, a stupa na snagu 1. siječnja 2003.

Pitao je ministra odakle mu pravo da ne izvrši ono što je donio Sabor, a

rebalansa proračuna nije bilo. "Odakle Vam pravo da 100 do 150 milijuna kuna predviđenih proračunom i Zakonom o izvršenju proračuna, predviđenih za seljake ove godine, oduzmete seljacima, a predviđeno je i osigurano. Uz to, odakle Vam pravo toliko im oduzeti i na godinu, jer poznato je da se sredstva iz proračuna neutrošena u ovoj godini ne prebacuju za iduću. Seljak svega ima osim novaca. Zašto ste mu oduzeli ono što mu je ovaj Sabor odobrio?"

Božidar Pankreć, ministar poljoprivrede ustvrdio je da ove konstatacije zastupnika Baričevića nisu točne. Novi zakon donesen u Hrvatskom saboru u srpnju ove godine vrlo jasno je definirao da se poticaj ili potpora za jesensku sjetvu neće isplaćivati više unaprijed, nego će se isplaćivati nakon žetve i taj članak je u prijelaznim i završnim odredbama.

"Prema tome, ovaj Parlament, između ostalog i vi, glasao je za takav prijedlog i on je usvojen. To nije prijedlog koji je nov, jer se Zakon o državnim potporama kao nova reforma gotovo pripremao godinu dana, a rasprava je bila od proljeća i vrlo je jasno da se već tada smjeralo da novac neće biti osiguran u državnom proračunu za ovu jesensku sjetvu, koja je predviđena u tom dijelu".

Naglasio je da je Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva od 2000. godine nadalje podrškom ostalih predstavnika iz Vlade RH dobilo u svakom proračunu određeno povećanje koje nije iznosilo nikada ispod 20%, pa neće ni 2003. godine, naglasio je ministar.

Zaključno je rekao da bi se reforma izvršila na pravi način potrebno je da se sve potpore daju na kraju proizvodnje.

Kada isplata poticaja seljacima

Marko Baričević (HSL) je postavio pitanje zašto seljaci nisu dobili prvu polovicu poticaja koju je Sabor u okviru Proračuna odobrio. Naglasio je da ćemo nakon ove sjetve, uz ostale poljoprivredne kulture koje uvozimo, nagodinu uvoziti i pšenicu. Smatra da novi Zakon za konvencionalnu ratarsku proizvodnju, osim u prijelaznim i završnim odredbama koje to ne mogu reći, uopće ne predviđa na koji način i kada će se isplaćivati novci.

Ministar poljoprivrede i šumarstva, **Božidar Pankreć**, naglasio je da će ove godine kvota za pšenicu biti smanjena 10 posto dodajući da se u Saboru dosta govorilo o tome da je proizvodnja pšenice prevelika te da postoji višak kojeg se ne može plasirati po realnim cijenama i da se izdvajaju prevelika financijska sredstva u tom dijelu. Izvršena sjetva, prema informacijama kojima raspolaže, u količini koja je predviđena, dat će dovoljno pšenice, te neće biti potrebno izdvajati dodatna sredstva da se plasiraju viškovi, kojih je svake godine bilo, već će se dati potpora drugim proizvodnjama u Hrvatskoj koje treba podupirati, gdje Hrvatska može biti konkurentna u poljoprivrednoj proizvodnji.

Seljaci trebaju dobivati rentu za doživotno uzdržavanje

Stjepan Živković (HSS) postavio je pitanje ministru poljoprivrede o tome tko je dužan isplatiti rentu, temeljem ugovora o doživotnom uzdržavanju sklopljenih između bivših PIK-ova, kombinata i poljoprivrednih zadruga s jedne strane i seljaka s druge strane. Pita je li to trgovačko društvo, koje sada koristi zemljište ili je obveznik isplate rente Republika Hrvatska, kao stvarni vlasnik.

Obrazložio je pitanje rekavši da su se tijekom 80-tih godina u tadašnjim kombinatima, PIK-ovima, u Slavoniji učestalo javljala poljoprivredna kućanstva s ponudom da se vlasništvo nad poljoprivrednim zemljištem s tih fizičkih osoba prenese u društveno vlasništvo, a kao korisnik da se upiše ondašnji kombinat ili poljoprivredna zadruga. S tim dotadašnjim vlasnicima sklopljeni su ugovori o doživotnom uzdržavanju i to je provedeno u gruntovnim knjigama. Stupanjem na snagu Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, vlasništvo poljoprivrednog zemljišta u društvenom vlasništvu postaje vlasništvo Republike Hrvatske. Primjerice, na području bivše općine Donji Miholjac, PIK se rasformirao i osnovana su nova trgovačka društva (društva s ograničenom odgovornošću) koja nisu pravni slijednici bivšeg kombinata i ne isplaćuju rentu fizičkim osobama, odnosno seljacima temeljem ranije sklopljenih ugovora, a i dalje koriste poljoprivredno zemljište.

Kao dodatni problem naveo je identifikaciju čestica kao predmeta ugovora o doživotnom uzdržavanju, budući da je nakon njihove uknjižbe u gruntovnim knjigama u većini katastarskih općina na istom području provedena komasacija poljoprivrednog zemljišta te je sada teško utvrditi gdje se predmetno zemljište nalazi i tko ga obrađuje.

Ministar **Pankretić** rekao je da, ako su seljaci ispunili svoj dio ugovora to jest predali zemlju, oni trebaju dobivati rentu za doživotno uzdržavanje. Također smatra nevažnim hoće li to dati pravni sljednik ili Republika Hrvatska.

Rješavanje problema tekstilne i obućarske industrije

Željko Pavlic (LIBRA) uputio je pitanje potpredsjedniku Vlade RH Slavku Liniću, uz mogućnost nadopune odgovora ministra gospodarstva dr.sc. Ljube Jurčića. Zanimalo ga je hoće li se Vlada aktivnije uključiti u rješavanje problematike tekstilne i obućarske industrije jer je sve očitiije da će bez državne potpore ove grane teško opstati na tržištu te vidi li Vlada uopće prosperitet tih grana gospodarstva i koje će mjere poduzeti da se osigura sigurnija budućnost za tekstilce i obućare.

Iako poduzeća iz tekstilne i obućarske branše zapošljavaju, oko 45.000 radnika i time pune državni proračun, te iako godišnje izvoze oko 800 milijuna kuna, dosad od države nisu dobivale potporu kao poduzeća u nekim drugim granama, primjerice brodograđevna, poljoprivredna industrija.

Potpredsjednik Vlade RH, **Slavko Linić**, rekao je da tekstilna i obućarska industrija imaju vrlo jaku konkurenciju na tržištu Europe te niz teškoća za profitabilno osiguravanje daljnjeg plasmana i razvoja industrije u RH. To je razlog da je protekle tri godine Vlada RH sve učinila da u RH smanji troškove telefona, struje, radne snage, kapitala i osigura jeftini kapital za bilo kakav daljnji razvitak i napredak. Sve je to učinjeno da bi gospodarstvo moglo naći svoj interes i u tom dijelu, a posljedica je da su oni u daleko pogodnijem položaju nego 2000. godine.

S obzirom na konkurenciju na europskom tržištu, dodatni problem za tu industriju je to što je tečaj kune stabilan u posljednje tri godine kao i

problem određene stope inflacije u RH. Iz toga razloga se nastoji određenim subvencijama kamata i drugim potporama iz Hrvatske banke za obnovu i razvoj, u praćenju izvoza otkloniti problematiku tečaja koja umanjuje konkurentnost na europskom tržištu.

Ministarstvo gospodarstva iz tih razloga, a nakon dogovora s udruženjima tekstilaca i obućara, pokušava pripremiti za Vladu RH moguće promjene za iduću godinu. Najavio je da neće biti dodatnih poticaja, a jedini poticaji dani su prehrambenoj industriji kroz sanaciju PIK-ova, te brodogradnji.

Istaknuo je da ukoliko bi Vlada osigurala poticaje za te grane, uslijedile bi kaznene mjere zemalja Europske unije jer bi im se onemogućio pristup tržištu što je dio Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Dopunski odgovor dao je ministar gospodarstva dr.sc. **Ljubo Jurčić** te rekao da Ministarstvo gospodarstva prati strateški razvoj svake industrije te će u tom smislu analizirati strateški razvoj tekstilne industrije i, u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom, Udrugom poslodavaca i sindikatima, pokušati odrediti mjesto tekstilne industrije u narednom razdoblju od 5 do 10 godina. "Sadašnje stanje tekstilne industrije u Hrvatskoj, živeći od doradnih poslova, ne može se održati na duže razdoblje jer te poslove preuzimaju zemlje s nižom cijenom rada i to nije perspektiva Hrvatske."

Željko Pavlic (LIBRA) dodao je da su tranzicijske zemlje prolazile kroz ovakve procese, Slovenija je primjerice imala Fond za restrukturiranje gospodarstva, no, nažalost, ta je grana tekstilno-obućarske industrije ipak bila prepuštena samoj sebi jer su sve mjere bile preslabe da bi im pomogle opstati.

Potpredsjednik Vlade RH, **Slavko Linić**, obvezao se da će dati pismeni odgovor o fondovima RH u vrijeme HDZ-a, te sanacije iz državnog proračuna gdje se nalaze neplaćani doprinosi preko 10 milijardi kuna te da će dokumentirati svaku tvrtku.

Dodatni fondovi koji nisu registrirani, ali se mogu vidjeti kroz Zakon o otpisu potraživanja, također su dodatni poticaji svim trgovačkim društvima koji svoje probleme neuspješnog poslovanja, probleme tranzicije i problem restrukturiranja prebacuju na porezne obveznike, umirovljenike i one koji se bave zdravstvenim osiguranjem.

29. studeni nije blagdan

Zdravka Bušić (HB) zamolila je predsjednika Vlade RH da joj odgovori na pitanje zašto je u kalendaru Ministarstva vanjskih poslova za 2002. godinu 29. studeni označen kao praznik te traži odgovor slavi li se taj dan kao praznik.

Premijer, **Ivica Račan**, odgovorio je da se ne radi o prazniku dodavši da Hrvatski sabor određuje je li neki dan blagdan ili ne, a ne Vlada RH, dodavši da, prema nekim pokazateljima, u Hrvatskoj već ionako ima previše blagdana.

Dokumentacija za obranu generala Gotovine

Ante Beljo (HDZ) postavio je nekoliko pitanja predsjedniku i potpredsjedniku Vlade RH. Kada će Vlada RH tretirati na isti način pravnički tim obrane generala Gotovine i tužiteljstvo u Haagu u pogledu dostave potrebne dokumentacije za suđenje. Nadalje, tko nadzire tajne službe u Hrvatskoj i hrvatske tajne službe u svijetu i kada će zastupnici dobiti rezultate istrage o slučaju provale u prostorije odvjetnika generala Gotovine.

Predsjednik Sabora, **Zlatko Tomčić**, upozorio je da se prema Poslovniku ne smije postaviti više od jednog pitanja, te prekinuo zastupnika Belju.

Na pitanje je odgovorio potpredsjednik Vlade RH, dr.sc. **Goran Granić**, objasnivši da je stav Vlade RH poznat i javnosti i odvjetnicima generala Gotovine te kada se oni registriraju pri Haaškom sudu kao odvjetnici generala Gotovine imat će na raspolaganju svu dokumentaciju kao pomoć za pripremu obrane kao i uvid u arhivu. Dodao je da odvjetnici Ante Gotovine nisu bili zadovoljni s takvim stavom, te su sudski zatražili svoje pravo, pa je Općinski sud donio odluku, a Državno odvjetništvo uložilo prigovor te će se ovih dana razriješiti slučaj. Zaključio je da će Vlada RH postupiti u skladu s pravomoćnom presudom suda.

Ante Beljo (HDZ) postavio je dodatno pitanje može li se onda odvjetnički tim registrirati kao tim koji brani generala Gotovinu u Hrvatskoj ili ta registracija treba ići preko Haaga pa da onda Haaški sud ovlasti Vladu RH da odvjetničkom timu preda dokumentaciju na osnovi koje oni mogu organizirati obranu. Smatra da je to nelogično.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** još jedanput je podsjetio na poslovničku odredbu, koja predviđa da zastupnik u vezi s dobivenim odgovorom može izraziti zadovoljstvo ili nezadovoljstvo, ali ne omogućuje postavljanje dopunskog pitanja. Zbog toga zastupnik na "dopunsko pitanje" nije dobio odgovor.

Neće biti zbrinuti svi radnici željezare Sisak

Željko Krapljan (HDZ) postavio je pitanje potpredsjedniku Vlade RH, Slavku Liniću, namjerava li preispitati vođenje stečaja Željezare Sisak d.d. od strane stečajnog upravitelja Ilije Marića, točnije što će biti sa 1700 zaposlenika Željezare Sisak.

Zastupnik je pitanje uputio, osjećajući osobnu obvezu kao zastupnik iz Sisačko-moslavačke županije, potpredsjedniku Vlade RH Liniću, kako reče zagovorniku modela "najuspješnije privatizacije prodajom poduzeća za jednu kunu".

Potpredsjednik Vlade RH, **Slavko Linić**, odgovorio je da ćemo se svi morati naviknuti na rješavanje odnosa dužnika i vjerovnika kroz dogovore prije stečaja i u stečaju te se naučiti da od stečaja odgovornost snose uprave, a mogućnost rješavanja određenih problema mogu snositi vlasnici.

"Nakon stečaja trebamo shvatiti da je to posao suda. Kao vlasnici smo osam godina trošili novac poreznih obveznika na to da uspijemo osigurati proizvodnju u Željezari Sisak. Nakon osam godina smo uvidjeli da nemamo niti stručne kadrove, a i da proizvodnja s tehnološkim mogućnostima Željezare ne omogućuje opstanak takve proizvodnje. To je bio razlog da je Vlada pokrenula i stečaj Željezare. Kroz stečaj Željezare u svega 6 mjeseci uvidjela se mogućnost da možda postoje strateški ulagači koji bi ipak imali interes za proizvodnju."

Takoder je naglasio da prema informacijama kojima raspolaže, stečajni je sud u odabiru stečajnog upravitelja vodila želja da zbrine 1700 zaposlenih jer su se sve ostale ponude kretale u smjeru nastavka rada željezare, ali samo sa 1200 radnika.

"Od početka godine novi vlasnik pokušao je organizirati proizvodnju, osigurati tržište, ali je nakon 10 mjeseci utvrdio da nije sposoban pri tome izvršavati obveze prema radni-

cima. Evidentno je da nije izvršio obveze prema radnicima za plaću u kolovozu i rujnu, što je bio razlog da je stečajni upravitelj raskinuo ugovor zbog neizvršavanja obveze od novog vlasnika."

Stečajni upravitelj će nastaviti s pokušajem prodaje stečajnog dužnika, ali se boji da neće biti rješenja za svih 1700 zaposlenih. Smatra da je to znak da nažalost, nemamo ni tehnologiju niti strateškog partnera koji može osigurati tržište za te ljude. Uvjeren je da će dobar dio radnika željezare nastaviti s radom te da će stečajni upravitelj riješiti plaće jer je to rješavao prošlu godinu kada je preuzeo stečaj te da će radnici u tom dijelu na neki način biti zbrinuti jer oni za to nisu krivi. Osvrnuo se na prethodnu ocjenu privatizacije, kako kaže posprdnog dodatka da su to savršeni modeli Vlade, rekavši da su to modeli koje poznaje kapitalistička privreda, tržišna ekonomija te da su to naša ustavna opredjeljenja.

"Očito da je Vlada RH za prošlu godinu dala previše novaca bez rezultata, da uprava u Sisku ne zna organizirati proizvodnju i ne zna naći tržište za proizvode Željezare Sisak".

Željko Krapljan (HDZ) smatra da nije bilo "posprdnih" izraza u formulaciji da je Slavko Linić zagovornik modela prodaje poduzeća za jednu kunu. Upitao je hoće li Vlada pomoći riješiti isplatu neisplaćenih plaća i uključiti se u rješavanje ostanka radnika na radnom mjestu. Smatra da nije točno da nema stručnih ljudi u Željezari jer tamo djeluje Fakultet metalurgije koji školuje najstručnije inženjere. Zaključio je da je problem Željezare, problem menadžmenta.

Potpredsjednik **Linić** odgovorio je kako su sve obveze prema radnicima izvršene i za prošlu godinu dok je Vlada bila vlasnik, a problem je bio osiguranje plaća. Sadašnji vlasnik podmirio je sve obveze prema radnicima u ovoj godini osim kolovoza i rujna. Nažalost, nije izvršio obveze prema HEP-u i nekim drugim trgovačkim društvima, ali prema radnicima je.

"Stečajni upravitelj je taj koji će se pobrinuti za problem isplata, jer je to njegova obveza. Vlada je predložila stečajni zakon, a prioritet u isplati stečajne mase su plaće radnika, pogotovo onih u stečaju. Prekinuti ugovori znače samo da je sisačka Željezara i nadalje u stečaju. Prema tome, plaće će se riješiti, a ostaje pitanje da li će uspjeti u stečaju

novom ponudom pronaći strateškog partnera koji će naći izlaz za željezaru. Osnovni problemi su da u Sisku nema ljudi koji znaju voditi društvo i naći tržište ili nema menadžmenta, najveći je problem da nema mogućnosti da budemo uspješni na međunarodnom tržištu".

Zakon o zaštiti potrošača u Vladinoj proceduri za mjesec dana

Vesna Podlipec (SDP) uputila je pitanje ministru gospodarstva dr.sc. Ljubi Jurčiću, kada će u proceduru ponovno biti upućen Zakon o zaštiti potrošača. Hrvatska, kaže, jedna je od tri tranzicijske zemlje koje još uvijek nemaju taj propis, iako je on uvjet za ulazak u Europsku uniju i obveza po potpisanoj Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Pitanje je postavljeno povodom loših iskustava oko poskupljenja struje i uvođenja novog tarifnog sustava te stalnog prigovora građana i Udruge potrošača na način obračuna telefonskih usluga.

Ministar gospodarstva, dr.sc. **Ljubo Jurčić**, rekao je da se Zakon o zaštiti potrošača očekuje u saborskoj proceduri u narednih mjesec dana. Obrazložio je da je Zakon o zaštiti potrošača izrađen u Ministarstvu gospodarstva i poslan u proceduru u Vladu RH. Radi se Momentalno se usklađuje među ministarstvima, a Ministarstvo za europske integracije je Zakon uskladilo sa Europskom poveljom o zaštiti potrošača. Radi se na usklađivanju Zakona o zaštiti potrošača sa Zakonom o obveznim odnosima.

Tvornica čarapa "Jadran"

Dorica Nikolić (HSL) uputila je pitanje potpredsjedniku Vlade RH Slavku Liniću ujedno kao predsjedniku Upravnog odbora Hrvatskoga fonda za privatizaciju, zna li što radi Hrvatski fond za privatizaciju u Tvornici čarapa Jadran d.o.o. Zagreb? Obrazložila je da u Tvornici čarapa Jadran Hrvatski fond za privatizaciju ima 24-postotni udio u upravljanju, te je imao člana Nadzornog odbora kojega je smijenio i na njegovo mjesto imenovao Vinka Barišića kao predstavnika Fonda, koji se 14 dana nakon toga proglasio direktorom te zamrznuo svoje članstvo u Nadzornom odboru. Navodi da je sadašnji direktor poduzetnik zainteresiran za

prostor od 20 tisuća kvadratnih metara kvalitetnog izgrađenog zemljišta u Rapskoj 52.

"Što će se učiniti kada i ta tvornica sa 430 djelatnika propadne, te na tom mjestu nastane trgovačko-stambeni centar, hoćete li i onda objašnjavati da nema dobrog menadžmenta".

Potpredsjednik Vlade RH, **Slavko Linić**, naveo je da je upoznat sa slučajem u Tvornici čarapa Jadran. Pojasnio je da je odlukom četiri člana Nadzornog odbora, dakle većine članova, koji predstavljaju male dioničare, spomenuti gospodin postao privremeni predsjednik Uprave. Naveo je da su većinski vlasnici mali dioničari pa je nejasno zašto su članovi Nadzornog odbora malih dioničara dali još dodatna dva glasa da bi on postao direktor. S obzirom na to da će Upravni odbor raspravljati na tu temu i da je u isto vrijeme bivši predsjednik Uprave uputio niz pisama i dokumenata, stručne službe Fonda su utvrdile da nije bilo potrebe trenutno smjenjivati direktora i da predstavnik Fonda u tome nije trebao nastupiti na taj način, već se moglo redovnim izborom izabrati novog predsjednika.

Upravni odbor će tražiti da predstavnik Fonda trenutno da ostavku i smijenit će člana Nadzornog odbora jer ne prihvaća ovakve metode rješavanja upravljanja trgovačkim društvom. To će biti odluka Upravnog odbora na sljedećoj sjednici.

Dorica Nikolić (HSL) u svom ponovnom istupu iskazala je nezadovoljstvo odgovorom jer još uvijek nije određen predsjednik Hrvatskog fonda za privatizaciju, a potpredsjednik Vlade RH, Slavko Linić kao predsjednik Upravnog odbora zadužen je za Fond, a kandidat je predložen upravo od strane Fonda.

Potpredsjednik **Linić**, suglasan je da je pitanje njegove odgovornosti u poduzimanju nečeg te praćenju onog što se događa u trgovačkim društvima, te da je prijedlog odluke za Upravni odbor opoziv toga člana i da će istražiti tko ga je predložio i kako je tamo dospio.

Ekološka šteta na otoku Ugljanu

Božidar Kalmeta (HDZ) postavio je pitanje o nezaintersiranosti državnih službi za zaustavljanje velike ekološke štete na području Zadarske županije, u mjestu Kali na otoku Ugljanu. Radi

se o nasipavanju otpada u dužini od 500-tinjak metara između dvije vale, a radi proširenja obale.

U ime Vlade RH odgovorio je zamjenik predsjednika, dr.sc. **Goran Granić**, rekavši da je najbolje da se o pitanju pismeno očituje nadležno ministarstvo.

Neistinite su tvrdnje da je 9500 žena prekinulo porođiljni dopust

Pitanje **Snježane Bige-Friganović (SDP)** upućeno je Ministarstvu zdravstva, zašto nije demantiralo tvrdnje objavljene u medijima, a prema kojima je oko 9500 žena ove godine prekinulo porođiljni dopust već nakon šest mjeseci, koje je u medijima iznijela nevladina udruga pozivajući se na podatke Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Hoće li osoba iz Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje koja je dala i krivo interpretirala te podatke snositi ikakve sankcije.

Zamjenik ministra zdravstva, prof.dr. **Ante Bilić**, odgovorio je da će se Ministarstvo pismeno očitovati.

Time je aktualno prijepodne završeno.

Đ.K.; M.Ko; S.Š.; M.Mi.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDSKIM PRISTOJBAMA

Jeftinije do pravde

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova donijeli su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske.

Najvažnije izmjene i dopune odnose se na sljedeće: proširenje kruga osoba koje su po samom zakonu oslobođene plaćanja pristojbi, bitno smanjenje svota sudskih pristojbi u većini slučajeva, ukidanje onih sudskih pristojbi za koje nema nikakvog opravdanja, ukidanje odredbe kojom se vođenje sudskog postupka čini ovisnim o plaćanju pristojbe na podnesak kojim se

postupak pokreće, uvođenje pravnih lijekova protiv akata kojima sudovi nalažu plaćanje pristojbi, ukidanje kaznene pristojbe u iznosu od 50% pristojbe koja je plaćena sa zakašnjenjem, usklađivanje s odredbama zakona koji su u međuvremenu stupili na snagu.

O PRIJEDLOGU

U prikazu Prijedloga zakona poslužili smo se izlaganjem predstavnika predlagatelja, zamjenika

ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, **Miljenka Kovača**.

Prvotno je rekao da je nakon rasprave o prijedlogu ovog zakona u prvom čitanju došlo do nekih promjena, neke primjedbe i prijedloge koji su izloženi u raspravi predlagatelj je prihvatio, ali se bit zakonskog prijedloga nije promijenila.

Miljenko Kovač podsjetio je na svrhu donošenja ovog zakona. Važeći Zakon o sudskim pristojbama donesen je 20. rujna 1995. godine, a stupio je na snagu 6. listopada 1995. godine. Izmijenjen je i dopunjen zakonom od

28. lipnja 1996. godine, koji je stupio na snagu 20. srpnja 1996. godine.

Zakonom od 20. rujna 1995. godine znatno su povećane svote sudskih pristojbi. "Do tada su one bile zaista nerealno niske, što je prije svega prouzročila inflacija, a tadašnja vlast se i nije mnogo brinula o tome koliko će sudske pristojbe iznositi".

Najvažnije je približiti ustavno načelo o jednakosti sviju pred sudovima u stvarnosti, i to je bitan razlog zbog kojeg Vlada predlaže donošenje ovog zakona.

Međutim, povećanje koje je uslijedilo 1995. godine predstavljalo je nepodnošljiv teret za većinu građana RH, naglasio je Kovač. Drži da je time došlo u pitanje funkcionira li više uopće u praksi ustavno načelo jednakosti svih pred sudovima, jer to načelo naravno znači i jednaku dostupnost sudske zaštite svim građanima bez obzira na njihovo imovno stanje.

Kada se taj zakon donosio, bila su dva bitna obrazloženja, jedno je glasilo da nama treba skupo pravosuđe, a drugi razlog je bio taj da se povećanjem sudskih pristojbi smanji opterećenje sudova, naglasio je Kovač. "Postizanje ove svrhe, vjerovanje da se ona može postići povećanjem sudskih pristojbi bilo je krajnje naivno, što je uostalom pokazala i praksa".

"Konačan rezultat je taj da smo 2001. godine imali takav priljev sudskih predmeta da se može izraziti indeksom gotovo 109 u odnosu na 1994. godinu, onu prije povećanja sudskih pristojbi. Dakle, očigledno je da između visine sudskih pristojbi i opterećenja sudova nema nikakve veze".

Istaknuo je da je najvažnije približiti ustavno načelo o jednakosti sviju pred sudovima stvarnosti, i to je bitan razlog zbog kojeg Vlada predlaže donošenje ovog zakona. Izmjene i dopune koje se predlažu u bitnom se svode na proširenje kruga osoba koje su po samom zakonu oslobođene plaćanja pristojbi, što dovodi do bitnog smanjenja svota sudskih pristojbi u većini slučajeva.

Došlo bi do ukidanja onih sudskih pristojbi za koje nema nikakvog opravdanja, ukidanja odredbe kojom se vođenje sudskog postupka čini ovisnim o plaćanju pristojbe na

podnesak kojim se postupak pokreće. Tu je i uvođenje pravnih lijekova protiv akata kojima sudovi nalažu plaćanje pristojbe, pa ukidanje kaznene pristojbe u iznosu od 50% pristojbe koja je plaćena sa zakašnjenjem i usklađivanje s odredbama zakona koji su u međuvremenu stupili na snagu.

Kovač je naglasio da predlagatelj smatra osobito važnim ukinuti zakonsku odredbu koja je vođenje postupka uvjetovala prethodnim plaćanjem pristojbe. Drži da je ta odredba u potpunom neskladu s dostojanstvom pravosuđa. "Moglo se to protumačiti kao da sud kaže građaninu da neće raditi za njega dok mu ovaj ne plati".

Nadalje, kaznena pristojba u iznosu od 50% pristojbe koja je plaćena sa zakašnjenjem je institut kojega je jako teško shvatiti, ističe Kovač. Ističe da se ne zna što je to, zatezne kamate sasvim sigurno nisu, jer da jesu ne bi se u svakom slučaju primjenjivao isti postupak. Kazna nije, jer ako jest pitanje je za što, ako jest kazna, onda je protuustavna, jer se donosi u postupku u kojem nema ni prava na obranu niti prava na žalbu. Najvažnije od svega jest to, da kada se radi o drugim prihodima državnog proračuna kao što su prezi, upravne pristojbe, carine, takve odredbe nema. Naime, tko zakasni s plaćanjem neke od tih drugih obveza spram državnog proračuna neće biti kažnjen time da mora platiti 50% iznosa obveze s kojom je zakasnio.

Podsjetio je da se najviše raspravljalo o tome kako će taj zakon, ako se donese, utjecati na prihode državnog proračuna. "Nema nikakve sumnje da će on imati utjecaj na prihode državnog proračuna". Procjena je da bi se prihodi državnog proračuna zbog smanjenja sudskih pristojbi u tom dijelu smanjili za 63%. To bi značilo oko 300 milijuna kuna prihoda sudskih pristojbi manje, da je zakon koji se predlaže bio na snazi već u ovoj godini.

"Kada se tih 300 milijuna kuna stavi u odnos s prihodima državnog proračuna koji su planirani za 2002. godinu, radilo bi se o smanjenju za 0,42%", istaknuo je Kovač, dodavši da se radi samo o procjeni.

Konstatirao je da ako Hrvatski sabor donese zakon koji Vlada predlaže, mnogo manje građana nego do sada tražit će oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi, a od onih koji to budu uradili mnogo manje njih će dobiti to oslobođenje. Također, naglasio je da treba znati da jako velik

dio prihoda od sudskih pristojbi država dobiva u zemljišno-knjižnim postupcima. "Trebalo očekivati i sve razvijeniji promet nekretnina, a time onda naravno i veće prihode od sudskih pristojbi koje naplaćuju zemljišno-knjižni uredi. Čak nije isključena mogućnost, naravno, ne usuđujem se to tvrditi, ali nije isključeno, da konačno državni proračun zbog donošenja zakona koji se predlaže, neće izgubiti ni jednu kunu", zaključio je Kovač.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo raspravljao je o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama, te podupire donošenje ovog Zakona.

Odbor podržava predložena rješenja, posebno ona kojima se postižu namjeravani ciljevi kao što su smanjenje visine sudskih pristojbi, mogućnost nastavka postupka bez prethodnog uvjeta, plaćanja pristojbe na podnesak kojim je postupak pokrenut te proširenja kruga osoba koje su oslobođene plaćanja sudskih pristojbi. Međutim, članovi Odbora izražavaju nezadovoljstvo što se ne vodi sustavna evidencija o broju, odnosno iznosu plaćenih sudskih pristojbi te, iako se uplaćuju na poseban način ulaze u masu proračunskog prihoda.

Ocjenujući nužnim poduzimanje mjera za poboljšanje uvjeta za rad sudova, a posebno u cilju bržeg rješavanja predmeta Odbor predlaže predlagatelju da do okončanja rasprave preispita mogućnost uvođenja novih rješenja i mjera, bilo u ovom Zakonu ili drugim propisima kojima je utvrđen pravosudni sustav, kao što su primjerice:

a) određenje da 5% ili više od uplaćenih sudskih pristojbi bude izravni prihod suda za podmirenje određenih troškova odnosno za korištenje za određene namjene;

b) da postupak za uplatu ili prisilnu naplatu ne vode suci već službenici suda, odnosno sudska uprava, jer je taj postupak po svojoj naravi u biti istovjetan upravnom postupku;

c) mogućnost djelomičnog oslobođanja sudskih pristojbi, no to može bitno predvidjeti samo kod većih iznosa pristojbi da se izbjegne mogućnost odugovlačenja postupka u svakom slučaju;

d) mogućnost uvođenja dodatne pristojbe radi osnivanja određenog fonda za pokriće troškova postupka, slično rješenju iz članka 39a. Stečajnog zakona.

Odbor za pravosuđe razmotrio je konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama. Uvodno, predstavnik predlagatelja izvijestio je članove Odbora o razlozima podnošenja predmetnog konačnog prijedloga zakona potanko obrazlažući izmjene pojedinih odredbi, kao i razlike u tekstu Zakona nastale kao rezultat postupka prvog čitanja.

U raspravi je prevladalo stajalište kako se radi o iznimno kvalitetnom zakonskom projektu, kako u normativnom dijelu tako i obrazloženju pojedinih odredbi i razloga njihova predlaganja.

Predložena rješenja doprinijet će da se uklone prepreke koje su imali građani lošijeg imovnog stanja da pristupe sudovima i ostvare sudsku zaštitu, a sudovi više neće biti u prilici da primjenom instituta oslobađanja od plaćanja sudskih pristojbi u praksi ispravljaju loša rješenja iz prethodnog Zakona.

Ocijenjeno je kako niže sudske pristojbe neće bitno smanjiti prihode Državnog proračuna po ovoj osnovi, time i smanjenje financijskih sredstava za pravosuđe za koje je uostalom, već i najavljeno osamnaestpostotno povećanje sredstava u Državnom proračunu za iduću godinu.

Izraženo je i stajalište kako bi trebalo precizirati u odgovarajućim zakonskim aktima da se financijska sredstva prikupljena u okviru pravosudnog sustava (od sudskih pristojbi, oduzete protuzakonito stečene imovine te kazni) "vrata" pravosuđu za određene namjene.

Jedina dvojba izražena je oko članka 44. predloženog Zakona jer je ocijenjeno da postoji mogućnost da će se predloženim rješenjem na neki način "amnestirati" oni protiv kojih se vode postupci radi prisilne naplate pristojbi te će time biti u povoljnijem položaju u odnosu na one koji su već platili i danas plaćaju sudske pristojbe.

Nakon provedene rasprave, Odbor za pravosuđe je odlučio jednoglasno predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja **Miljenka Kovača**, izvjestitelji su iznijeli stajališta radnih tijela. U ime Odbora za pravosuđe govorio je **Luka Trconić (HSS)**, a u ime Odbora za zakonodavstvo govorio je **Mladen Godek (LIBRA)**, koji je rekao da je ovaj Zakon visoko ocijenjen i u smislu stručnosti i u smislu domašaja, te stoga jednoglasno podržan od članova Odbora.

Zakon u korist građana

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je **Petar Žitnik (HSS)**. Prvotno je rekao da ga veseli konačno govoriti o jednom zakonu kojeg može samo pohvaliti i od kojeg ćemo svi imati koristi. Podsjetio je da je upravo HSS u prošlom mandatu Sabora predlagao sličan zakon koji tada nije prošao.

Ustvrdio je da je ovaj Zakon dobar, ne samo u pravno-tehničkom smislu, već i po posljedicama koje će proizvesti, a to su smanjenje sudskih pristojbi, što je bio dugogodišnji interes. Dodao je da bi bilo zgodno da od toga imaju koristi i sudovi, međutim, Zakon to ne omogućava.

"Ako znamo u kakvim uvjetima rade sudovi, stalno se boreći s besparicom, gdje pojedina pravomoćna rješenja čekaju na otpremu jer nema novaca za poštansku marku, onda bi svakako bilo jako dobro vratiti se na prijašnja rješenja i dio od sudskih pristojbi ostaviti sudu".

U svakom slučaju, Klub zastupnika HSS-a apsolutno podržava Zakon. Također u potpunosti podržavaju prijedloge Odbora za zakonodavstvo i Odbora za pravosuđe, te smatraju da bi bilo jako dobro iznaći mogućnost da se određeni dio sudskih pristojbi ostavi sudu za njegove potrebe, kako je to bilo prije.

"Ako znamo u kakvim uvjetima rade sudovi, stalno se boreći s besparicom, gdje pojedina pravomoćna rješenja čekaju na otpremu jer nema novaca za poštansku marku, onda svakako da bi bilo jako dobro vratiti se na prijašnja rješenja i dio od sudskih pristojbi ostaviti sudu, to jasno nije spektakularna promjena, ali bi pozitivan efekt bio veliki".

Iznio je u ime Kluba jedan prijedlog. Člankom 16. postojećeg Zakona od plaćanja sudskih pristojbi oslobođeni su Republika Hrvatska i tijela državne vlasti, ali lokalna uprava i samouprava kao najsiromašniji dio nije oslobođena. Naime, u mnogim gradovima i općinama u toku su mnogobrojni postupci za sređivanje vlasništva i upis u zemljišne knjige imovine, koja se po raznim osnovama vraća u vlasništvo općine i grada, a često puta se radi o zemljištu ili građevinskim objektima velike vrijednosti, te stoga i visokim sudskim pristojbama.

Stoga Klub zastupnika HSS-a predlaže Vladi i resornom ministarstvu da se o ovom problemu informira, prikupi relevantne pokazatelje i u tom smislu predloži izmjene i dopune zakona. Ponovno je istaknuo da njegov Klub zastupnika prihvaća ovaj Zakon, a da će biti zadovoljni ako se u ozbiljno razmatranje uzmu njihovi prijedlozi kao i prijedlozi Odbora.

Sudovima dio sredstava od naplate pristojbe

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorio je **Josip Leko (SDP)**. Izrazio je u ime Kluba zastupnika zadovoljstvo na, kako je rekao, čisto koncipiranom i pravno tehnički uređenom konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama.

Izjavio je da pokušaj bivše vlasti da visokim sudskim pristojbama smanji broj parnica i predmeta u hrvatskom pravosuđu nije uspio. Ovaj Prijedlog zakona Klub zastupnika SDP-a posebno pozdravlja, tim više što je on sa socijalnog aspekta puno pravičniji i pravedniji, naglašava Leko.

Pokušaj bivše vlasti da visokim sudskim pristojbama smanji broj parnica i predmeta u hrvatskom pravosuđu nije uspio.

"U okviru reforme hrvatskog pravosuđa ovo je dobar primjer da se olakša pristup sudu svim segmentima hrvatskog društva, pa i onog siromašnijeg imovnog stanja". Rekao je da treba naglasiti da Europska unija i Europska povelja o zaštiti temeljnih prava i sloboda građana ne prigovara visini sudskih pristojbi s

aspekta ugrožavanja temeljnih prava i sloboda građana, pa je hrvatska Vlada samoinicijativno pristupila izradi i dostavila Saboru Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama.

”To je Zakon iz vlastitog osjećaja pravde i pravičnosti u hrvatskom društvu”, konstatirao je Leko.

Drži da važeći Zakon nije polučio ni jedan od postavljenih ciljeva, no svejedno treba reći da su njegovi financijski aspekti bili značajni. Dodao je da predlagatelj novog Prijedloga zakona uvjerava Hrvatski sabor i hrvatske građane da neće doći do pada prihoda iz naslova sudskih pristojbi.

”Moramo naglasiti da sudske pristojbe nisu ni vođene na posebnom računu proračuna Republike Hrvatske, mi predlažemo da se to ubuduće čini i podržavamo prijedlog Odbora za zakonodavstvo da se dio sredstava uplaćenih iz sudskih pristojbi u određenom iznosu veže za sudove koji su naplatili odnosno koji rješavaju predmet, jer bi time poticali bolji rad sudova i bolju naplatu u budućnosti, tim više što Zakon predviđa da nastavak procesa, postupka nije uvjetovan plaćanjem sudske pristojbe”.

Zaključno je rekao da će Klub zastupnika SDP-a sa zadovoljstvom glasovati za donošenje ovog zakonskog projekta.

Podilaženje građanima

U ime Kluba zastupnika HSLs-a govorio je **Mario Kovač (HSLs)**. Prvotno je izjavio da je od 1995. godine stupanjem postojećeg Zakona na snagu došlo do znatnog povećanja iznosa sudskih pristojbi, a uvedene su i pristojbe na mnoge radnje na koje se do tada pristojbe nisu plaćale. Tako je propisano da sud neće postupati u onim sudskim predmetima u kojima nisu plaćane pristojbe, osim ako je zakonom propisana hitnost u postupanju.

”Nedvojbeno je da se poskupljivanjem pravosuđa željelo smanjiti opterećenje sudova, najvjerojatnije vjerujući u smanjenje broja parnica vođenih iz objesti. No isto je tako znakovito da se u toj nakani evidentno nije uspjelo, na što nam ukazuju i statistički podaci iz obrazloženja Prijedloga zakona”.

Naglasio je da se uspjeh eventualno može očitati samo u prvoj godini

primjene, to je 1996. godina, kada je evidentirano da je priljev novih predmeta na općinske i trgovačke sudove bio umanjen za gotovo jednu četvrtinu, da bi se u svim narednim godinama bilježio konstantan rast, odnosno povećanje priljeva novih predmeta. Tako je u 2001. godini u odnosu na 1994. godinu, kada su pristojbe bile izrazito niske, taj priljev predmeta bio veći za gotovo 10%.

Vrlo važno je sagledati koji su to alternativni načini rješavanja sudskih sporova, jer je posve jasno da ćemo pojeftinjenjem parničenja doći vrlo vjerojatno u situaciju povećanog priljeva novih predmeta.

”Sve u svemu mi u Klubu zastupnika HSLs-a držimo kako se u zadaći smanjenja opterećenja pravosuđa, povećanjem iznosa sudskih pristojbi, nije uspjelo.

Osvrnuo se i na argument predlagatelja da se visokim pristojbama brojnim građanima RH uskraćuje pravo na sudsku zaštitu, jer se zapravo krši demokratsko pravo o jednakosti svih ljudi pred sudovima, kako ga propisuje hrvatski Ustav. Mario Kovač ističe da se to pravilo zapravo odnosi na jednakost dostupnosti sudske zaštite svakome, pa i onome tko je slabijeg imovnog stanja, dakle onome tko je siromašan.

”No mi se bojimo da se radi o argumentu koji je dosta klimav, jer se zapravo od 1994. godine kada je rečeno da su te pristojbe zanemarivo niske, priljev novih predmeta ne smanjuje, već se kontinuirano drži na po prilici istoj razini, pa evidentno i povećava, ako pogledamo omjer brojeva priljeva predmeta na relaciji 1994 - 2001. godine.”

Mario Kovač je rekao da na ovaj Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama treba gledati isključivo u svjetlu podilaženja građanima, biračima, ”jer ako su već nezadovoljni gospodarskim i socijalnim prilikama u zemlji, možemo im eto omogućiti zadovoljstvo relativno jeftinoga parničenja”.

Drži da treba postaviti ključno pitanje, da li Republika Hrvatska ovim Prijedlogom zakona vrši reformu pravosuđa, te da li je pravi cilj

efikasno pravosuđe kojim će biti zadovoljni svi građani. ”Naše je mišljenje da tomu nije tako i da zapravo jedino izmjene procesnih zakona uistinu mogu reformirati hrvatsko pravosuđe i pretvoriti ga u pravosuđe koje je efikasno i u koje građani RH imaju povjerenje”.

Naglasio je da bi bilo vrlo važno sagledati koji su to alternativni načini rješavanja sudskih sporova, jer je posve jasno da ćemo pojeftinjenjem parničenja doći vrlo vjerojatno u situaciju povećanog priljeva novih predmeta.

Rekao je da korisne primjere možemo naći u praksi sudbenih vlasti zemalja zapadne demokracije, gdje nailazimo na vrlo jednostavan recept rješavanja sporova bez sudova, bez sudovanja, te se nudi više instituta za izbjegavanje skupog sudovanja.

Na kraju je zastupnik Kovač ponovio procjenu da će donošenje ovakvog zakona eventualno nešto značiti u sferi podilaženja biračima, imat će neke socijalne konotacije, ”ali njegovo značenje u smislu poboljšanja efikasnosti pravosuđa je apsolutno nikakvo”. Usprkos takve opservacije ovog Prijedloga, Klub zastupnika HSLs-a će glasovati za njega.

Zakon iz 1995. protuustavan

U ime Kluba zastupnika LIBRE **Mladen Godček (LIBRA)** rekao je da se donošenjem Zakona 1995. godine pokušalo na umjetan način spriječiti ”objesno” parničenje, no zapravo se željelo spriječiti mogućnost slobode podizanja tužbi i pokretanja sudskih postupaka, a nije bilo u pitanju povećanje sredstava budžeta.

”Taj Zakon o sudskim pristojbama je bio protuustavan. I Vlada ovdje predlaže zapravo u odnosu na 95. godinu smanjenje za 80% sudskih pristojbi. I što čujemo? Da se radi o predizbornom triku, o političkom potezu. Pa klanjam se tom predizbornom triku i tom političkom potezu”.

Rekao je da stavljanje ovog Zakona u okvir namjeravane reforme pravosuđa nije točno. Ovdje se radi isključivo o građanima i o tome da se njima omogući pristup na sud, a reforma pravosuđa ima za cilj da taj sud bude kvalitetniji i efikasniji, što su dvije različite stvari. Zaključio je da Klub zastupnika LIBRE ovaj Zakon snažno podržava.

Popraviti materijalni status sudstva

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je **Ivica Buconjić (HDZ)**. Odmah u početku ustvrdio je da je čitanjem Konačnog prijedloga ovog Zakona uočljivo da je njegov krajnji i najbitniji cilj bitno smanjivanje, a u nekim slučajevima čak i ukidanje sudskih pristojbi, te bitno proširenje kruga osoba koje su oslobođene plaćanja pristojbi.

Bila bi besmislena situacija da svatko može započeti sudski postupak, ali da malo tko može u razumnim rokovima očekivati i konačnu i izvršnu presudu, jer cilj pravosuđa nije puko sudovanje, nego donošenje pravične presude.

Podsjetio je na predlagateljeve riječi da je osnovni motiv za te promjene bila velika, prijeteća opasnost da će velike pristojbe brojnim građanima uskratiti pravo na sudsku zaštitu, te da su one dovele do toga da smo dobili skupo pravosuđe. "Nakon takvih konstatacija i obrazloženja zaista je teško biti protiv predloženih izmjena, jer sigurno nam je svima cilj jeftino, efikasno i građanima lako dostupno pravosuđe".

Međutim, dodao je da ovaj predloženi zakon sigurno otvara neka pitanja i dileme. Prva je dilema je li Zakon o sudskim pristojbama propis koji prije svega treba biti socijalan ili je on propis koji u korespondenciji s nekim drugim propisima treba pridonijeti suzbijanju obijesnog parničenja, a time direktno i povećanju efikasnosti sudova. Naime, predlagatelj i sam kaže da su do donošenja Zakona čije se mijenjanje predlaže, sudske pristojbe bile zaista premale i da su takve pogodovale pokretanju postupaka bez razumnog razloga. U nastavku kaže da, međutim, enormno povećanje sudskih pristojbi nije imalo većeg utjecaja na smanjivanje broja sudskih predmeta, ali je mnogim građanima s malim primanjima znatno reduciralo mogućnost sudske zaštite.

Buconjić je rekao da se s ovim obrazloženjem teško složiti, jer u postojećem Zakonu, članak 16. taksativno nabraja širok krug kategorija

građana i institucija koje su bile oslobođene plaćanja pristojbi, a člankom 15. je bila pružana i dodatna mogućnost sudovima da oslobode plaćanja sudskih pristojbi stranke koje prema svojem općem imovnom stanju ne mogu podmiriti sudske pristojbe bez štetnih posljedica za nužno uzdržavanje sebe i svoje obitelji. Dakle, postojeći Zakon nije trebao niti smio onemogućavati sudsku zaštitu građanima lošijeg imovnog stanja, što na kraju krajeva i sam predlagatelj priznaje, navodeći da su sudovi, iskazujući visok stupanj socijalne osjetljivosti građane često oslobađali od plaćanja pristojbi zbog lošeg imovnog stanja, konstatira Buconjić.

"Prema tome, ova osnovna teza koja se provlači u raspravama nekih zastupnika da je zbog visokih pristojbi bila onemogućena sudska zaštita najsiromašnijim građanima, mislim da je vrlo upitna".

Izrazio je nadu da neće doći do značajnijeg povećanja broja predmeta uslijed pojeftinjenja sudskih postupaka, jer bi to dovelo do još većeg potenciranja najvećeg problema hrvatskog pravosuđa, a to je neažurnost i čekanje na presude godinama, pa i desetljećima.

"Bila bi besmislena situacija da svatko može započeti sudski postupak, ali da malo tko može u razumnim rokovima očekivati i konačnu i izvršnu presudu, jer cilj pravosuđa nije puko sudovanje, nego donošenje pravične presude.

Rekao je da druga dilema koja se postavlja je problem financijskih učinaka predloženih promjena. Naime, u obrazloženju predlagatelja stoji da će se vjerojatno primjenom ovog zakona smanjiti prihodi i proračun od sudskih pristojbi, ali da se ni približno ne može ocijeniti koliko će to smanjenje iznositi. U nastavku se pravi gruba, nepouzdana, na vrlo malom broju uzoraka sačinjena kalkulacija koja nam govori da bi umanjenje prihoda državnog proračuna s osnova umanjene sudskih pristojbi moglo biti 298 milijuna.

"Zaista zvuči nevjerojatno da se predlaže promjena zakona koja će dovesti do umanjenja prihoda proračuna, kada se ne zna da li će to biti 50 milijuna, 100 milijuna ili 300 milijuna kuna, ili pak kako je to rekao pomoćnik ministra ni jedne kune, vrlo vjerojatno".

Drži da bi bilo puno mudrije da se razmišlja kako popraviti materijalni status sudova i sudaca.

Postavio je pitanje zašto se ide u parcijalne promjene ovog zakona, kada su u tijeku izmjene niza temeljnih zakona, kao primjerice Zakona o kaznenom postupku, Kaznenog zakona i Zakona o parničnom postupku.

Misli da bi bilo puno ekonomičnije i puno racionalnije da se u sklopu te reforme kompletnog pravosudnog sustava mijenjao i ovaj Zakon, ako bi bilo potrebe za njegovom promjenom. "Bilo bi nužno da se i u drugim propisima, prije svega u Zakonu o procesnom postupku, predvide mjere i mehanizmi kako bi se izbjeglo bespotrebno parničenje i odugovlačenje postupaka".

Rekao je da Klub zastupnika HDZ-a smatra da nije dobro što se ukida kaznena pristojba u slučaju neplaćanja pristojbi ili kašnjenja s plaćanjem, a člankom 44. Prijedloga zakona predviđa se da će se postupci za naplatu pristojbi u slučajevima u kojima je ovim zakonom ukinuta pristojbena obveza obustaviti.

"Bojimo se da će se ovime dati povod za povećanje nediscipline građana".

Zaključno je rekao da je ipak teško biti protiv zakona kojim predlagatelj sugerira da će on postati puno više socijalan, da će on puno većem broju siromašnih građana pravosudnu zaštitu učiniti dostupnijom, da se njima snižavaju financijske obveze kada se pojave kao stranka u sudskom postupku.

Dakle, podržavaju ovaj Prijedlog, očekujući da je predlagatelj sagledao sve negativne učinke koje bi zakon mogao proizvesti, te da će preuzeti i odgovornost za njihove posljedice, ukoliko one nastupe.

Djelomično oslobađanje od plaćanja

U ime **Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a, SBHS-a** govorio je **Darko Šantić (HNS)**. Rekao je da gore navedeni klubovi zastupnika podupiru donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama. Prihvaćaju u cijelosti ocjene koje je uvodno iznio predlagatelj, te izvješća koja su obrazložili predstavnici Odbora za pravosuđe i Odbora za zakonodavstvo.

"Očigledno je da enormno povećanje sudskih pristojbi i u 1999. godini nije

postiglo svoju svrhu koja je u biti trebala biti suzbijanje tzv. obijesnog parničenja”.

Naglasio je da se suzbijanje tog obijesnog parničenja ne može postići povećanjem sudskih pristojbi, te da se praktički postiže jedan sasvim drugačiji efekt. ”Efekt koji osim što je u osnovi amoralan, dovodi praktički i do jedne protuustavne situacije, sasvim osnovano su neki moji prethodnici takvo onemogućavanje pristupa sudu osobama lošeg imovnog stanja proglasili protuustavnim”.

Podsjetio je da su srećom sami sudovi u velikoj mjeri ublažili ovu nepravednost koja je proizlazila iz visokih pristojbi, na način da su provodili postupak oslobađanja od plaćanja pristojbi i uvažavajući zakonske odredbe, imovno stanje, oslobađali su relativno velik broj građana od plaćanja sudskih pristojbi.

Rekao je da se nadovezuje na ono što je rekao kolega Godek, kada je konstatirao da je taj postupak za oslobađanje od plaćanja sudskih pristojbi znatno opteretio rad sudaca.

Osvrnuo se na članak 44. koji predviđa u stavku 1. da će se pristojbe koje nisu naplaćene do dana stupanja na snagu ovog zakona obračunavati i naplatiti u skladu s njegovim odredbama, a stavak 2. govori da će se postupci za naplatu pristojbi u slučajevima u kojima je ovim zakonom ukinuta pristojba, obustaviti.

”Za nas je stav iz tog članka 44. malo pravno upitan. Naime, smatramo ipak da se tu radi o svojevrsnoj retroaktivnoj primjeni ovog zakona na pravne situacije koje su nastale po jednom ranijem propisu. No, bez obzira da li takva primjedba stajala ili ne, mi prihvaćamo i takvo rješenje, jer smatramo da i ono doprinosi što bržem okončanju postupaka koji su u tijeku”.

Šantić je istaknuo da je klubovima zastupnika u čije ime on istupa žao da u ovaj zakon, odnosno izmjene i dopune postojećeg nije ugrađena mogućnost djelomičnog oslobađanja od plaćanja sudskih pristojbi. Smatra da bi to rješenje bilo opravdano, te je predložio predlagatelju da i sam razmisli o stavljanju jednog amandmana u tom pravcu.

Rekao je da se radi o kvalitetno nomotehnički uređenom propisu, no smatraju da sudska pristojba ne može biti važan čimbenik kod organiziranja kvalitetnog pravosuđa i funkci-

oniranja pravne države. ”Daleko više važnijih elemenata i okolnosti utječe na efikasnost i kvalitetu rada pravosuđa, tako da u tom čitavom nizu sudska pristojba dolazi negdje na kraj svih tim čimbenika koji bi trebali utjecati i dovesti konačno naše pravosuđe u ono stanje koje svi priželjkujemo”.

Zaključno je rekao da Klubovi zastupnika HNS-a, PGS-a, SBHS-a daju punu podršku ovom Prijedlogu zakona.

Rješavanje sporova izvan suda bilo bi poželjno, jer takvim načinom rješavanja sporova pravosuđe bi se rasteretilo. No, pravo je pitanje kako navesti građane RH da se služe tim izvansudskim načinom rješavanja sporova.

Predstavnik predlagatelja, zamjenik ministricke pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, **Miljenko Kovač**, zahvalio je zastupnicima na korisnim sugestijama, no prvotno je želio ukloniti jedan mogući nesporazum. Čula se naime primjedba da se ne vodi sustavna evidencija o prihodima od sudskih pristojbi. ”Vjerojatno se došlo do takvog zaključka na temelju moje tvrdnje da nije bilo moguće ustanoviti podatke na temelju kojih bi sigurno proračunali kako će zakon utjecati na prihod državnog proračuna, jer se o tim podacima ne vodi nikakva evidencija”.

Pojasnio je da se radi o dvije vrste podataka. Oni podaci koji bi trebali posve jasno prognozirati koliko će državni proračun eventualno izgubiti zbog ovog novog zakona ne evidentiraju se nigdje, jer to nije potrebno. Kovač je naglasio da to nipošto ne znači da u Ministarstvu financija ne postoji i te kako uredno računovodstvo o prihodima, između ostaloga i o sudskim pristojbama. ”Samo u tom računovodstvu podataka o kojima sam ja govorio nema, jer niti su propisani, niti su potrebni”.

Kovač drži vrlo interesantnim prijedlog o mogućnosti da se pet posto naplaćenih sudskih pristojbi ostavi onome sucu koji je te pristojbe naplatio. Rekao je da je to nekada i bilo moguće, kada su općinski sudovi bili zaista općinski, općinske skupštine birale su suce i financirale općinske sudove, pa je u tom režimu

bilo mnogo jednostavnije dogovoriti se da dio prihoda od sudskih pristojbi koji se na području općinskog suda naplati i ostane tim sudovima, jer se radilo o prihodima općinskog proračuna. Danas toga nema, postoji jedinstveni državni proračun, i uvođenje ovakvog rješenja traži temeljitije razmatranje, jer to zadire u cijeli sustav državnog proračuna, naglasio je Kovač.

Nadalje, osvrnuo se na, kako je rekao zanimljiv i koristan prijedlog, da bi postupak u vezi s naplatom sudskih pristojbi vodili službenici, a ne suci. Rekao je da je činjenica da postupak naplate sudskih pristojbi kod nas stvarno i vode službenici, a da suci samo potpisuju. No, rekao je da je ta ideja o sudskim službenicima zanimljiva, jer bi oni vrlo dobro došli za obavljanje mnogih drugih radnji u sudskim postupcima. Dodao je da Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave vrlo ozbiljno razmišlja i o tome, te da postoji velika vjerojatnost da bi se tijekom 2003. godine u proceduri mogao naći Zakon o uvođenju uprave, posebne vrste sudskih službenika koji bi u velikoj mjeri rasteretili suce.

Osvrnuo se i na razmišljanje da bi oslobađanje od sudskih pristojbi trebalo davati samo kada se radi o vrlo velikoj pristojbi ili da bi ga eventualno trebalo davati i djelomično. Kovač drži da se ovo razmišljanje temelji na razumnim argumentima, ali da bi u praksi to izazivalo strahovite poteškoće. To bi ipak morao raditi sudac, a ne službenik, ocjenjivati od slučaja do slučaja, i sve to bi usporilo cijeli postupak. ”Upravo iz tih praktičnih razloga to, inače pravedno i razumno, rješenje nije predloženo”.

Kovač je rekao da se nije razmišljalo o tome da jedinice lokalne i regionalne samouprave ne plaćaju pristojbu u sudskim postupcima. ”To je stara odredba u zakonu koja njih te obveze ne oslobađa, a naravno da treba i o tome razmisliti, jednom kasnije raspraviti, jer konačno nije ovo posljednja prilika da se Zakon o sudskim pristojbama izmijeni i dopuni”.

Rješavanja sporova izvan suda bilo bi poželjno, jer takvim načinom rješavanja sporova pravosuđe bi se rasteretilo, više no što se mislilo postići visokim sudskim pristojbama. Kovač je rekao da u Hrvatskoj nema zapreke za takvo rješavanje sporova, istaknuvši da imamo jedan od najboljih zakona o arbitraži na

svijetu. Dodao je da ne postoji bilo koja zakonska zapreka da se sporovi rješavaju i na druge načine, osim putem sudskih sporova.

No, pravo je pitanje kako navesti građane RH da se služe tim izvansudskim načinom rješavanja sporova, naglasio je Kovač. "Ne treba se nadati da će se većina građana RH uskoro odlučiti da većinu svojih sporova rješava izvan suda. Kod nas ne postoji navika ni tradicija da se sporovi tako rješavaju. No ne treba gubiti nadu, treba nastojati da se što više promiče takav način rješavanja sporova".

U nastavku je rekao da ovaj Prijedlog zakona nije dio reforme pravosuđa. "U proces reforme pravosuđa spada onaj propis i ona radnja koja pridonosi smanjenju zaostataka

i podizanju kvalitete pravosuđa. Zakon o kojem danas razgovaramo ne pridonosi ni jednom od tih ciljeva i predlaže se isključivo u interesu građana".

Što se tiče pružanja besplatne pravne pomoći siromašnim građanima, Kovač je rekao da to nema izravne veze s ovim Zakonom, no naglasio je da o tom problemu razmišlja Ministarstvo pravosuđa. Naime, zasad osim Hrvatske odvjetničke komore tu besplatnu pravnu pomoć nitko ne pruža.

Zamjenik ministra osvrnuo se i na problem, kako je rekao, obijesnog parničenja i njegovog suzbijanja, rekavši da i dalje tvrdi da se visokim sudskim pristojbama to ne može suzbiti. "Naime, ako se pod obijesnim parničenjem smatra besmisleno

pokretanje sudskih postupaka, onda takvog problema gotovo da i nema. Onih koji pokreću sudske postupke iz čiste zabave ima tako malo da je to zanemariv broj. Obijesno parničenje se događa tijekom postupaka i obično ga prakticiraju tuženici i ovršenici da bi za što kasnije vrijeme odgodili ispunjenje svojih obveza. Takvo obijesno parničenje nikakve sudske pristojbe ne mogu spriječiti".

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su većinom glasova, sa 101 glasom "za" i 2 "suzdržana" donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske.

S.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PROFESIONALNOJ REHABILITACIJI I ZAPOŠLJAVANJU OSOBA S INVALIDITETOM

Nove šanse za zapošljavanje invalidnih osoba

Na sjednici početkom studenoga Hrvatski sabor je razmotrio i Konačni prijedlog zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (o ovom zakonskom prijedlogu glasovat će se naknadno). Kao što je vidljivo iz naziva tog propisa, njime se pravno uređuju sva bitna pitanja profesionalne rehabilitacije te reguliraju uvjeti zapošljavanja i rada invalidnih osoba, kako na otvorenom tržištu rada, tako i pod posebnim uvjetima. Među ostalim, predviđeni su novčani poticaji i porezne olakšice koji bi trebali stimulirati poslodavce da na primjerenim radnim mjestima zaposle invalidne osobe. Krajnji je cilj - povećati udio tih osoba u strukturi radno sposobnog stanovništva.

Po mišljenju sudionika u raspravi predloženi Zakon je dobar put prema boljem pozicioniranju invalidnih osoba u našem društvu i poboljšanju njihova životnog standarda, samo treba voditi računa o tome da se dosljedno primijeni u praksi. Zbog toga su se založili za povećanje

posebnog doprinosa koji će poslodavci morati uplaćivati u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, ne ispune li zakonsku obvezu. Naime, predloženi zakon obvezuje poslodavce u tzv. javnom sektoru te pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu države, da u razdoblju do 2022. godine postupno zaposle određen postotak osoba s invaliditetom (6 posto na ukupan broj zaposlenih). Prema predloženom, prvi rezultati poticajnih mjera trebali bi biti vidljivi već krajem 2006. godine (uvažavajući se amandmani matičnog Odbora i ranije). Zastupnici su predložili su i to da se zakonom, odnosno posebnim pravilnikom, odrede radna mjesta na kojima bi prednost pri zapošljavanju trebali imati najteži invalidi.

O PRIJEDLOGU

Budući da smo o ovom zakonskom prijedlogu već pisali, u okviru prikaza

rasprave u prvom čitanju (IHS, br. 332 od 16. svibnja, na str. 33-36 pod naslovom: "Poticajnim mjerama stimulirati zapošljavanje invalidnih osoba) ovaj put podsjećamo samo na osnovna pitanja koja se njime uređuju.

Prije svega definira se pojam osobe s invaliditetom smanjenih radnih sposobnosti, te način utvrđivanja tog stanja, sadržaj profesionalne rehabilitacije, zapošljavanje invalidnih osoba na otvorenom tržištu rada te pod posebnim uvjetima. Regulira se, nadalje, osnivanje i djelovanje ustanova za profesionalnu rehabilitaciju, zaštitnih radionica i radnih centara te Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Među ostalim, propisuju se olakšice pri zapošljavanju invalidnih osoba, uređuje nadzor nad zakonitošću rada spomenutih ustanova i njihovih općih akata, definiraju kaznene odredbe te prijelazne i završne odredbe.

U nastavku ukratko o razlikama između rješenja u Konačnom prijedlogu zakona u odnosu na ona iz Prijedloga zakona.

Uvaživši primjedbe iz prvog čitanja ovog zakonskog propisa predlagatelj je odredbom stavka 3. u članku 4. Konačnog prijedloga zakona predvidio da prijedlog za pokretanje postupka utvrđivanja invaliditeta i smanjene radne sposobnosti mogu dati doktor medicine primarne zdravstvene zaštite, roditelj (kad više nije zakonski zastupnik), socijalni radnik i defektolog. Nadalje, u članku 10. izostavljena je alternativa, tj. pro-

Poslodavci u tzv. javnom sektoru te pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu države dužni su do kraja 2006. godine zaposliti najmanje 2 posto invalidnih osoba na ukupni broj zaposlenih. Njihov udio trebao bi se svake četiri godine povećavati za daljnjih 1 posto, tako da do kraja 2022. dostigne 6 posto od ukupnog broja zaposlenih.

pisuje se ograničena i postupna obveza zapošljavanja osoba s invaliditetom, a stavkom 4. članka 13. regulirano je da osoba s invaliditetom ima pravo na godišnji odmor od najmanje 24 radna dana (Prijedlogom zakona bilo je predviđeno 20 radnih dana). Člankom 30. propisano je da će svi poslodavci, bez razlike, imati trajno pravo na novčani poticaj za zaposlene osobe s invaliditetom. Naime, predlagatelj smatra da će ta stimulativna mjera omogućiti zapošljavanje većeg broja invalidnih osoba i procjenjuje da će koristiti (smanjenje ukupnih troškova pasivne zaštite) biti veće od tog izdatka. Spomenimo, nadalje, da je stavkom 4. u članku 34. predviđeno da je korisnik sredstava Fonda dužan vratiti sredstva stečena bez pravne osnove. Prihvaćajući taj prijedlog, predlagatelj je imao na umu da sredstva Fonda mogu biti stečena bez pravne osnove i kad nema krivnje korisnika, pa ni njegove odgovornosti za štetu (st.3.tog članka).

Na kraju kažimo i to da su zbog protoka vremena i neizvjesnog početka primjene Zakona prvobitno predviđeni rokovi u prijelaznim odredbama sada vezani uz dan njegova stupanja na snagu, osim onih iz čl. 41. i 42. koje je praktičnije vezati uz dan imenovanja ravnatelja i Upravnog vijeća Fonda.

RADNA TIJELA

Na sjednici matičnog **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** izraženo je zadovoljstvo činjenicom da su gotovo sve primjedbe ovog radnog tijela na Prijedlog zakona (utvrđene na tematskoj sjednici, uz sudjelovanje predstavnika brojnih udruga invalidnih osoba) prihvaćene i ugrađene u njegov konačni tekst. U raspravi je ukazano na važnost donošenja ovog zakona koji sustavno uređuje profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, prvenstveno radi potrebe da se te osobe uključe u svijet rada, riješi postojeća pravna nedefiniranost ovog područja, popravi teško stanje te stvore uvjeti za radno osposobljavanje i zapošljavanje osoba s invaliditetom na tržištu rada.

Nakon rasprave članovi Odbora su jednoglasno predložili Hrvatskom saboru da usvoji ponuđeni Zakon, uz više amandmana.

Spomenimo, najprije, njihov amandmanski zahtjev da se početak realizacije obveze postupnog zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada (predvidi od 31. prosinca 2004. godine umjesto od 31. prosinca 2006.). Prema predloženoj izmjeni članka 10. do tog bi roka poslodavci iz tzv. javnog sektora te oni u vlasništvu i pretežitom vlasništvu države morali zaposliti najmanje jednu osobu s invaliditetom na svakih 49 zaposlenih; do 31. prosinca 2008. na svaka 32 zaposlena; do 31. prosinca 2012. na svaka 24 zaposlena, do 31. prosinca 2016. na svakih 19 zaposlenih, a do 31. prosinca 2020. najmanje jednu invalidnu osobu na svakih 16 zaposlenih.

Skratiti rok u kojem bi trebalo postupno zaposliti i profesionalno rehabilitirati određen broj invalidnih osoba.

Članovi Odbora zatražili su i da se dopunom tog članka, novim stavkom 4., ministra za rad i socijalnu skrb obveze na donošenje posebnog pravilnika. Njime bi se utvrdila radna mjesta i poslovi na kojima, pri zapošljavanju osoba s invaliditetom, uz zadovoljavanje ostalih potrebnih uvjeta, prednost imaju osobe sa stopostotnim invaliditetom.

Donošenje ovog Zakona podupro je i **Odbor za zakonodavstvo**, uz određene primjedbe i prijedloge koje bi trebale potaći predlagatelja da

svojim amandmanima otkloni manjkavosti na koje je upozoreno. Pođimo od sugestije tog radnog tijela da se doradi odredba stavka 3. u članku 4., odnosno preispita mogućnost da navedene osobe imaju ovlast na podnošenje zahtjeva za utvrđivanje invaliditeta i smanjene radne sposobnosti.

Daljnji je njegov prijedlog da se preispitaju pojedini pojmovi (npr. "predprofesionalno učenje", "podrška u izvorima financiranja" i sl.) u stavku 2. članka 6. koji je, zapravo, nepotreban, jer ne predstavlja zakonsku normu, te pobliže odredi pojam "opravdane ponude" u čl. 8.

Članovi Odbora, nadalje, predlažu da se preispita izričaj u stavku 1. članka 10., jer svi navedeni subjekti nemaju svojstvo pravne osobe, dakle poslodavca. Isto sugeriraju i za članak 11. te zahtijevaju da predlagatelj dodatno obrazloži razloge radi kojih se utvrđuje mogućnost odgođe obveze zapošljavanja invalidnih osoba samo za pravne osobe koje su u vlasništvu ili u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske. Smatraju nedostatnim da se rješenje u odgodi dostavlja smo područnoj službi HZZO-a.

Spomenimo i njihov prijedlog za dopunu stavka 1. u čl. 12. (pretpostavljaju da se radi o trgovačkom društvu u kojem je invalidna osoba jedini osnivač); preispitivanje odredbe podstavka prvog stavka 4. u članku 14. (glede određenja matičnog broja građana), te stavka 4. u članku 16. (očito se radi o uvjetima koje ustanova za profesionalnu rehabilitaciju mora ispunjavati, kako za upis u registar, tako i za početak rada, ali i sve vrijeme dok obavlja tu djelatnost).

Daljnja je njihova primjedba da se darovatelji ne mogu smatrati osobama koje su dužne osigurati sredstva za rad te ustanove (članci 20. i 23.) iako se darovana sredstva mogu smatrati jednim od izvora sredstava za obavljanje djelatnosti. Mišljenja su, također, da bi trebalo preispitati mogućnost razvidnog određenja pravnog položaja zaštitne radionice te da se u Zakonu (članci 20. i 23.) nepotrebno navode osobe koje mogu osnovati zaštitnu radionicu, odnosno radni centar (razvidno je da to mogu učiniti sve pravne i fizičke osobe).

Po ocjeni Odbora u stavku 1. članka 21. nepotrebno se utvrđuje radna jedinica kao "ustrojstveni dio trgovačkog društva", a u članku 22. trebalo bi bolje definirati djelatnost radnog centra. Članovi tog radnog

tijela smatraju i da bi trebalo preispitati predloženo rješenje u članku 28, imajući u vidu mogućnost određivanja i solidarne odgovornosti osnivača, a u članku 30. precizirati utvrđuje li se pravo na poticaj i subjektima iz stavka 1. članka 10. Doraditi odredbu stavka 1. u članku 31, kako bi bilo razvidno da se ne radi samo o sredstvima pomoći, a pogotovo ne darovima osnivača, već o darovima drugih osoba, daljnja je sugestija Odbora. Među ostalim, predlaže da se u članku 33. odredi broj članova upravnog vijeća Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Sugerira, također, da se umjesto davanja ovlasti Fondu za traženje inspekcijskog nadzora, utvrdi inspekcijski nadzor ostvarivanja prava na novčani poticaj. Spomenimo i zamjerku članova tog radnog tijela da u članku 35. nije utvrđena odgovornost osobe iz stavka 1. članka 10. za slučaj neplaćanja posebnog doprinosa te da je u članku 38. propisana obveza usklađivanja statuta s odredbama ovog Zakona samo za zaštitnu radionicu. Budući da prekršajnu odgovornost smatraju nedostatnom, njihov je prijedlog da se predvidi ukidanje suglasnosti, odnosno odobrenja za rad pravne osobe koja pravodobno ne uskladi svoj statut ili drugi opći akt s ovim Zakonom.

Zalažu se, među ostalim, za produženje rokova za donošenje podzakonskih akata i usklađivanje statuta zaštitnih radionica i drugih pravnih osoba, te za usklađivanje članaka 43. i 44. glede dana primjene ovog Zakona.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina razmotrio je Konačni prijedlog zakona kao zainteresirano radno tijelo. U raspravi je, među ostalim, naglašeno da uređivanju ove materije treba pristupiti na osnovi pozitivne diskriminacije prema osobama s invaliditetom. Po mišljenju Odbora donošenje ovog Zakona je prijeko potrebno radi stvaranja uvjeta za uključivanje invalidnih osoba u svijet rada, odnosno za njihovo radno osposobljavanje i zapošljavanje. Članovi tog radnog tijela predlagali su, među ostalim, da se pooštre kazne za nepoštivanje zakonskih odredaba, a izraženo je i mišljenje da je odredba stavka 5. u članku 4. nepotrebna (propisuje da se upisom u Hrvatski registar osoba s invaliditetom ne stječu prava niti nastaju obveze).

U nastavku spomenimo i amandmane koji su podneseni u okviru pripreme rasprave.

Zastupnik **Juraj Njavro**, dr. med. (HDZ) predložio je da se članak 10. Konačnog prijedloga zakona dopuni novim stavkom 2. koji bi glasio: "Poslodavac koji podliježe obvezi iz stavka 1. ovog članka dužan je prilikom zapošljavanja na određena radna mjesta, uz ispunjavanje potrebnih uvjeta, dati prednost osobi sa 100-postotnim invaliditetom".

Klub zastupnika HSLŠ-a uložio je amandman na članak 10. stavak 2. Riječ je o prijedlogu za povećanje iznosa posebnog doprinosa (sa 0,02 na 0,2 posto) koji je poslodavac dužan uplatiti Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalidnih osoba, ako nije ispunio obvezu zapošljavanja određenog broja osoba s invaliditetom. Naime, po mišljenju zastupnika HSLŠ-a, iznos predviđen Konačnim prijedlogom zakona je prenizak i njegovom uplatom ne bi se ostvario željeni cilj (poslodavac koji ne želi zaposliti invalidnu osobu radije bi izabrao nisku uplatu u Fond).

RASPRAVA

Osnovna pitanja koja se uređuju ovim propisom zastupnicima je obrazložio dr.sc. **Bože Borko Žaja**, zamjenik ministra rada i socijalne skrbi. Naglasio je, među ostalim, da se Konačnim prijedlogom Zakona pravno uređuju sva bitna pitanja o profesionalnoj rehabilitaciji, zapošljavanju i radu osoba s invaliditetom. To bi trebalo pripomoći mijenjanju položaja osoba s invaliditetom, iz simboličnog i statusnog, u dinamični jednakopravni odnos, stvaranjem izglednih mogućnosti u radnom osposobljavanju, radi zapošljavanja i rada na tržištu rada. Nakon izlaganja uvodničara govorili su izvjestitelji radnih tijela. **Snježana Biga-Friganović** informirala je zastupnike o stajalištima Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo a **Josip Leko** o stavovima Odbora za zakonodavstvo.

Zakon na dobrom putu

Juraj Njavro, dr.med., glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a, najavio je da će njegovi stranački kolege podržati ovaj zakon koji je na dobrom putu da riješi goruće probleme osoba s invaliditetom, iako

imaju primjedbi na njegov tekst (nadaju se da će predlagatelj prihvatiti i njihov amandman). Predloženi način profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja invalidnih ocjenjuju pozitivnim, a zadovoljni su i zbog toga što predlagatelj, predlažući formiranje zaštitnih radionica i Fonda za zapošljavanje osoba s invaliditetom, uvažava i stavove Međunarodne federacije invalida.

Zastupnik je, među ostalim, podsjetio na to da je prije nešto više od godinu dana donesen Zakon o registru invalidnih osoba te da se u Saboru nedavno raspravljalo i o Nacionalnoj strategiji, odnosno prijedlogu jedinstvene politike za te osobe. To je itekako važno, budući da invalidne osobe čine oko 10 posto pučanstva u Hrvatskoj (samo u Gradu Zagrebu funkcionalno je nesposobno oko 1,28 posto stanovnika). Još prigodom prvog čitanja ovog zakonskog propisa u Odboru za rad, socijalnu politiku i zdravstvo zatraženo je - kaže - da se iznađe mogućnost doplatka za sljepoću (slijepe osobe spadaju u najtežu grupu invalida). Tom prigodom je rečeno da će se to napraviti za sve invalidne osobe s najtežim oštećenjima, ali taj zaključak Hrvatskog sabora do danas nije ostvaren, negoduje zastupnik. Predloženim zakonom, kaže, ponuđen je vrlo dobar kvotni sustav rješavanja zapošljavanja osoba s invaliditetom. Pitanje je, međutim, kako će se ta problematika rješavati ako velika javna poduzeća u vlasništvu države (INA; HEP, Željeznice, itd.) uskoro budu prodana, budući da su za zapošljavanje te kategorije pučanstva uglavnom zadužene državne ustanove.

Dr. Njavro je na kraju izrazio uvjerenje da će predlagatelj prihvatiti prijedlog da se rok u kojem bi trebalo postupno zaposliti i profesionalno rehabilitirati invalidne osobe skрати (sa 2022. na 2020. godinu).

Spriječiti diskriminaciju invalidnih osoba

Po mišljenju Kluba zastupnika LIBRE, što ga je prenio **Viktor Brož**, dr.med. ovaj zakon je važan iz više razloga. Naime, odnosi se na dio građana koji su, zbog manjeg ili većeg invaliditeta, u težim životnim uvjetima (starenjem stanovništva njihov broj će se zasigurno povećavati). Osim toga, otvara mogućnost rješavanja ili

ublažavanja značajnog dijela njihovih problema na jedino ispravan i moguć način, raspoređujući brigu i troškove njihove integracije u svakodnevni život na čitavo društvo. Drugim riječima, njime se kod nas prvi puta utvrđuju standardi kojima se želi spriječiti diskriminaciju osoba s invaliditetom koja je prisutna.

Ovaj zakonski propis je dobar put prema boljem pozicioniranju invalida u našem društvu i poboljšanju njihova društvenog standarda.

Po mišljenju njegovih stranačkih kolega ovaj zakonski propis je dobar put prema boljem pozicioniranju invalida u našem društvu i poboljšanju njihova životnog standarda (bitno je samo da se u praksi i provede). No, ostaje još niz problema koje bi trebali što prije riješiti i koji čekaju svoje zakonsko određenje. Primjerice, invalidne osobe se svakodnevno susreću s teškoćama u javnim prostorima, sredstvima javnog prijevoza, smještaju, boravku u kulturnim ustanovama, itd. Prijeko je potrebno, stoga, osigurati im ravnopravne mogućnosti i puno sudjelovanje u društvenim zbivanjima, nezavisno življenje i ekonomsku samostalnost. Budući da ovaj zakon, dobrim dijelom, otvara te mogućnosti, Klub zastupnika LIBRE će ga podržati, napomenuo je Brož.

Invalidne osobe su prikraćene socijalno, profesionalno, obrazovno i ekonomski, u odnosu na ostale građane. Stoga im treba osigurati ravnopravne mogućnosti i puno sudjelovanje u društvenim zbivanjima, nezavisno življenje i ekonomsku samostalnost.

Invalidne osobe su prikraćene socijalno, profesionalno, obrazovno i ekonomski u odnosu na ostale građane, uvodno je konstatirao glasnogovornik Kluba zastupnika HSLs-a, **Želimir Janjić**. Jedan od najvećih problema s kojim se suočavaju je nemogućnost profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja. Stoga je nastojanje predlagatelja da se stvori pravni okvir za rješavanje tog

problema za svaku pohvalu. Uostalom, uređenost nekog društva najbolje dolazi do izražaja iz njegova odnosa prema invalidima, zaključio je zastupnik.

U nastavku je podsjetio na to da su postojeći zakoni koji reguliraju tu problematiku neprimjenjivi, te da su negativna gospodarska kretanja nakon Domovinskog rata i izmjene određenih zakona rezultirali padom zanimanja poslodavaca za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Ilustracije radi, spomenuo je da je 80-ih godina postojalo 39 zaštitnih poduzeća koja su zapošljavala oko 7000 radnika (više od polovine zaposlenih bile su invalidne osobe). Danas je takvih tvrtki svega 5, a 3 su u predstečajnom stanju. U preostale dvije (URIH i ZAPOS) zaposleno je oko 900 radnika, a nešto više od polovine su invalidi. Po riječima zastupnika radnici koji su bili zaposleni u ona 34 ugasla poduzeća bili su jedno vrijeme na privremenoj naknadi, a potom su umirovljeni (primaju umanjenu invalidsku mirovinu). I ostali invalidi koji su radili u drugim tvrtkama uglavnom su otpušteni kao tehnološki višak, jer nakon pretvorbe i privatizacije novim vlasnicima nisu bili radno atraktivni. Tako se brojka od 118 tisuća dotadašnjih invalida rada povećala za još 70 tisuća, što je 6,3 posto radno aktivnog stanovništva u državi. Doda li se tome i 9000 invalida evidentiranih pri Zavodu za zapošljavanje, 3000 pri Ministarstvu rada i socijalne skrbi te 32 tisuće pri Ministarstvu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, njihovo se učešće povećava na 7,7 posto (232 tisuće osoba).

80-ih godina postojalo je 39 zaštitnih poduzeća koja su zapošljavala invalidne osobe, a danas ih je svega 5 (3 su u predstečajnom stanju).

Po riječima zastupnika postojećom zakonskom regulativom stanje ove kategorije pučanstva neće se bitno popraviti jer poslodavci imaju predrasude o njihovoj (ne)sposobnosti za rad, zakonska rješenja za njih nisu stimulativna, itd.. Osim toga, mogućnosti radnog osposobljavanja invalidnih osoba su gotovo nikakve, budući da ne postoji ni fond ili nekakav drugi institut koji bi brinuo

o njihovoj profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju.

Povećati stopu posebnog doprinosa

Predloženim zakonom, napominje Janjić, utvrdit će se zakonska odgovornost i briga države za troškove profesionalne rehabilitacije i integracije osoba s invaliditetom u sva područja života koja su im dostupna. Naime, regulirat će se uvjeti zapošljavanja invalidnih osoba, kako na otvorenom tržištu rada, tako i pod posebnim uvjetima. Tijela sudbene vlasti, druga državna i tijela jedinica lokalne i područne samouprave, javne službe, izvanproračunski fondovi te pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske morat će do 2022. godine zaposliti određen broj osoba s invaliditetom (na primjerenom radnom mjestu, prema vlastitom odabiru, i u primjerenim radnim uvjetima).

Utvrđit će se zakonska odgovornost i briga države za troškove profesionalne rehabilitacije i integracije invalidnih osoba u sva područja života koja su im dostupna.

S tim u svezi Klub zastupnika HSLs-a apelira na buduće poslodavce da ne zapošljavaju invalidne osobe isključivo na radnim mjestima portira ili na telefonskim centralama. Ne bi se smjelo dopustiti, kaže zastupnik, da poslodavac odbije zaposliti neku osobu samo zato što je slijepa (to je kršenje ljudskih prava).

Budući da je bilo slučajeva da su neki poslodavci na državnoj i lokalnoj razini izbjegavali zapošljavati hrvatske branitelje, koji su također trebali imati prednost, zastupnici HSLs-a upozoravaju na oprez kad je riječ o zapošljavanju osoba s invaliditetom. Predlagatelj, doduše, predviđa kaznu za one koji ne ispune spomenutu zakonsku obvezu. Riječ je o uplati posebnog doprinosa Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, u visini 0,02 posto mjesečnog iznosa isplaćenog za bruto plaće i naknade plaće. Međutim, haeselesovci će svojim amandmanom nastojati postići da se taj iznos poveća, kako bi se

tvrtke obvezalo da doista zaposle invalidne osobe. S obzirom na pozitivna iskustva većeg broja zapadno-

Povećati stopu posebnog doprinosa koji su poslodavci ne ispunje li zakonsku obvezu kvotnog zapošljavanja invalidnih osoba, dužni uplaćivati u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

europskih zemalja, vjeruju u to da će osnivanje posebnog Fonda te ustanova za profesionalnu rehabilitaciju invalidnih osoba, zaštitnih radionica i radnih centara itekako pomoći rješavanju njihovih problema.

Utvrđiti kriterije za ostvarivanje poticaja

Po riječima zastupnika, u HSLŠ-u upozoravaju na izuzetnu važnost utvrđivanja kriterija za ostvarivanje i visinu poticaja za zapošljavanje osoba s invaliditetom. Ta mjera mora biti stimulativna za poslodavce, da se ne dogodi slično kao i s realizacijom Vladinog projekta "S faksa na posao," koji je odbacio. Naime, u tom se slučaju ne bi ostvario ambiciozni cilj predlagatelja, da se do 2022. godine

Za provedbu ovog Zakona trebat će iduće godine osigurati 25 mln. proračunskih kuna, a svake sljedeće još po 5 mln. kuna.

zaposli 6 posto invalidnih osoba na ukupni broj zaposlenih u tzv. javnom sektoru te poduzećima u vlasništvu i pretežitom vlasništvu države. Sudeći po obrazloženju zakonskog prijedloga to i ne bi bilo tako skupo, smatra zastupnik. Predviđa se, naime, da se iduće godine u tu svrhu trebati uložiti 25 milijuna proračunskih kuna, a svake sljedeće godine još po 5 mln. kuna. Dakako, računa se na to da će se ta sredstva kroz doprinose vratiti u narednih 7 do 10 godina.

U nadi da će njihove primjedbe predlagatelj imati u vidu, posebice kad se budu donosili podzakonski akti, te da će prihvatiti njihov

amandman, Klub zastupnika HSLŠ-a će glasovati za donošenje ovog zakona, zaključio je Janjić.

Invalidne osobe - najveći gubitnici na tržištu rada

Zastupnici SDP-a gledaju na ovaj zakon kao na krunu cjelokupnih aktivnosti hrvatske Vlade i Sabora u proteklom razdoblju, kad je riječ o problematici invalida, izjavila je predstavnica njihova Kluba **Snježana Biga-Friganović**. Kao značajnu novinu spomenula je činjenicu da su predstavnici udruga invalidnih osoba od početka uključeni u izađu svih zakonskih propisa koji se tiču te populacije.

Po riječima zastupnice profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom od posebnog su interesa za svako društvo. Međutim, postojeći zakoni koji uređuju ovo pitanje (Zakon o poduzećima za zapošljavanje invalida iz 89. godine te Zakon o određivanju poslova i radnih zadataka na kojima se zapošljavaju slijepi invalidi rada, odnosno slijepice invalidne osobe) postali su u sadašnjim okolnostima praktično neprimjenjivi, zbog promjena zakonskih propisa na koje su se oslanjali, kao i izmjenom cijelog gospodarskog i socijalnog okruženja. Osim toga, zbog rata, tranzicije i dr. najveći gubitnici na tržištu rada bile su upravo osobe s invaliditetom. Zbog toga je prijeko potrebno donijeti zakon koji će urediti sva bitna pitanja u oblasti profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja tih osoba, kako bi se prevladale česte predrasude da je invaliditet glavni razlog njihove teže zapošljivosti. Po riječima zastupnice u današnje vrijeme to je prvenstveno nedostatak stručne osposobljenosti za nova zanimanja i za nove mogućnosti i tehnologije u dosadašnjim zanimanjima.

Jedan od ciljeva ovog zakona je, kaže, određenje pojma osoba s invaliditetom koje se ne mogu radno osposobiti, zaposliti i održati zaposlenje pod općim uvjetima, zatim omogućavanje radnog osposobljavanja, zapošljavanja i rada primjerenog osobama s invaliditetom, odnosno njihovim htijenjima, sposobnostima i mogućnostima te povećanje udjela tih osoba u strukturi radno sposobnog stanovništva. Posebno je istaknula važnost poticanja socijalnih fondova i službi te jedinica

područne (regionalne) i lokalne samouprave na preuzimanje odgovornosti za socijalno-radnu sigurnost teže zapošljivih osoba s invaliditetom i uvođenja poticajnih mjera za poslodavce radi zapošljavanja osoba s invaliditetom. Izrazila je žaljenje što HTV ne prenosi ovu raspravu, kako bi se poslodavce informiralo o uvođenju poticajnih mjera koje su, na neki način, već prisutne u Vladinom programu za zapošljavanje invalidnih osoba.

Na kraju je izjavila da Klub zastupnika SDP-a podržava amandmane Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo na članak 10. Konačnog prijedloga zakona te spomenula da je u saborsku proceduru upućen još jedan važan dokument koji Parlament treba ratificirati i implementirati u naše zakone. Riječ je o Socijalnoj povelji Vijeća Europe s dodatnim protokolima.

Poslodavcima trajni novčani poticaji

Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom od posebnog su interesa za svako društvo, konstatirao je **Marijan Maršić**, predstavnik Kluba zastupnika HSS-a (upravo kroz skrb koju iskazuje prema takvim osobama ocjenjuje se njegova socijalna osjetljivost, odgovornost i humanost). Zbog toga je - kaže - ovaj zakon izuzetno važan i njegovi stranački kolege ga podupiru. Spomenuo je i njihov prijedlog da se poslodavcima koji zapošljavaju invalidne osobe omogući trajno, a ne samo jednokratno, primanje novčanih poticaja. Izrazivši njihovu podršku amandmanima matičnog Odbora prenio je i upozorenje da kod propisivanja pravilnika koji bi trebao donijeti ministar (o utvrđivanju radnih mjesta i poslova na kojima imaju prednost najteži invalidi) valja predvidjeti radna mjesta za određene kategorije invalida. Prihvaćanjem ovih amandmana dobit ćemo još bolji zakon čija će primjena biti kvalitetan poticaj u profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, naglašava zastupnik. Na kraju je, u ime Kluba zastupnika HSS-a, zahvalio Hrvatskom savezu slijepih na suradnji u osmišljavanju zakonskih rješenja koja će biti sastavni dio ovog propisa.

Nove šanse za invalidne osobe

Konačni prijedlog zakona dobio je podršku i Kluba zastupnika Demokratskog centra. Njihov glasnogovornik, dr.sc. **Mate Granić**, naglasio je da se u današnjem svijetu naprednih tehnologija preferira stručna a ne fizička sposobnost, što znači da se pružaju nove šanse za rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Deceovci procjenjuju da bi se usvajanjem ovog Zakona mogao

U današnje vrijeme naprednih tehnologija preferira se stručna, a ne fizička sposobnost. To znači da se pružaju nove šanse za rehabilitaciju i zapošljavanje invalidnih osoba.

riješiti problem zaposlenja oko 13 tisuća invalidnih osoba koje su trenutno evidentirane u HZZO-u i u sustavu socijalne skrbi. Naime, predložena rješenja trebala bi im omogućiti da se zaposle u gospodarstvu, na tržištu rada, u zaštićenim radionicama i obiteljskim gospodarstvima. Ostvarivanju politike

razvitka i unapređivanja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom trebalo bi pomoći i djelovanje istoimenog Fonda, putem kojeg bi se financirale ustanove za profesionalnu rehabilitaciju i radni centri. Pitanje je, međutim, hoće li lokalne jedinice, bez financijske pomoći Vlade, moći osigurati prostorije, opremu i druge materijalne uvjete za početak rada tih institucija.

Zastupnici DC-a, inače, posebno pozdravljaju uvođenje novčanih poticaja i poreznih olakšica koje bi trebale motivirati poslodavce da zapošljavaju invalidne osobe, kaže Granić. Dijele, međutim, nezadovoljstvo Hrvatskog saveza slijepih predloženom visinom posebnog doprinosa koji bi poslodavci koji ne ispune obvezu kvotnog zapošljavanja invalidnih osoba trebali uplaćivati u Fond (predlažu da se poveća na 0,2 posto od ukupne mase plaća). Drže da nije u redu ni to da se predloženim zakonom jednako tretiraju svi stupnjevi invalidnosti (definicija osobe s invaliditetom je preširoka). I oni se zalažu za to da se Konačnim prijedlogom zakona, odnosno posebnim pravilnikom, odrede radna mjesta za osobe s teškim invaliditetom. Budući

da nisu u potpunosti upoznati s Proračunom za 2003. godinu, ne znaju ni koliko je sredstava osigurano za provedbu ovog zakonskog prijedloga i hoće li ona biti dostatna. Dr. Granić je, na kraju, izrazio njihovo uvjerenje da će državna tijela, u čijoj je nadležnosti kontrola provedbe ovog Zakona, biti efikasnija nego što se to pokazalo kod zapošljavanja razvojačenih hrvatskih branitelja.

Konačnim prijedlogom zakona, odnosno posebnim pravilnikom, odrediti radna mjesta na kojima imaju prednost najteži invalidi.

Zahvalivši sudionicima u raspravi na korisnim sugestijama, predstavnik predlagatelja dr. **Bože Borko Žaja**, zatražio je time out do idućeg tjedna, kako bi autori imali vremena proučiti sve primjedbe i amandmanske zahtjeve zastupnika i u skladu s njima dotjerati zakonski tekst.

Budući da su se zastupnici s tim složili, predsjedatelj dr. **Zdravko Tomac** je zaključio raspravu.

M.Ko.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SOCIJALNOJ SKRBI

Osniva se Hrvatski zavod za socijalni rad

Hrvatski sabor je većinom glasova prihvatio predloženi Zakon u prvom čitanju. Kao glavnu odrednicu ovog zakonskog prijedloga valja istaknuti osnivanje Hrvatskog zavoda za socijalni rad koji bi uz praćenje i unapređivanje djelatnosti socijalne skrbi bio partner u suradnji s civilnim društvom i vjerskim i nevladinim organizacijama. Predlagatelj je bila Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

U prikazu Zakona poslužili smo se uvodnim izlaganjem zamjenika

ministra rada i socijalne skrbi dr.sc. **Bože Borka-Žaje**.

Ovim Zakonom stvaraju se pretpostavke za restrukturiranje sustava socijalne skrbi.

On je napomenuo kako reforma socijalne skrbi predstavlja sastavnicu cjeline aktualnih reformi u području rada i socijalne sigurnosti. Riječ je o skupu promjena koje su uokvirene i ugrađene u proces decentralizacije i racionalizacije sustava socijalne skrbi

te u Strategiju razvitka sustava socijalne pomoći i socijalne skrbi. Reforma sustava socijalne skrbi uobličena je u sedam projektnih područja: socijalna pomoć, socijalne usluge, decentralizacija, fiskalna pitanja, poboljšanje praćenja siromaštva, suradnja s organizacijama civilnog društva i dr.

Ovim zakonskim projektom predloženo je osnivanje Hrvatskog zavoda za socijalni rad koji treba učiniti stručnu infrastrukturu uspješnosti deetatizacije i koordinacije sustava. Zavod bi uz praćenje i unapređivanje djelatnosti socijalne skrbi bio partner

u suradnji s civilnim društvom i vjerskim i nevladinim organizacijama. Na bolji je način propisano utvrđivanje prihoda poljoprivrednika, decentralizirano je odlučivanje o visini i opsegu pomoći za podmirenje troškova ogrijeva na jedinice područne (regionalne) samouprave. Uvodi se nova mogućnost za odobravanje jednokratne pomoći korisnicima pomoći za održavanje i za nabavku školskih knjiga. Uvodi se i nova pomoć za podmirenje troškova smještaja u učenički dom te pružanje skrbi izvan vlastite obitelji, dok su isto tako izmijenjene odredbe o ostvarivanju osobne invalidnine.

RADNA TIJELA

Odbori za zakonodavstvo, za rad, socijalnu politiku i zdravstvo te za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, predložili su da Zakon bude prihvaćen u prvom čitanju.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja zamjenika ministra rada i socijalne skrbi, za riječ se, u ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo javila predsjednica Odbora **Snježana Biga-Friganović**. Rekla je da se ovim Zakonom stvaraju pretpostavke za restrukturiranje sustava socijalne skrbi. Pozitivnim je ocijenila i osnivanje Hrvatskog zavoda za socijalni rad s ciljem postizanja veće učinkovitosti sustava socijalne skrbi. Istaknula je da Odbor podržava ovaj zakonski prijedlog koji će, kaže, omogućiti da se donošenjem odgovarajućih podzakonskih akata regulira rad postojećih udomiteljskih obitelji s većim brojem korisnika koji zadovoljavaju propisane uvjete te ujedno i potaknuti otvaranje novih domova socijalne skrbi. U tome vidi i jedan od načina smanjivanja nezaposlenosti osobito u manjim sredinama. Napomenula je kako će po mišljenju članova Odbora i niz drugih odredbi u primjeni značiti poboljšanje rješenja iz postojećeg Zakona kao što je odredba da se određeni državni poticaji u poljoprivredi ne smatraju prihodom temeljem kojeg se utvrđuju uvjeti za ostvarivanje prava i socijalne skrbi poljoprivrednika. Posebno je naglasila mogućnost ostvarivanja

doplatka za pomoć i njegu slijepim i gluhih osobama neovisno o prihodu rekavši da se upravo za to njen Odbor zalagao. Predložila je potom donošenje zaključka kojim se prihvaća ovaj Prijedlog zakona dok bi svi prijedlozi i primjedbe bili predlagatelju da ih uzme u obzir prilikom izrade Konačnog prijedloga.

Hoće li Zakon ispuniti ono što se najavljuje?

U ime Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina govorila je potpredsjednica Odbora, **Jadranka Reihl-Kir**. Rekla je kako je Odbor kao središnju promjenu koja se uvodi u sustav socijalne skrbi prepoznao osnivanje Hrvatskog zavoda za socijalni rad. Dodala je kako jedino nije jasno hoće li ta promjena donijeti poboljšanje dosadašnjeg sustava u mjeri koju predlagatelj najavljuje. Postavila je i pitanje koliko zaposlenici Ministarstva rada i socijalne skrbi mogu donijeti nove promjene samo zato što će se naći u novoj situaciji? Smatra da se nikako ne bi smjelo dogoditi da se problem s više državne razine prenese na nižu razinu a da se pri tome ne osigura minimum socijalne sigurnosti. Dodala je da bi decentralizaciju nadležnosti svakako trebala pratiti i fiskalna decentralizacija kako bi se stvorili uvjeti da sustav socijalne skrbi učinkovito djeluje. U cjelini gledano, kaže, decentralizaciju treba provoditi s prenošenjem nadležnosti iz državnih tijela na jedinice lokalne samouprave, a ne s viših na niža upravna tijela jer se time ne postiže smisao decentralizacije. Na kraju je predložila donošenje zaključka koji se također prihvaća ovaj Zakon uz davanje primjedbi i prijedloga predlagatelju kako bi ih razmotrio prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona.

Jedna od vrednota hrvatskog Ustava jest određenje Republike Hrvatske kao socijalne države i države socijalne pravde, rekla je u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Jadranka Kosor (HDZ)**. Istaknula je potom činjenice kako se 80 posto stanovništva Hrvatske osjeća siromašnim te da 80 posto domaćinstava ne može podmiriti osnovne životne potrebe. Smatra da se svaka izmjena i dopuna Zakona o socijalnoj skrbi mora temeljiti na motivima dugoročnog i trajnog uređenja pitanja iz područja socijalne zaštite i stvarnog poboljšanja položaja

najugroženijih kategorija stanovništva, međutim dodaje kako se predloženim izmjenama ne rješavaju bitna pitanja vezana za socijalnu zaštitu. Dakako, rekla je, Klub zastupnika HDZ-a podržati će sve što može određenim kategorijama stanovništva poboljšati životne uvjete. Podsjetila je potom i na kategoriju glohoslijepih osoba kojih nema u ovom Zakonu predloživši da se to do drugog čitanja ispravi. Osvrnula se i na osnivanje Hrvatskog zavoda za socijalnu skrb, što joj se čini da je temeljni motiv ovih zakonskih izmjena. Nije se složila s obrazloženjem predlagatelja da je zbog imperativne potrebe uvođenja novih modela rada nužno osnivanje spomenutog Zavoda te misli da je to vraćanje na neke potrošene koncepte. Drži također da bi to dovelo do rascjepkanosti sustava. Konstatirala je da se socijalna zaštita može provoditi na odgovarajući i zadovoljavajući način ako se riješi gospodarski razvoj i zapošljavanje. Iskazala je i mišljenje da se cijeli posao koji bi trebao raditi Hrvatski zavod za socijalnu skrb danas obavlja u Ministarstvu rada i socijalne skrbi gdje se može obavljati i ubuduće. Kao neprihvatljivo je ocijenila to što bi se sredstva tog Zavoda određivala Uredbom Vlade. Smatra da bi Sabor trebao svakako znati kolika su ta sredstva. Na kraju je zaključila da zbog iznesenog Klub zastupnika HDZ-a neće podržati ovaj Zakon, nego će biti suzdržan prilikom glasovanja.

Predloženi Zakon korak je naprijed u području socijalne skrbi

Glasnogovornica Kluba zastupnika SDP-a bila je **Jadranka Reihl-Kir (SDP)**. Napomenula je da će njen Klub zastupnika podržati ovaj Zakon, jer on donosi velike promjene u sustavu socijalne skrbi, kao što je osnivanje Hrvatskog zavoda za socijalni rad. Pohvalila je i utvrđivanje prihoda i statusa poljoprivrednik, kao i zaštitu djece kroz mogućnost odrastanja i odgoja u udomiteljskim obiteljima. Smatra da država treba imati promišljenu politiku glede skrbi za stare osobe te je stoga podržala prijedlog izvaninstitucionalnog zbrinjavanja odnosno osnivanje novih vrsta domova za odrasle osobe. Podržala je i prijedlog temeljem kojeg bi slijepe i gluhe osobe te osobe s težim tjelesnim

i mentalnim oštećenjima ostvarile doplatak za pomoć i njegu neovisno o stvarnim prihodima. Zaključila je da je predloženi Zakon korak naprijed u odnosu na stanje koje imamo u području socijalne skrbi te da ga Klub zastupnika SDP-a podržava.

Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi donose se mjere koje imaju vrlo mali učinak na poboljšanje životnih uvjeta malog dijela socijalno ugroženih građana.

Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi donose se mjere koje imaju vrlo mali učinak na poboljšanje životnih uvjeta malog dijela socijalno ugroženih građana, rekao je u ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka **Ivić Pašalić (HB)**. Argumentirao je to podatkom da se izdvajanje za socijalne naknade u odnosu na Proračun iz 2002. godine povećalo za samo 0,92 posto. Osvrnuo se tada na promjenu članka 9. koja onemogućuje samca ili obitelj koja posjeduje u vlasništvu registrirano osobno vozilo ostvarivanje prava pomoći za uzdržavanje. Uпитao je, na koji način će se tretirati slučajevi kada nije moguće prodati osobni automobil zbog starosti ili izrazito male cijene. Zamjerio je predlagatelju što u Zakonu nema aproksimativne veličine uštede financijskih sredstava koja bi se ostvarila primjenom navedenog članka. Smatra da bi socijalna pomoć trebala biti u funkciji pomoći obiteljima ili samcima u prevladavanju teških obiteljskih socijalnih prilika, a ne nikako sredstvo potpunog osiromašenja egzistencijalno ugroženih ljudi. Mišljenja je dalje kako je osnivanje Hrvatskog zavoda za socijalnu skrb očito osnovni razlog predlaganja ovog Zakona koji ne predstavlja nikakav iskorak nego samo novi trošak za Proračun. Postavio je pitanje predstavlja li Zakon nastavak decentralizacije državne uprave ili je to zapravo povratak na stara rješenja? Drži da se tu ustvari radi o tome da se dvije uprave u sklopu Ministarstva rada i socijalne skrbi spajaju u jednu novu instituciju koja je nazvana Hrvatski zavod za socijalni rad. Istaknuo je da će tu sigurno nastati i neka nova tijela

koja će također koštati. Konstatirao je da se stoga tu ne radi o nikakvoj decentralizaciji i deetimizaciji nego o kadrovskoj kombinatorici. Zaključio je da ovaj Zakon nije u funkciji socijalno ugroženih građana jer ne rješava ni jedno bitno pitanje vezano uz socijalnu sigurnost. Pozvao je potom predlagatelja da razmotri iznesene primjedbe te da ih ugradi u Konačni prijedlog zakona ili da ga povuče iz procedure.

Značajna poboljšanja u odnosu na dosadašnja zakonska rješenja

Ovim zakonskim prijedlogom nude se značajna poboljšanja u odnosu na dosadašnja pojedina zakonska rješenja, smatra u ime Kluba zastupnika HSL-a **Želimir Janjić (HSL)**. Dodao je kako je bolje uređeno ostvarivanje pomoći za uzdržavanje, bolje je utvrđen prihod i status poljoprivrednika, kvalitetnije su razrađene odredbe o udomiteljstvu, propisuje se mogućnost osnivanja obiteljskog doma kao i načina obavljanja djelatnosti socijalne skrbi te mogućnost nabavke školskih knjiga učenicima iz socijalno ugroženih obitelji. U prilog Zakona je rekao i to da se predlaže izmjena ostvarivanja osobne invalidnine, a u prihod se ne bi uračunala alimentacija i pripadajući dio obiteljske mirovine, zatim, da se omogućuje samostalno stanovanje korisnika uz nadzor stručne osobe u okviru ustavno socijalne skrbi, vjerskih zajednica, udruga ili drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi. Drži da je na ovaj način posebno naglašena važnost civilnog sektora koji posljednjih godina postaje strateški partner državnih institucija na području socijalne skrbi. Središnjom promjenom nazvao je osnivanje Hrvatskog zavoda za socijalni rad. Predložio je, međutim, da se od postojećeg Zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži i dijela zaposlenih u Ministarstvu rada i socijalne skrbi formira Zavod koji bi se zvao Zavod za socijalnu politiku. Uz to bi, kaže, bilo dobro osnivanje i takvih regionalnih zavoda. Osvrnuo se i na proces decentralizacije te rekao da je s problem s državne razine dijelom prenesen na nižu razinu, ali da nisu u dovoljnoj mjeri osigurani uvjeti za provedbu rješenja te je konstatirao da decentralizaciju ovlasti treba pratiti i

fiskalna decentralizacija. Ukazao je i na zaključak Sabora kojim je zadužena Vlada da do travnja 2001. predloži zakonsko rješenje kojim će se osigurati doplatak osobama s najtežim oštećenjima. Založio se stoga da do drugog čitanja Vlada razmotri mogućnost naknade za pomoć i njegu u punom iznosu, a to je 400 kuna i pravo na osobnu invalidninu u punom iznosu za oslijepjele prije 18. godine života od tisuću kuna. Drži da se tu ne radi o velikom iznosu kojim bi se ispravila nepravda. Nada se da će do drugog čitanja sve iznesene primjedbe biti ugrađene u Konačni prijedlog ovog Zakona o čemu će, kaže, ovisiti glasovanje Kluba zastupnika HSL-a.

U ime Kluba zastupnika LIBRE **Zrinjka Glovački-Bernardi (LIBRA)** je rekla da će se osnivanjem Zavoda za socijalnu skrb pojaviti isti problemi kakvi su bili i sa Zavodom za školstvo. Da bi, kaže, osnovna ideja bila realizirana predložila je da se za drugo čitanje točnije odredi na kojim će se kriterijima temeljiti ljudi za rad u Zavodu za socijalnu skrb te koja će biti zadaća tog Zavoda. Drugu primjedbu je uputila glede udomitelja konkretno na odredbu da se obiteljski dom u pravilu organizira u objektu u kojem živi predstavnik obiteljskog doma, jer je drži nepotrebnom. Kritiku je uputila i na odredbu koja se odnosi na stručnu spremu predstavnika obiteljskog doma. Predložila je da se tu razmisli o mogućnosti doškolovanja odnosno stjecanja dodatnih kvalifikacija. Na kraju je istaknula da Klub zastupnika LIBRE osobito pozdravlja uvođenje mogućnosti stvaranja udomiteljskih centara koji će pripomoći da se ljudima treće životne dobi pruži skrb na što bolji način.

Hrvatski zavod za socijalni rad kao javna ustanova

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Miroslav Furdek**, dr.med. istaknuvši da je zakon pretpostavka za restrukturiranje sustava socijalne skrbi koji se mora prilagođavati potrebama građana i voditi računa o materijalnim mogućnostima države. Naglasio je da je socijalna skrb djelatnost od posebnog interesa za RH kojom se ostvaruje pomoć za podmirenje osnovnih životnih potreba socijalno ugroženih i drugih građana RH i koja pruža potporu obitelji,

posebice djeci i osobama koje same o sebi ne mogu brinuti.

Smatra da je glavna promjena u Prijedlogu zakona, osnivanje Hrvatskoga zavoda za socijalni rad kao javne ustanove. No, pita se hoće li poboljšanju sustava rada doprinijeti odvajanju poslova upravljanja sustava socijalne skrbi od upravnih poslova odlučivanja pri Ministarstvu rada. Upozorava da ne bi došlo do prebacivanja, a potom i do smanjenja odgovornosti za ovaj dio društveno vrlo osjetljivog područja.

Dobra je inicijativa da se jedinicama lokalne (regionalne) samouprave osigura ogrjev ili novac za njegu samaca ili obitelji. No, valja osigurati financijska sredstva za takvu provedbu.

Izdvojio je da je iz Prijedloga jasno da se broj zaposlenih financiranih iz proračuna neće smanjiti. Postavio je pitanje nadzora jer Zavod kao javna ustanova više nije državno tijelo, ali obavlja i financijski i stručni nadzor.

HSS pozdravlja promjene koje bolje definiraju prosječni mjesečni prihod poljoprivrednika te određuje koji se državni poticaji ne smatraju prihodom. Pozdravlja inicijativu da se jedinicama lokalne (regionalne) samouprave osigura ogrjev ili novac za njegu samaca ili obitelji. Smatra potrebnim osigurati financijska sredstva za provedbu takve inicijative.

Smatra odličnim rješenje, pomoć za nabavu školskih knjiga za učenike osnovnih i srednjih škola s obzirom da je vlada početkom svake školske godine to rješavala uredbom ostvarivanje doplatka za pomoć i njegu slijepim i gluhim osobama neovisno o prihodu.

Podsjetio je da je u ožujku prošle godine raspravljao Zakon o doplatku za slijepe i time je Vlada, sa zakašnjenjem od godinu dana, ponudila rješenje, a radi se o 1000 slijepih osoba koje ne primaju naknadu za pomoć i njegu dok njih oko 200 prima pomoć u umanjenom iznosu.

HSS predlaže Vladi RH da u proračun za sljedeću godinu ugradi i mogućnost ostvarivanja prava na osobnu invalidninu za osobe osljepjele prije 18 godine života, uglavnom se radi o slijepim učenicima i studentima. Pozdravlja pomoć za podmirenje troškova smještaja u učeničke domove

i odluku da se u prihod, kod ostvarivanja osobne invalidnine, ne uračunava alimentacija i pripadajući dio obiteljske mirovine.

Smatra da je bitna i mogućnost osnivanja obiteljskog doma gdje se puno jasnije nego dosad, određuje da ju može koristiti 6 do 20 korisnika. HSS pozdravlja stručni nadzor koji će Ministarstvo rada regulirati podzakonskim aktima i osigurati potpunu zaštitu osoba o kojima država skrbi, jer u tom prostoru sad postoji "siva zona" gdje određene situacije izmiču kontroli Državnog inspektorata i nitko drugi nema na to utjecaja, jer se radi o direktnim ugovorima između pružatelja usluga i pojedinaca.

HSS pozdravlja prijedlog da će cijene komunalnih usluga i električne energije za takve domove biti iste kao cijena za kućanstva. Također, podržava uvođenje nagrade za socijalni i humanitarni rad kako godišnje tako i za životno djelo. No, ne smatra da bi godišnja nagrada za socijalni i humanitarni rad trebala biti i novčana. HSS prihvaća Zakon u prvom čitanju uz napomenu da Vlada sve navedene primjedbe razmotri i prihvati do drugog čitanja.

Ne postoji efikasna kontrola i nadzor

U pojedinačnoj raspravi prva se za riječ javila zastupnica **Ljubica Lalić (HSS)**. Istaknuvši da je Zakon o socijalnoj skrbi izglasan 1997. godine, a prihvaćanjem predloženih izmjena i dopuna po četvrti put se interveniralo u osnovni tekst zakona. Podržava stav da se sustav socijalne skrbi treba prilagoditi potrebama građana i materijalnim mogućnostima države, no pita se je li potrebno toliko mijenjati ili donijeti novi zakon. Imajući na umu evidentan proces socijalnog raslojavanja s jedne strane bogatih s druge strane siromašnih i srednjeg sloja koji je nestao, i činjenicu da sredstva namijenjena skrbi o najugroženijima vrlo često nisu došla do najpotrebnijih.

Stoga smatra potrebnim novi zakon i sustav koji bi jamčio posebnu skrb o bolesnima, nemoćnima i napuštenima te mogao pratiti materijalne mogućnosti države. Čini se da je izdvajanje sredstava za socijalnu skrb u postojećim uvjetima nemoguće, a raspodjela izdvojenih sredstava nije pravedna. "Nije nikakva tajna da

razne oblike socijalne pomoći i naknada dobivaju primjerice samozvani samci bez primanja ili s nedostatnim primanjima samo na temelju vlastite izjave da žive u izdvojenom kućanstvu. Stvarnost je drugačija jer nerijetko ti takozvani samci žive u istom kućanstvu sa svojim gospodarski vrlo moćnim potomcima na koje su prenijeli nekretnine, dok bolesnici kojima je pomoć potrebna ne primaju ni socijalnu pomoć ni naknadu jer ne znaju kome se obratiti."

Radno sposoban nezaposleni ne može biti korisnik socijalne pomoći. Njemu je država dužna omogućiti da visinu socijalne pomoći zaradi takozvanim javnim radom, a pritom treba polaziti od uvjerenja da niti jedan posao nije ponižavajući, a još manje sramotan.

Smatra da ne postoji efikasna kontrola i nadzor, pa se stoga događa da se u jednoj županiji isplati za 1,5 puta veći iznos socijalnih pomoći i naknada, od godišnjeg proračuna županije, a da pri tome nisu obuhvaćeni najsiromašniji i najnemoćniji slojevi društva.

Sustav socijalne skrbi morao bi počivati na filozofiji koju je izrekla nobelovka i najveći borac za siromašne Majka Terezija: "Gladnome nemojte dati gotovu ribu dajte mu udicu i naučite ga loviti".

"U takvoj filozofiji radno sposobni nezaposleni ne može biti korisnik socijalne pomoći. Njemu je država dužna omogućiti da visinu socijalne pomoći zaradi takozvanim javnim radom, a pritom treba polaziti od uvjerenja da niti jedan posao nije ponižavajući, a još manje sramotan".

Drži da posla ima dovoljno samo nedostaje organizacije. Kao simbol socijalne države, istaknula je primjer Švedske. Zaključila je da je sustav socijalne skrbi nužno reformirati, a evidentni nedostaci neće biti uklonjeni osnivanjem Hrvatskog zavoda za socijalni rad.

Smatra da predlagatelj ne daje uvjerljivo obrazloženje opravdanosti osnivanja Zavoda i mišljenja je da je Zavod osnovan samo radi otklanjanja odgovornosti od dosadašnjih subjekata.

Pozdravlja prijedlog za pojačanom brigom o starijima i nemoćnima. Mišljenja je da je nedovoljno definiran pojam samca kao osobe koja nema obitelj i živi bez članova obitelji. Prema prijedlogu, obitelj čine bračni drugovi, djeca i drugi srodnici koji žive zajedno, privređuju i troše ostvarene prihode obitelji.

Stoga u drugom čitanju očekuje jasne definicije i uvjerljivije razloge opravdanosti osnivanja Zavoda za socijalni rad te ističe potrebu za novim zakonom utemeljenim na novoj filozofiji.

Napredak ostvaren uspostavljanjem malih stambenih jedinica

Marija Lugarić (SDP) naglasila je da je Zakonom propisan novi oblik skrbi izvan vlastite obitelji, oblik organiziranog stanovanja važnog za mlade bez podrške obitelji.

”Trenutno se u domovima za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi nalazi oko 230 mladih osoba u dobi od 15 do 21 godine. Uz to određeni broj mladih nalazi se u domovima za odgoj i specijaliziranim odgojnim institucijama za djecu s teškoćama u razvoju, koja ne mogu računati na podršku obitelji nakon završetka smještaja. Te institucije ne pružaju mladima životne vještine potrebne za dobru socijalnu integraciju. Iako su naponi centara za socijalnu skrb veliki, smještaj i integracija mladih bez podrške obitelji vrlo se teško ostvaruju.”

Govorila je o mladim osobama s poremećajima u ponašanju te njihovom višegodišnjem boravku u domu, zbog nepostojanja posebnih domova za te osobe. U okviru sustava socijalne skrbi velik je napredak ostvaren uspostavljanjem malih stambenih jedinica u kojima se mlada osoba osposobljava za samostalan život. Nažalost, njihov kapacitet obuhvaća tek nekoliko stanova. Stoga je apelirala na predstavnike lokalnih zajednica da se, zajedno s Ministarstvom rada i socijalne skrbi i centrima za socijalnu skrb uključe u rješavanje tih problema.

Osvrnula se i na probleme mladih osoba s invaliditetom i njihovu mogućnost osamostaljivanja. Podsjetila je da je Hrvatski sabor 2. listopada 2002. godine donio Nacionalni program djelovanja za mlade koji se odnosi i na ove probleme. Traži

nadopunu Prijedloga zakona sistemom kontrole kako bi se izbjegle zloporabe. Organizirano stanovanje može biti u okviru ustanova socijalne skrbi, ali i vjerskih zajednica, udruga i drugih pravnih osoba.

Podržava Prijedlog zakona i sve dosadašnje napore Ministarstva rada i socijalne skrbi.

Miroslav Korenika (SDP) naveo je primjer s područja Varaždinske županije, pogranične općine Cestica gdje se nalaze udometeljski domovi sa, trenutno, 20-tak osoba treće životne dobi.

Postoje udometeljske obitelji koje će poboljšati uvjete života i rada osobama o kojima skrbe i koje obitavaju u takvim prostorima. Nažalost, ne postoji zakonska osnova da pojedinačne osobe dobiju bilo kakav povoljniji kredit pa se predlaže da se taj problem riješi oblikom humanitarnog rada u udometeljavanju osoba.

Kao pozitivan primjer Prijedloga zakona ističe definiranje pojma obiteljski dom. No, izdvojio je i neke nedostatke i sugestije za drugo čitanje. Prema Prijedlogu obiteljski domovi nisu pravne osobe. Postoje udometeljske obitelji koje će poboljšati uvjete života i rada osobama o kojima skrbe i koje obitavaju u takvim prostorima. Nažalost, ne postoji zakonska osnova da pojedinačne osobe dobiju bilo kakav povoljniji kredit pa predlaže da se taj problem riješi oblikom humanitarnog rada u udometeljavanju osoba.

Predlaže i zakonsku podlogu tog prijedloga, znači pod posebnim uvjetima dodijeliti povoljnija kreditna sredstva kako bi se takvi domovi otvarali. Nada se da će taj prijedlog biti razmotren i uvažen do drugog čitanja.

Pilot-projekt za pomoć starijim i nemoćnima u Drenovcima

Marijan Maršić (HSS) smatra da bi Hrvatski zavod za socijalni rad trebao pridonijeti poboljšanju dosadašnjeg sustava kao savjetodavnog i stručnog tijela u centrima za socijalnu skrb.

Smatra da ustroj zavoda treba biti detaljnije razrađen pa je predložio da je potrebno učinkovitije vršiti humanitarnu pomoć i socijalnu skrb osobama sa posebnim potrebama i zakonski napraviti više reda. Podizati informacijske i stručne razine sustava uz stručnu izobrazbu socijalnih radnika i drugih djelatnika u toj oblasti. Za sustav socijalne skrbi važan je proces decentralizacije, proces teritorijalizacije socijalne akcije kojom se u socijalnoj djelatnosti otvara prostor za djelovanje formalnih i neformalnih skupina.

Smatra da u socijalnu skrb treba uključiti poduzetnike i neprofitne organizacije te pronaći model kako ih zainteresirati da se dobrovoljno uključe i pomognu u rješavanju socijalnih problema.

Istaknuo je provođenje pilot-projekta u općini Drenovci u kojemu osobno sudjeluje. Projekt se provodi preko Zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži te se svakodnevno obilazi i pruža pomoć starijima i nemoćnim osobama, njih 150. Radi se o ruralnom prostoru, o ljudima koji nisu naučeni izlaziti iz sela te o siromašnim obiteljima koje ne mogu priskrbiti financijska sredstva za starački dom. Od ukupno 150, čini se da će 40 osoba koristiti Zakon o socijalnoj skrbi. No, problem je kako osigurati dodatna sredstva za daljnji rad projekta. Da li preko Ministarstva rada i socijalne skrbi, Fonda za razvoj i zapošljavanje ili treba osnovati novi institut. Smatra da ovakav model pružanja socijalne skrbi predstavlja budućnost RH.

Drži da treba uključiti više županija, a budućnost bi trebala biti u preuzimanju takvog projekta u praćenju kompletne problematike socijalne skrbi, pružanju pomoći na razne načine upravo u Zavodu za socijalnu skrb kao savjetodavnom tijelu. Dodaje da bi sistem tako trebao funkcionirati. Također kao vid pomoći starijima osobama istaknuo je dobar primjer civilnog služenja vojnog roka.

Nova zakonska konceptualna rješenja

Zlatko Canjuga (HND) smatra da bi već kod drugog čitanja konceptualno drugačije trebalo pristupiti u izradi zakona, kako riješiti probleme zapošljavanja, a da bi državnu skrb mogli drugačije definirati. Stoga za

naziv zavoda predlaže "Zavod za državnu skrb i socijalni rad". Uputio je primjedbu zbog nedefiniranosti pojma obitelji jer to smatra važnim zbog načina konceptualiziranja državne skrbi. Upitao je kada će u određenim programima biti zbrinuti i mladi krojači, tokari, glodači koji su devastacijom tvornica ostali bez posla te je predložio rješenje kroz koncept nove industrijske politike u Hrvatskoj te promoviranjem određene vrste proizvodnje kako se ne bi pribjeglo socijalnom zbrinjavanju ili prekvalificiranju onih koji znaju raditi.

Gluhoslijepe osobe - posebna kategorija u Zakonu

Uslijedila su dva ispravka navoda. Projekt "s faksa na posao" nažalost nije doživio takav uspjeh o kojem se zastupnik Canjuga nekoliko puta vrlo pohvalno izrazio, primijetio je **Želimir Janjić (HSL)**. Razlog - plan je bio da se ove godine zaposli 7050 mladih visokoobrazovanih kadrova do 27 godina života, a do sada je zaposleno samo njih 831, zaključio je ovaj zastupnik. Spomenuti projekt, dakle, nije uspio, bio je kategoričan Janjić.

Ispravak navoda **Krunoslava Gašparaća (HB)** također se odnosio na nekoliko puta opetovanu konstataciju zastupnika Canjuge "da smo zbrinuli mlade ljude, odnosno jedan dio mlade populacije kroz projekt s faksa na posao". To naprosto nije točno kada se zna da je "uspješnost" tog projekta tek nešto više od 10 posto, a da je više od 6000 visokoobrazovanih mladih ljudi na burzi, zaključio je ovaj zastupnik.

U nastavku rasprave govorila je **Sonja Borovčak (SDP)**. U kraćem istupu zastupnica je podržala izmjene i dopune Zakona o socijalnoj skrbi i novi pristup vođenju socijalne politike te se osvrnula na neke novine u zakonskom prijedlogu. Prijedlogom se, kaže, uvodi jedna nova vrsta institucije tj. doma za odrasle osobe (za osobe kojima je potrebna stacionarna ili palijativna skrb), a ujedno utvrđuje obveza propisivanja načina i opsega zdravstvene zaštite koja se provodi u ustanovama socijalne skrbi te troškovi provedbe (članak 40.). O tome je, kaže, više riječi bilo i na sjednici Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. Zastupnica dolazi iz, kako je rekla, najstarije županije s najvećim brojem starih ljudi, ali problem je što za njihov smještaj nema odgovarajućih ustanova, pogo-

tovo za mentalno čuvane starije osobe. Problem županije iz koje zastupnica dolazi, ali i ostalih županija u državi jeste smanjenje akutnih kreveta u zdravstvenim ustanovama, odnosno bolnicama. Zastupnica drži da bi Ministarstvo rada i socijalne skrbi i Ministarstvo zdravstva zajednički trebali riješiti situaciju glede osoba, pogotovo starih, koje npr. moraju napustiti bolnicu, a još uvijek im je potrebna zdravstvena skrb. Bilo bi dobro, kaže, porazgovarati o tom problemu, a napose o kriterijima oko osnivanja takvih ustanova koji bi se po mišljenju zastupnice trebale zvati domovi socijalne i zdravstvene skrbi.

Zaključnu riječ imao je zamjenik ministra rada i socijalne skrbi dr.sc. **Bože Borko Žaja**. Najprije se osvrnuo na prijedlog zastupnice Jadranke Kosor da se u tekst Konačnog prijedloga zakona ugradi odredba o zaštiti gluhoslijepih osoba. Ako se u zakonskom prijedlogu navodi kategorija gluhih i slijepih osoba onda se podrazumijeva da to obuhvaća i kategoriju gluhoslijepih osoba, rekao je ovaj Vladin predstavnik.

Interpretacije intencije odredbe članka 9. Prijedloga zakona moguća je i na način kako je to učinio primjerice zastupnik Pašalić, ali zamjenik ministra odmah upozorava kako ne bi bilo dobro da se misli, pa koji put i traži od socijalne službe da bude socijalna policija. Tako nešto, kaže, ne očekuje predlagatelj zakona, a pretpostavlja niti zastupnici. Ostane li članak 9. u predloženoj formi tada će i njegovo obrazloženje biti puno preciznije.

U nastavku predstavnik predlagatelja zakona osvrnuo se i na primjedbu glede državne nagrade za socijalni i humanitarni rad. Uvođenje mogućnosti dodjele godišnje nagrade i nagrade za životno djelo treba promatrati u svjetlu nakane predlagatelja da se ljudsko djelovanje u ovoj oblasti ne smatra uvijek samo nekom humanitarnom opće ljudskom dobrotom nego da se prizna i cijeni barem onako kako se priznaje i cijeni djelovanje u oblasti kulture, znanosti, prosvjete i športa. Glede osnivanja Hrvatskog zavoda za socijalni rad i primjedbe da će to povećati broj zaposlenih, zamjenik ministra odgovara kako je iz dostavljenog materijala jasno da neće biti novog zapošljavanja. Gospodin Žaja je reagirao i na prijedlog o osnivanju regionalnih zavoda za socijalnu skrb. S tim u vezi napominje da je prvotna

ideja bila osnovati takve zavode, ali je s obzirom na sredstva i kadrove koje za to valja osigurati to ostavljeno za neka bolja vremena, koja će, kako je rekao, možda biti pred nama i prije nego što neki očekuju. Dopale su mu se primjedbe Kluba zastupnika LIBRE kada je riječ o kriteriju odabira ljudi za rad u Zavodu za socijalnu skrb. S tim u vezi napominje da će prije drugog čitanja ovoga Zakona u Saboru biti Prijedlog obiteljskog zakona i Konačni prijedlog zakona o humanitarnoj pomoći pa će biti mogućnosti da se usklade neke stvari oko tog pitanja. Zaključujući istup zamjenik ministra rada i socijalne skrbi pojasnio je da inače nije, pa tako ni kada je u pitanju ovaj Zakon, za euforičan normativan optimizam, a jednako tako nije pristalica defetizma glede normativnih pitanja. Također nije pristalica da se kod navođenja definicija i podataka istovremeno ne navedu izvori.

Definicije koje su tijekom rasprave spomenuli neki zastupnici morale bi imati uporište u akademskim i međunarodnim odrednicama i standardima pa tako npr. valja razlikovati pojmove kao što su: socijalna skrb, socijalna zaštita, socijalni rad i socijalna sigurnost, zaključio je gospodin Žaja.

Uslijedio je ispravak netočnog navoda. Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** drži da je netočna konstatacija zamjenika ministra kako se samo po sebi podrazumijeva da navođenje u predloženom zakonu kategorije gluhih i slijepih osoba podrazumijeva i gluhoslijepe osobe. Zastupnica kaže kako ima dobre kontakte sa Udrugom gluhoslijepih osoba "Dodir" i zna za mnoge teškoće s kojima se oni suočavaju jer ta kategorija ljudi nije u zakonima posebno valorizirana. Stoga zastupnica Kosor moli da se to učini u ovom Zakonu o socijalnoj skrbi tj. kao potpuno posebna kategorija odredi kategorija gluho-slijepih osoba.

Uzvratio je dr.sc. **Borko Žaja** konstatacijom kako on sada brani predloženi zakon, ali mu je razumljivo ovo što je zastupnica Kosor izrekla.

Većinom glasova zastupnika (62 glasa "za", 21 "protiv" i 21 "suzdržan") Hrvatski je sabor prihvatio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi, a sve primjedbe, prijedloge i mišljenja uputit će predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

M.S.; M.Mi.; J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OBVEZNYM I DOBROVOLJNYM MIROVINSKIM FONDovima

Jačanje konkurencije i zaštitnih mehanizama

Hrvatski sabor je jednoglasno prihvatio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, predlagatelj Vlade RH. O Prijedlogu izmjena i dopuna Zakona raspravljalo se povodom prvih 9 mjeseci mirovinske reforme, rada mirovinskih fondova i mirovinskih društava. Izmjenom Zakona predlaže se smanjenje broja članova obveznog mirovinskog fonda sa sadašnjih 80.000 na 50.000, a dobrovoljnih mirovinskih fondova sa sadašnjih 2000 na 200 članova. Predlagatelj smatra da takva odluka daje prostor za djelovanje većeg broja fondova na tržištu, čime se postiže konkurencija, što ide u prilog osiguranicima. Također pojednostavljuje se postupak prijelaza članova jednog fonda u drugi obvezom plaćanja naknade za samo tri godine. Zastupnici smatraju da su kapitalizirani fondovi temeljni cilj mirovinske reforme pa Prijedlog izmjena i dopuna Zakona ide upravo za tim i ujedno umanjuje limit za osnivanje obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova. Time povećava šansu za učinkovitost tih fondova i istodobno umanjuje rizik članova fondova.

O PRIJEDLOGU

U prikazu Prijedloga zakona poslužit ćemo se obrazloženjem predstavnika predlagatelja, zamjenika ministra rada i socijalne skrbi, dr.sc. **Bože Borka Žaje**. Naglasio je da je važeći Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima stupio na snagu 28. svibnja 1999. godine, a počeo se primjenjivati od 1. siječnja 2002. godine. Primjenom Zakona otpočela je provedba druge faze mirovinske reforme utemeljene na individualnoj i kapitaliziranoj štednji osiguranika, vlasnika osobnih

računa u odabranom mirovinskom fondu. U počecima primjene Zakona uočena je potreba izmjena dijela odredbi radi poboljšanja pojedinih zakonskih rješenja, a u cilju veće prilagodbe sadržaju i prirodi kapitaliziranog mirovinskog osiguranja kako je ustanovljeno u Hrvatskoj.

Jednostavniji prijelaz članova jednog fonda u drugi

Naveo je najznačajnija pitanja koja se uređuju predloženim zakonom. Ublažavaju se uvjeti za osnivanje obveznih dobrovoljnih mirovinskih fondova u pogledu broja članova. Predlaže se smanjenje broja članova obveznog mirovinskog fonda sa 80.000 na 50.000, a dobrovoljnih mirovinskih fondova sa 2000 na 200 članova.

Predlaže se smanjenje broja članova obveznog mirovinskog fonda sa 80.000 na 50.000, a dobrovoljnih mirovinskih fondova sa 2000 na 200 članova.

Smanjenje broja članova obveznih fondova daje prostor za djelovanje većeg broja fondova na tržištu. Time se postiže konkurencija, što ide u prilog osiguranicima, članovima fonda. Za svakih 10.000 članova, obveznog mirovinskog fonda koji broji iznad 50.000 članova, obvezno mirovinsko društvo mora uplatiti jamstveni polog od milijun kuna. Time se želi pojačati zaštitni mehanizam u slučaju lošeg ili neuspješnog poslovanja fonda.

Pojednostavljuje se postupak prijelaza članova jednog fonda u drugi obvezom plaćanja naknade za samo tri godine, a smanjuje se visina naknade za izlaz iz fonda sa sadašnjih

5 posto na 0,8 posto u prvoj godini članstva, sa 2,5 na 0,4 posto u drugoj godini članstva te od 1,2 do 25 posto na 0,2 posto u trećoj godini članstva.

Uvodi se institut unutarnje revizije. Interni revizor kontrolira zakonitost poslovanja i upravljanja mirovinskog društva, mirovinskim fondom. Predlaže se ukidanje naknade za uspjehnost jer se ocjenjuje da bi posebno vrednovanje uspjehnosti u poslovanju moglo u budućnosti poticati mirovinska društva na riskantno poslovanje.

Uz predloženo ukidanje naknade za uspjehnost istodobno se predlaže kompenzacija za to, kao što je povećanje naknade koju mirovinsko društvo može naplatiti od ukupne imovine mirovinskog fonda. Predlaže se razdvajanje ograničenja ulaganja koja se odnose na obvezne fondove od ograničenja ulaganja imovine dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Značajne promjene također se predlažu na području dobrovoljnog mirovinskog osiguranja. Naime, dobrovoljna mirovinska društva bi organizirala i nudila dobrovoljne fondove s različitim ciljevima ulaganja, manje i više rizične, koje bi s obzirom na preferenciju rizika birali ulagači.

Dobrovoljni mirovinski fond može i nadalje biti otvorene i zatvorene naravi te je osnovana za potrebe poslodavaca, sindikata, ali i udruga pripadnika samostalnih djelatnosti. Njime upravlja dobrovoljno mirovinsko društvo.

Prema Prijedlogu zakona odvaja se faza akumulacije sredstava od faze isplate mirovina tako da se pristupanje dobrovoljnom osiguranju više ne uvjetuje prihvaćanjem dobrovoljnih mirovinskih programa po kojima se isplaćuju mirovine, već prihvaćanjem posebnog prospekta. U prospektu su sadržani relevantni podaci, ciljevi fondova, investicijska

politika, troškovi ulaganja, raspodjela dobiti, napuštanje fonda itd. Prospekt tako postaje i temeljni dokument kojeg odobrava agencija.

Prema Prijedlogu zakona odvaja se faza akumulacije sredstava od faze isplate mirovina tako da se pristupanje dobrovoljnom osiguranju više ne uvjetuje prihvaćanjem dobrovoljnih mirovinskih programa po kojima se isplaćuju mirovine već prihvaćanjem posebnog prospekta.

Donošenje predloženog zakona trebalo bi u 2003. godini omogućiti osnivanje dobrovoljnih mirovinskih društava koja će upravljati imovinom dobrovoljnih mirovinskih fondova.

Promoviranje jačeg razvoja tržišta vrijednosnica

Na kraju izlaganja, predstavnik predlagatelja osvrnuo se na izvješće Odbora za zakonodavstvo u kojem je izražena prosudba članova Odbora prema kojoj nije dovoljno razvidno riješena zaštita interesa, imovine i osiguranika, posebno poslovanje mirovinskih društava na tržištima vrijednosnica u RH, te je naglašeno da je kroz već uspostavljenu obvezu mirovinskih društava koja upravljaju imovinom mirovinskih fondova, a prema kojim su dužni najmanje 50 posto svoje imovine uložiti u državne obveznice, izražena zaštita interesa članova Mirovinskog fonda.

Naime, oblikom konzervativnog ulaganja u okviru načela sigurnosti osiguranika promovira se želja jačeg razvoja tržišta vrijednosnica na kojem će mirovinski fondovi kao institucionalni investitori kupujući različite vrijednosne papire pomoći daljnjem razvoju gospodarstva pa time i rastu bruto domaćeg proizvoda.

Uvođenje instituta unutarnjeg revizora

U izvješću Odbora za zakonodavstvo opravdano se ukazuje na potrebu poboljšanja nadzora nad poslovanjem mirovinskih društava i položaja banke skrbnika. U tom pravcu su već

sada predložene odredbe promjene zakona izražene uvođenjem instituta unutarnjeg revizora te kroz dnevno vrednovanje imovine članova Fonda od strane Mirovinskog društva i banke skrbnika što predstavlja dvostrukom kontrolu imovine članova Fonda. Mirovinsko se društvo obvezuje voditi računovodstvo po međunarodnim računovodstvenim standardima.

U odnosu na banku skrbnika Prijedlogom zakona se pojačava nadzor dostavom podataka, informacija u postupku nadzora čime dolazi do dvostrukog nadzora od strane Hrvatske narodne banke. Zaključio je da će sve navode izražene u izvješću Odbora - a zatraženo je da se predlagatelj u tom smislu očituje - pažljivo razmotriti te odgovarajuće ugraditi u izmjene i dopune zakona za drugo čitanje.

RADNA TIJELA

O predloženom Izvješću raspravljala su i radna tijela Sabora. **Odbor za zakonodavstvo** raspravljao je o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, te podupro donošenje Zakona. Podržava napore koji su dosad učinjeni na provedbi ovoga Zakona, kao i predložena rješenja njegove izmjene, posebno u dijelu kojim se predlaže smanjenje broja članova obveznog mirovinskog fonda, odnosno mirovinskih fondova jer za uspješno poslovanje društva koja upravljaju ovim fondovima, nije presudan broj članova fonda.

Podržava rješenja kojima se utječe na uspješnije poslovanje mirovinskih društava i upravljanje imovinom mirovinskih fondova. Članovi Odbora izrazili su primjedbe glede pojedinih rješenja, prosuđujući da nije dovoljno razvidno riješena zaštita interesa i imovine osiguranika, posebno poslovanjem mirovinskih društava na tržištima vrijednosnica u RH. Naime, nedovoljan nadzor nad poslovanjem društva i predloženi položaj banke skrbnika, nužno je detaljnije urediti jer se izražava bojazan da iako je predviđena podjela rizika, moguća je propast fonda što dovodi do aktiviranja državnih obveznica i opterećenja državnog proračuna radi osiguranja sredstava za zajamčene mirovine i interese osiguranika.

Budući da su ova pitanja od osobite važnosti za sigurnost u području mirovinskog osiguranja, Odbor očekuje od predlagatelja odgovore i dodatna pojašnjenja u raspravi o Prijedlogu zakona.

U odnosu na pojedine odredbe ukazuje se na potrebu dorade njihova izričaja s prijedlogom da se preispita opseg, doseg prava i obveza koje se uređuju propisima koje donosi Agencija.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je Prijedlog zakona kao matično radno tijelo. Članovi Odbora istaknuli su da je očekivano da će smanjenje broja članova fondova dovesti do osnivanja novih, povećanja broja fondova, a time i jače međusobne konkurencije na mirovinskim tržištima, što će svakako pogodovati i njihovom boljem poslovanju.

Osnovni cilj predloženih izmjena i dopuna mora biti dovođenje osiguranika u povoljniji položaj, efikasnijim poslovanjem mirovinskih fondova i upravljanjem njihovom imovinom, te osiguranje što efikasnije zaštite interesa i imovine osiguranika.

Po načelu sigurnosti bitno je da se fondovi, i obvezni i dobrovoljni, pridržavaju pravila o disperziji ulaganja u imovinu, u svrhu zaštite ulagača, a pristup raspolaganju imovinom fonda mora biti oprezan, te se imovina fonda mora stjecati i prodavati na transparentan način.

Radi sigurnosti ulaganja u određeni fond potrebno je napraviti financijski plan fonda za pet godina, uz nadzor ulaganja koje provodi agencija.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja dr. **Žaje**, govorili su predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a prvi je govorio zastupnik **Ivica Buconjić** u ime **Kluba zastupnika HDZ-a**.

Naglasio je da se radi o propisu kojim je uvedena reforma mirovinskog sustava kao jedna od najvažnijih reformi u RH. Očekivanja od reforme mirovinskog sustava bila su velika jer je očekivano i priželjkivano da će prijelaz sa sustava generacijske solidarnosti na sustav kapitalizirane individualne štednje proizvesti učinke kakve je reforma mirovinskog sustava proizvela u

nekim zemljama, prije svega Latinske Amerike te u nekim tranzicijskim europskim zemljama.

Čile i Poljska kao pozitivni primjeri

Tada su ohrabrujuće i poticajno djelovali podaci o učincima mirovinske reforme, primjerice u Čileu gdje se kroz sve multiplikatorske efekte, provedba mirovinske reforme odrazila na stup gospodarskog rasta sa 3 na 6 do 6,5 posto. Nakon 15 godina primjene reforme mirovine su bile 50 do 100 posto više nego prijašnje, akumulirani kapital kojim su upravljali investicijski fondovi procijenjen je na gotovo 40 posto BDP-a, prosječni godišnji realni prinosi bili su redovito iznad 10 posto.

U Poljskoj je primjerice mirovinska reforma dovela do stvaranja 21 mirovinskog fonda. Došlo je do konjunktornih ciklusa razvoja, bilježi se akumulacija od približno 3 milijarde dolara u fondovima s procjenom da će imovina mirovinskih fondova za 15-tak godina iznositi iznad 30 posto poljskog BDP-a.

U Poljskoj je primjerice mirovinska reforma dovela do stvaranja 21 mirovinskog fonda. Došlo je do konjunktornih ciklusa razvoja, bilježi se akumulacija približno 3 milijarde dolara u fondovima s procjenom da će imovina mirovinskih fondova za 15-tak godina iznositi iznad 30 posto poljskog BDP-a. Provođenje mirovinske reforme u drugim zemaljama pridonijelo je značajnom gospodarskom rastu, no, u Hrvatskoj je postojao dodatni razlog za pokretanje reforme zbog odnosa nezaposlenih i umirovljenika, koji se približavao omjeru 1:1.

Poznato je koliko su mirovine bile i još su uvijek nedostatne za pristojan život umirovljenika, a istovremeno su težak teret i za Mirovinski fond i Državni proračun. Stoga je napušten sustav generacijske solidarnosti, te sukladno vremenu i prilikama, usvojen novi mirovinski sustav.

U lipnju ove godine Hrvatski sabor je dobio prvo izvješće o mirovinskim

tržištima u RH koje je podnijela Agencija za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja. U izvješću je bilo naznačeno da je u početku provođenja mirovinske reforme bilo određenih problema i da je uočena potreba za promjenama u sustavu.

Naglasio je da su većinu promjena inicirala mirovinska društva koja upravljaju mirovinskim fondovima pa se može reći da su predložene izmjene plod praktičnih iskustava i problema. Promjene je sazeo u nekoliko skupina, prema učinkovitosti rezultata. Osigurati veću konkurenciju među fondovima, a što se želi postići smanjivanjem minimalnog broja članova Fonda. Smatra da je upitan učinak željenog rezultata jer je iz podataka o broju članova svih fondova vidljivo da 3 fonda višekratno premašuju dosadašnju minimalnu granicu. Jedan fond došao bi u situaciju da ispunjava uvjet minimalnog broja članova dok za tri fonda smanjivanje minimalnog broja članova najvjerojatnije neće pomoći da opstanu niti nakon dvije godine kad će se te odredbe početi primjenjivati.

Lakši prijelaz članova iz jednog u drugi fond

HDZ smatra dobrodošlom predloženu promjenu povećanja konkurencije među fondovima, lakšim prijelazom članova iz jednog u drugi fond smanjivanjem naknade koja ostaje u prijašnjem fondu.

Omogućavanju jednostavnijeg i efikasnijeg poslovanja mirovinskih društava i upravljanje imovinom mirovinskih fondova te bolju kontrolu njihovog poslovanja, trebale bi pridonijeti promjene više članaka različitih segmenata poslovanja mirovinskih fondova i mirovinskih društava. Nada se da se napuštanjem revizije nezavisnog revizora i istovremenim uvođenjem funkcija unutarnjeg revizora, neće oslabiti nadzor poslovanja mirovinskih fondova. Pita koliko će za osnivanje mirovinskih fondova biti stimulativno rješenje povećanja postotka naknade za pokriće troškova mirovinskog društva, a ukidanje nagrada mirovinskog društva za uspješnost.

HDZ ne smatra najboljim rješenjem kojim se troškovi transakcija za stjecanje ili prodaju imovine namiruju iz imovine fonda, a ne da ga snosi mirovinsko društvo. Najbitnijim promjenama drži mije-

njanje strukture mogućih i dozvoljenih ulaganja imovine mirovinskih fondova. Uvodi se povećanje dozvoljenog postotka ulaganja u kratkoročne zapise, dozvoljava se ulaganje u terminske poslove, a ograničava se držanje imovine na račun u gotovom novcu na najviše 5 posto imovine te se uvodi i mogućnost plasiranja novca na tržištu novca. Time bi se obuhvatile spomenute mogućnosti što smatra poželjnim jer se Zakonom utvrđuje obveza suradnje i međusobnog izvješćivanja Agencije i svih tijela koja vrše nadzor nad ostalim financijskim institucijama.

HDZ se nada da će ublažavanje restrikcija za ulaganje samo na obvezne mirovinske fondove te razdvajanjem dobrovoljnih mirovinskih fondova od mirovinskih odgovarajućih društava i smanjivanjem minimalnog potrebnog broja članova polučiti rezultate.

Nedostatak kvalitetnijih vrijednosnih papira

Nadalje smatra da je osnovni problem mirovinske reforme nedostatak kvalitetnijih vrijednosnih papira i slabo i neaktivno tržište vrijednosnih papira te da će ta činjenica bitno utjecati na tijek reforme. Dodaje da ukoliko se hrvatsko gospodarstvo, a time i tržište vrijednosnih papira, ne bude razvijalo dinamičnije, uspjeh mirovinske reforme sigurno neće biti očekivani. Na uspjeh utječu i informacije u javnosti da je novce isplativije ulagati u banke nego u mirovinske fondove.

Zaključno smatra da promjene treba podržati jer je svima cilj poboljšanje sustava i u konačnici zaživljavanje mirovinskog sustava.

Država najviše odgovara za generacijski fond

Josip Leko govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a. U početku izlaganja izrazio je podršku daljnjoj reformi mirovinskog osiguranja u RH te Prijedlogu zakona. Istaknuo je da su dosadašnji oblici mirovinskog osiguranja, generacijska solidarnost i Fond rizika, odnosno kapitalizirana ulaganja u obvezne i dobrovoljne fondove novina i traženje rješenja za budućnost. Ustvrdio je da svi ti oblici mirovinskog osiguranja izlaze na tržište novca i vrijednosnica što je test za tržišta u RH i ukoliko ono proradi

radit će i oba fonda. No, dodao je da razina odgovornosti države i samih sudionika, odnosno članova fonda nije ista u sva tri fonda. Država najviše odgovara za generacijski fond.

SDP je mišljenja da razina odgovornosti države za obvezne fondove mora u ovoj fazi biti značajnija od razine odgovornosti države u dobrovoljnim mirovinskim fondovima.

SDP je mišljenja da razina odgovornosti države za obvezne fondove mora u ovoj fazi biti značajnija od razine odgovornosti države u dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Temeljni cilj mirovinske reforme su kapitalizirani fondovi pa Prijedlog izmjena i dopuna Zakona ide upravo za tim i ujedno umanjuje limit za osnivanje obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova. Time povećava šansu za učinkovitost fondova i istodobno smanjuje rizik članovima fondova.

U pojedinačnoj raspravi za riječ se javio zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)**. Podržava izmjene i dopune Zakona dodajući da je potrebno dodatno razmatranje pitanja za cenzus broja članova pojedinog mirovinskog fonda kao i temeljnog kapitala. Pojasnio je to činjenicom da postoje razlike u tranzicijskim zemljama no, najčešće se određuje visok temeljni kapital za razliku od našeg Zakona u kojem je prisutna kombinacija visokoga temeljnog kapitala i vrlo visokog broja članova mirovinskog fonda.

Mirovinske fondove valja osnivati ili visokim temeljnim kapitalom ili cenzusom, nikako na jedan i drugi način, a uz HAGENA-u kao korektivni faktor.

Smatra da se Prijedlogom zakona o smanjenju cenzusa na 50 tisuća članova neće omogućiti veći broj mirovinskih fondova koji bi u dogledno vrijeme mogli skupiti određeni broj članova. Zamolio je predlagatelja da odgovori zašto nisu poduzete sankcije

protiv fondova koji su medijski neovlašteno oglašavali broj svojih članova.

Zanimalo ga je također koliko su pojedini mirovinski fondovi uložili u takozvane "predizborne kampanje" te u kojem razdoblju misle vratiti novac. Stoga predlaže da se mirovinski fondovi osnivaju ili visokim temeljnim kapitalom ili cenzusom, nikako na jedan i drugi način, a uz HAGENU kao korektivni faktor. Smatra da je to najsigurniji način da mirovinski fondovi posluju kako treba.

Zaključnu je riječ dao predstavnik predlagatelja dr.sc. **Bože Borka Žaja** rekavši da mirovinska reforma nije proces od danas do sutra već se kroz određeno razdoblje mora učiti i na vlastitim greškama.

"Izvjerno je da je prerano donositi prekrasne zaključke, ali isto tako ne bih nikako pristao na nekakve pristupe koji asociraju na posmrtnu pripomoć", zaključio je Žaja.

Hrvatski je sabor jednoglasno (90 glasova "za") prihvatio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima.

M.Mi.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O PUTNIM ISPRAVAMA HRVATSKIH DRŽAVLJANA

Usklađivanje s odredbama zakona

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova (70 "za", 26 "protiv" i 3 "suzdržana" glasa) donijeli Zakon o izmjeni Zakona o putnim ispravama hrvatskih državljana, u tekstu predlagatelja.

Vlada Republike Hrvatske podnijela je ovaj zakonski prijedlog po hitnom postupku jer je u međuvremenu stupio na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o matičnom broju koji se primjenjuje od 1. siječnja 2003. godine. Navedeni Zakon, umjesto dosadašnjeg termina "jedinствени matični broj" koristi termin "matični broj", te određuje da se matični broj ne može upisivati u isprave građana. Iznimno, matični broj može se upisati u javne isprave koje se izdaju temeljem službenih

evidencija, ali samo ako je zaštićen šifrom ili na drugi odgovarajući način.

Budući da je u članku 26. stavku 2. Zakona o putnim ispravama hrvatskih državljana, propisano da obrazac putovnice, između ostalog, sadrži i prostor za upis jedinstvenog matičnog broja građana, opravdano je pokretanje postupka izmjene navedenog Zakona radi njegovog usklađivanja s odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o matičnom broju.

Naime, zaštita matičnog broja odgovarajućom šifrom podrazumijeva da on nije vizualno čitljiv, osim pomoću posebnih uređaja (čitača). Zaštita matičnog broja odgovarajućom šifrom znatno bi povećala

cijenu putovnice što bi neprijeporno dovelo do nezadovoljstva građana. Žurno donošenje potrebno je radi pravovremenog usklađivanja početka njegove primjene s početkom primjene Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o matičnom broju.

Odbor za zakonodavstvo raspravio je predloženi zakonski tekst kojega je podnijela Vlada, te podupro njegovo donošenje ne protiveći se primjeni hitnog postupka, a na tekst Konačnog prijedloga Odbor nije imao primjedbi.

Uvodno obrazloženje podnio je u ime predlagatelja zamjenik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk**. On je objasnio razloge zbog kojih se u putovnicu kao javnu ispravu ne može više upisivati matični broj, te apelirao da se predloženi tekst prihvati u predloženom obliku i proceduri.

Zastupnik **Ivan Penić** govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Podsjetio je na razloge koji su navodeni i u prijašnjim raspravama, protiveći se ukidanju jedinstvenog matičnog broja na osobnim iskaznicama. Ponovio je ocjenu da će se ove izmjene prelamati preko povećanih cijena, a koje će morati snositi svi građani. Pojedine banke već su najavile da su ovakve okolnosti neprihvatljive za njihovo poslovanje jer se unosi nesigurnost kod određenih postupaka. Jedini koji će izvući korist iz ovakve situacije, upozorio je zastupnik, su bilježnici koji će dodatno zarađivati na brojnim ovjerama dokumenata. Zbog ovih

potpuno pragmatičnih razloga, izražavamo principijelno protivljenje prihvaćanju predloženog teksta, zaključio je zastupnik Penić.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Ivan Ninić**, uvodno najavljujući da će podržati rečeni zakonski prijedlog prigodom glasovanja. Podršku je ocijenio razumljivom i nužnom jer je to samo usklađenje nakon donošenja Zakona o matičnom broju, gdje je ukinut jedinstveni matični broj i postoji matični broj građana. Bilo je mogućnosti da u putovnicama bude i nevidljivi matični broj, ali se od ove ideje odustalo zbog mogućih visokih troškova izrade dokumenata.

Objasnio je da se građani ne moraju plašiti nikakvih dodatnih troškova. Putovnice će se zamjenjivati postupno, nakon isticanja roka važećih dokumenata, objasnio je zastupnik Ninić.

Zastupnik Penić zatražio je ispravak navoda. Istaknuo je da se indirektni troškovi ipak neće moći izbjeći, budući da će se nove potvrde morati pribaviti posredstvom bilježničkih usluga koje se ipak naplaćuju. Ovom je primjedbom ujedno i zaključena rasprava, a u nastavku rada Sabora pristupilo se glasovanju, s uvodno navedenim ishodom.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE UJEDINJENIH NARODA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZIRANOG KRIMINALITETA, PROTOKOLA ZA SPRJEČAVANJE, SUZBIJANJE I KAŽNJAVANJE KRIJUMČARENJA LJUDI, POSEBICE ŽENA I DJECE, TE PROTOKOLA PROTIV KRIJUMČARENJA MIGRANATA KOPNOM, MOREM I ZRAKOM, KOJIM SE DOPUNJUJE KONVENCIJA UJEDINJENIH NARODA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZIRANOG KRIMINALITETA

Uspješnije suprotstavljavanje organiziranom kriminalitetu

Hrvatski sabor je jednoglasno hitnim postupkom, donio predloženi **Zakon o potvrđivanju Konvencije UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, Protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece, te Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, kojim se dopunjuje Konvencija UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, predlagatelja Vlade RH.**

O PRIJEDLOGU

U obrazloženju zakonskog prijedloga kaže se da Konvencija UN-a protiv transnacionalnog kriminaliteta, s Protokolima, predstavlja za

sada najveći mogući stupanj usklađivanja pravnih sustava u svijetu kako bi se pravne države zajednički što uspješnije suprotstavile snažnom narastanju organiziranog kriminaliteta koji počinje ugrožavati njihove temelje. Potpisivanje ove Konvencije i Protokola koji je dopunjuju, na Konferenciji UN-a održanoj od 12. do 15. prosinca 2000. godine u Palermu u Italiji, brojem od 141 zemlje potpisnice, među kojima je i Republika Hrvatska, svjedoči o potrebi zajedništva u borbi protiv rastućeg organiziranog kriminaliteta, radi njegovog učinkovitijeg sprječavanja. Iz istih razloga potvrđivanje Konvencije UN-a protiv transnacionalnog kriminaliteta s dva Protokola koji je dopunjuju, doprinos je i Republike Hrvatske u postizanju navedenog cilja.

Odredbe ove Konvencije i Protokola, široko određujući osnovne pojmove i područje primjene Konvencije, uz predviđanje zaštite suvereniteta država stranaka i neometanu primjenu njihovog nacionalnog prava u izvršenju obveza ugovorenih Konvencijom, otvaraju mogućnost zajedničkog sudjelovanja s velikim brojem država u borbi protiv ključnih kaznenih djela transnacionalnog organiziranog kriminaliteta kao što su pranje novca, korupcija, krijumčarenje ljudi, posebice žena i djece, krijumčarenje migranata kopnom, morem i zrakom itd. Konvencija ujedno potiče države da u nacionalno zakonodavstvo unesu institute kao što su inkriminiranje sudjelovanja u organiziranoj zločinačkoj grupi, odgovornost pravnih

osoba za kaznena djela, zaštita svjedoka, inkriminiranje ometanja pravde itd. Potvrđivanjem ove Konvencije uspostavlja se ugovorna obveza pružanja međunarodne pravne pomoći u okvirima tzv. male kaznenopravne pomoći, ektradicije i transfera osuđenih osoba kao klasičnih oblika međunarodne pravne pomoći u kaznenim stvarima kao i obveza međunarodne suradnje na prevenciji transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, s velikim brojem država s kojima RH nije do sada imala ugovore na ovom području međunarodnog kaznenog prava.

Uporište za hitno donošenje ovoga zakona predlagatelj nalazi u članku 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. Naime, zbog činjenice da je Konvencija UN protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, s Protokolima, jedan je od značajnijih mehanizama za ostvarivanje djelotvornije suradnje, u borbi protiv rastućeg organiziranog kriminaliteta potrebno je što žurnije ispuniti sve potrebne pretpostavke za stupanje na snagu predmetne Konvencije, s Protokolima, i u odnosu na RH.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude vezana već potpisanim međunarodnim ugovorima, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi postupka, posebice s obzirom na to da se radi o potpisanom mnogostranom ugovoru ne mogu provoditi izmjene i dopune međunarodnog ugovora, Vlada predlaže da se ovaj prijedlog Zakona raspravi i prihvati po hitnom postupku, objedinjujući prvo i drugo čitanje.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona, ne protivi se Prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese hitnim postupkom, i nema primjedaba na tekst Konačnog prijedloga zakona.

Donošenje ovoga Zakona **Odbor za pravosuđe** ocijenio je nužnim i dobrodošlim. Za članak 3. predloženog Zakona ocijenjeno je da ne određuje na odgovarajući način nadležnost pojedinih državnih tijela izvršne i pravosudne vlasti za izvršenje Konvencije i Protokola iz

člana 1. ovog Zakona. Ne može se dosljedno prihvatiti metoda taksativnog nabiranja jer je ograničavajuća, a u konkretnom slučaju nisu obuhvaćena državna tijela koja bi to svakako trebala biti, npr. Ministarstvo financija, dok bi primjerenije bilo u skladu s ustavom i zakonskom pozicijom da je umjesto Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta navedeno Državno odvjetništvo RH. Bio je i prijedlog kako bi primjerenija stipulacija bila da su za izvršenje Konvencije i Protokola iz članka 1. ovoga Zakona nadležna odgovarajuća "tijela državne vlasti". Predstavnik predlagatelja se obvezao da će do rasprave na sjednici Hrvatskoga sabora predložiti amandman kojim bi se na rečeni način uredio članak 3. predloženog zakona. Uočeno je kako se u tekstu prijevoda Konvencije i Protokola pojavljuju pravni termini i sintagme koji su doslovni prijevod s engleskog jezika i ne odgovaraju pravnim standardima i terminima koji se koriste u hrvatskom zakonodavstvu i pravnoj terminologiji što može izazvati probleme i nedoumice prilikom implementacije i neposredne primjene odgovarajućih međunarodnopravnih akata. Nužno je poduzeti interdisciplinarnu i međuresorsku koordinirane aktivnosti kako bi se u budućnosti ovakve situacije izbjegle, kaže se na kraju izvješća Odbora.

Ovdje se radi o materiji koja je od izuzetne važnosti za ostvarivanje i zaštitu temeljnih ljudskih prava osobito s obzirom na činjenicu da je Republika Hrvatska tranzitna zemlja, ocjena je **Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina**. Izraženo je stajalište da bi isto tako morala biti uređena i zabrana krijumčarenja organa ljudskog tijela. Upozoreno je i na opasnost, proširi li se obavljanje poslova na više ministarstava i tijela državne uprave, kako je to izvijestio predstavnik predlagatelja izvijestivši Odbor o amandmanu predlagatelja, da bi se odgovornost za obavljanje poslova mogla razvodniti. Zato je predloženo da se utemelji posebno koordinativno tijelo koje bi objedinjavalo poslove i izvještavalo o poduzetom te koje bi sprečavalo mogućnost negativnog sukoba nadležnosti. Nakon rasprave Odbor je predložio Saboru da donese predloženi zakon.

Sukladno svojoj nadležnosti **Odbor za obitelj, mladež i sport** proveo je raspravu o ovom materijalu u dijelu

koji se odnosi na suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece. Naglašeno je da se u ovoj fazi postupka ne mogu provoditi izmjene i dopune međunarodnih ugovora, te je Odbor odlučio podržati predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku. Istaknuto je također kako svakodnevno i vrtoglavu raste kriminalitet svih vrsta te je izraženo stajalište o potrebi poduzimanja konkretnih mjera u svrhu postizanja pozitivnih rezultata posebno u borbi protiv krijumčarenja ljudi s naglaskom na zaštiti djece i žena. I ovaj je Odbor predložio Saboru da donese ovaj Zakon.

AMANDMAN

Amandmanskom intervencijom predlagatelj - Vlada RH izmijenila je članak 3. Konačnog prijedloga zakona. Vlada predlaže da Konvenciju i protokole iz članka 1. ovoga Zakona izvršavaju Ministarstvo vanjskih poslova, MUP, Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, Ministarstvo financija, Ministarstvo rada i socijalne skrbi, Ministarstvo prosvjete i športa, te Ministarstvo zdravstva, zatim sudbena tijela, državno odvjetništvo, te ostala nadležna tijela državne vlasti u RH. Obrazlažući amandman Vlada upozorava da obveze koje proizlaze iz sadržaja Konvencije i protokola, te mjere i radnje koje se trebaju poduzeti za provođenje odredaba istih su takve da nužno iziskuju provođenje od strane svih nadležnih tijela državne vlasti u RH, kako zakonodavne i izvršne, tako i sudbene.

RASPRAVA

O važnosti donošenja ovoga zakonskog prijedloga u ime predlagatelja govorio je mr.sc. **Miljenko Kovač**, zamjenik ministricke pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Zakonom se potvrđuje spomenuta Konvencija UN-a, a kojoj je svrha pojačavanje borbe protiv opasnoga transnacionalnog organiziranog kriminala i to na dva načina: ujednačavanjem zakonodavstva država članica potpisnica Konvencije pojednostavljenjem postupka za njihovu međusobnu suradnju na tom području, i ujednačavanje zakonodavstva i postu-

paka u pogledu zaštite žrtava takvog teškog transnacionalnog kriminala. U ime Republike Hrvatske Konvenciju je u prosincu 2000. potpisao Predsjednik Republike Hrvatske, a Republiku Hrvatsku ne obvezuje sve dok je ne potvrdi Hrvatski sabor. No, Republika Hrvatska se već do sada, koliko god može, ponašala kao članica Konvencije. Tako su kod donošenja

nekih zakona u najvećoj mogućoj mjeri ugrađene odredbe iz Konvencije pa tako u: Kazneni zakon, Zakon o USKOK-u i Zakon o kaznenom postupku, a napose u zakone koji su tek u pripremi (izmjene i dopune Kaznenog zakona, Prijedlog zakona o zaštiti svjedoka i Zakon o odgovornosti pravnih osoba), zaključio je Vladin predstavnik.

Nije bilo zainteresiranih za raspravu. Nakon što su zastupnici obaviješteni da je amandman predlagatelja (Vlade RH) postao sastavni dio zakonskog teksta pristupilo se glasovanju u kojem su, kako smo već spomenuli, zastupnici jednoglasno (sa 99 glasova "za") donijeli ovaj Zakon. J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU PROTOKOLA BR. 12 UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA

Djelotvornija zaštita ljudskih prava

Hrvatski je sabor, nakon kraće rasprave, jednoglasno donio Zakon o potvrđivanju Protokola br. 12 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, u tekstu predlagatelja Vlade RH.

Kao članica Vijeća Europe (od 1996.) Republika Hrvatska postala je strankom mnogih međunarodnih ugovora koji se odnose na zaštitu ljudskih prava. Pristupanjem Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (1997. godine) s pripadajućim Protokolima br. 1, 4, 6, 7. i 11. i priznavanjem nadležnosti Europskog suda za ljudska prava stvorili su se dodatni uvjeti za djelotvorniju zaštitu ljudskih prava za sve osobe pod jurisdikcijom Republike Hrvatske. Protokol br. 12. uz Konvenciju osigurava opću zabranu diskriminacije u odnosu na ostvarenje i onih prava čije uživanje nije zajamčeno Konvencijom. U odnosu na postojeće zakonodavstvo RH, takve su odredbe i sadržaji već ugrađeni u Ustav i druge zakone. Budući da Protokol br. 12 nadopunjuje Konvenciju u smislu proširenja dosega članka 14. Konvencije (zabrana diskriminacije), te na taj način proširuje zabranu nejednakog postupanja u odnosu na sva ljudska prava, a ne samo na ona sadržana u Konvenciji i pripadajućim Protokolima, njegovim bi se prihvaćanjem pokazala spremnost RH da nastavi dosljedno primjenjivati odredbe Konvencije i unaprjeđivati mehanizme zaštite ljudskih prava.

Provođenjem ovoga Zakona ne nestaju nove financijske obveze niti je potrebno osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu RH. Moguće financijske posljedice koje za Hrvatsku mogu nastati u narednim godinama temeljem odluka Europskog suda za ljudska prava radi povreda prava sadržanih u Protokolu br. 12 uz Konvenciju financirat će se iz Državnog proračuna RH za pojedinu godinu.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo je prije početka rasprave predlagatelju podijelio jezično pročišćeni tekst Protokola br. 12 uz Konvenciju. Na temelju usmenog obrazloženja razloga izrade novog teksta Protokola, Odbor je zadužio predlagatelja da taj tekst prema postupku predviđenom Poslovníkom uputi Hrvatskom saboru za raspravu i odlučivanje. Također je podupro donošenje ovoga Zakona zajedno s novim pročišćenim tekstom Protokola br. 12 i ne protivi se Prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnim postupkom.

Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav podržao je prijedlog predlagatelja da se Zakon donese po hitnom postupku, te podržao stajalište Odbora za zakonodavstvo i predložio predlagatelju da tekst Protokola na hrvatskom jeziku izmjeni do rasprave u Hrvatskom saboru kako bi bio usklađen s

originalom na engleskom jeziku. A Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina raspravu je proveo kao matično radno tijelo, i nije se protivio donošenju zakona po hitnom postupku.

RASPRAVA

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je Petar Žitnik. Protokol br. 12 nadopunjuje Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i još detaljnije razrađuje sve vrste diskriminacije pa je ova tema prilika, kaže, da se ukaže na neprihvatljivu situaciju u društvu, a napose na neprihvatljivo ponašanje pojedinaca. Ono što se dogodilo 11. rujna prošle godine u SAD-u energično osudujemo, ali pitanje je postoji li na to pravi i efikasan odgovor. Zastupnik se prisjetio kako su neki kod nas pristupili problemu glede školovanja romske djece u Medimurju, ili pak prema maloj Eli i Martini (HIV pozitivne djevojčice). Zar to nije otvorena diskriminacija, pita zastupnik Žitnik. Usprkos svim prihvaćenim konvencijama i protokolima neki su na tim pitanjima potpuno pali, čak ispod minimuma ljudske tolerancije kakvih ima u najnerazvijenijim društvima. Dovoljno je sjetiti se ljudi koji se pokušavaju s Kube prebaciti u SAD ili pretrpanih ribarskih brodica s kojih očajnici pokušavaju prijeći u neku od demokratskih država bježeći ispred

stege totalitarizma, ali se onda te iste demokratske države, inače potpisnice svih konvencija, svim silama trude da ih ne prime. Na emigrantima nesavjesni pojedinci zgrću ogromni novac, a onda se emigranti utope u rijekama ili uguše u zatvorenim hladnjačama, a na sve to se gleda kao na periferne događaje. Ovdje kod nas sudi se zločinačkim organizacijama, ali se pripadnici tih organizacija i dalje ubijaju na cestama i trgovinama i šire svoju djelatnost, trgovina drogom svakim danom sve više cvjeta, i sve više uzima živote mladih ljudi.

Klub zastupnika HSS-a apsolutno podržava konvencije i protokole kojima se štite ljudska prava i temeljne slobode i bori za poštivanje slobode, čovječnosti i pravice, ali izgleda da nam za to treba sve više i više napora. "Seljak živi u skladu s Bogom, prirodom i ljudima, ali su ljudi sve više jedan drugom vukovi, i ubrzanim koracima uništavaju prirodu. Stoga je krajnje vrijeme da promijenimo svoje ponašanje i perifernim stvarima damo prvo-razrednu pažnju, kaže zastupnik Žitnik. Iako Klub prihvaća predloženi

Zakon o potvrđivanju Protokola br. 12 uz Konvenciju, upozorava "da će svi protokoli ostati mrtvo slovo na papiru ako u glavama ne promijenimo svoje mišljenje i ponašanje, te ćemo polako doći do toga da ćemo se ubijati ne toljagama kao u kameno doba nego na moderniji način, palicama za golf".

Više nije bilo zainteresiranih za raspravu. Zastupnici su jednoglasno sa 99 glasova "za" donijeli Zakon o potvrđivanju Protokola br. 12 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, u tekstu predlagatelja.

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU PROTOKOLA BR. 13. UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA, O UKIDANJU SMRTNE KAZNE U SVIM OKOLNOSTIMA

Jednoglasno i bez rasprave zastupnici Hrvatskoga sabora donijeli su Zakon o potvrđivanju Protokola br. 13 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, o ukidanju smrtne kazne u svim okolnostima, u tekstu predlagatelja, Vlade RH, zajedno s prihvaćenim amandmanom Odbora za zakonodavstvo.

Potvrđivanje Protokola br. 13 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, o ukidanju smrtne kazne u svim okolnostima predlaže se, s obzirom na to da je Republika Hrvatska kao stranka Konvencije, u svoj pravni sustav već ugradila načela i pravne standarde koji proistječu iz njenih odredbi. Uz to, Protokol br. 13 proširuje doseg ukidanja smrtne kazne, na način da se ona ukida u svim okolnostima, a za što je Republika Hrvatska u potpunosti opredijeljena. Potvrđivanje

Protokola predlaže se s obzirom na to da u RH nema smrtne kazne, niti u miru niti u ratnim okolnostima, te da je naša država ujedno i stranka Protokola br. 6 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, koji je ukinuo smrtnu kaznu u uvjetima mira. Potvrđivanjem Protokola br. 13 napominje Vlada, Hrvatska ima priliku na međunarodnom planu iskazati svoje opredjeljenje za potpuno ukidanje instituta smrtne kazne, te u međunarodnim okvirima i dalje promicati načelo "prava na život", a kojim se urođeno dostojanstvo svakog ljudskog bića štiti kao temeljna vrijednost demokratskog društva.

Donošenje ovoga Zakona poduprli su: **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, Odbor za pravosuđe te Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina**, i nisu se

protivila njegovom donošenju po hitnom postupku, a jednako tako i Odbor za zakonodavstvo. Potonje Odbor podnio je i amandman na članak 3. stavak 2. Konačnog prijedloga zakona kojim nomotehnički uređuje izričaj, uz napomenu da nije pravno relevantan dan donošenja ovoga Zakona već dan stupanja na snagu, posebno imajući u vidu odredbu članka 4.

Kao što smo uvodno već spomenuli nije bilo rasprave o zakonskom prijedlogu, i zastupnici Hrvatskoga sabora najprije su jednoglasno (100 glasova "za") prihvatili amandman Odbora za zakonodavstvo, a zatim jednoglasno donijeli spomenuti Zakon u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanom.

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I MEĐUNARODNE KOMISIJE ZA NESTALE OSOBE O STATUSU UREDA MEĐUNARODNE KOMISIJE ZA NESTALE OSOBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Nedorečena i sporna pitanja razriješiti do podnošenja Konačnog prijedloga

Kako su zastupnici prethodno odlučili o ovom zakonskom prijedlogu (predlagatelj Vlada RH) provedena je rasprava u prvom čitanju (nije razmatran hitnim postupkom, kako je to zatražio predlagatelj). Hrvatski je sabor jednoglasno prihvatio Prijedlog zakona, a brojne primjedbe, prijedloge i mišljenja uputio Vladi radi pripreme konačnog zakonskog teksta. Kao što se iz naslova zakona može iščitati ovim Prijedlogom se potvrđuje navedeni Sporazum između naše Vlade i Međunarodne komisije za nestale osobe (ICMP) o statusu Ureda ICMP-a u RH.

O PRIJEDLOGU

Međunarodna komisija za nestale osobe (ICMP) utemeljena je u lipnju 1996. godine na G-7 sastanku na vrhu u Lyonu, s ciljem pomaganja skupinama i tijelima koji rade na pronalaženju zatočenih i nestalih u sukobima na području bivše SFRJ. Imajući na umu politički značaj ICMP-a i svrhu njegovog djelovanja, u kolovozu 1998. godine između Vlade RH i ICMP-a sklopljen je razmjennom pisama međunarodni ugovor, kojim su članovima ICMP-a kao i međunarodnim članovima osoblja ICMP-a smještenim u Sarajevu odobreni uživanje imuniteta kako bi po potrebi mogli nesmetano službeno djelovati u RH.

U dosadašnjem razdoblju Republika Hrvatska, a posebice Ured Vlade RH za zatočene i nestale u okviru svog djelokruga, s obzirom na otvoreni postupak traženja većeg broja nasilno

odvedenih i nestalih osoba, aktivno je surađivala s ICMP-om u zajedničkom cilju utvrđivanja i rješavanja sudbine nestalih osoba. ICMP je donacijama pružio tehničku pomoć vezano uz postupak identifikacije, te pomogao dodatno opremanje postojećih DNA laboratorija. U tom svjetlu, postoji interes za održavanje dobre suradnje s ICMP-om.

Početak 2001. ICMP je o želji za intenziviranjem svoje aktivnosti i u Republici Hrvatskoj (pored aktivnog djelovanja u BiH i SRJ) izvijestio o namjeri osnivanja Ureda ICMP-a u Zagrebu, te izrazio želju i potrebu da se status Ureda ICMP-a u Republici Hrvatskoj uredi sklapanjem posebnog dvostranog ugovora.

Sporazum između Vlade RH i Međunarodne komisije za nestale osobe o statusu Ureda Međunarodne komisije za nestale osobe u RH, potpisan je 3. rujna 2002. u Zagrebu. Zakonom se potvrđuje Sporazum kojim se utvrđuje da Ured ICMP-a u Republici Hrvatskoj ima pravnu osobnost, okvirno se utvrđuje djelokrug rada Ureda, kao i odnos i suradnja s Uredom Vlade RH za zatočene i nestale, te se u cilju stvaranja uvjeta za njegovo djelovanje utvrđuju samo one temeljne povlastice, imuniteti i izuzeća neophodni za nesmetani rad Ureda i njegovog osoblja (imunitet od sudbenosti, nepovredivost prostorija Ureda, carinska i porezna oslobođenja ICMP-a, njegovih sredstava, prihoda i imovine, te osoblja Ureda ICMP-a u Republici Hrvatskoj, sloboda komunikacije). Sporazum se privremeno primjenjuje od 3. rujna 2002. godine, a formalno pravno će stupiti na snagu

nakon što Vlada RH izvijesti ICMP o okončanju postupka potvrđivanja sukladno zakonodavstvu RH.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona ali ukazuje ne potrebu dodatnog preispitivanja rješenja glede davanja i odricanja prava na imunitet članovima međunarodne komisije, kao i nedvojnog određenja subjektiviteta te komisije i svojstva njezinih članova. Zbog navedenog Odbor predlaže Saboru da o zakonskom prijedlogu provede prvo čitanje.

U predloženom zakonu nisu podastri svi dokumenti potrebni za prosudbu statusa Ureda ICMP-a u Zagrebu. Nedostaje, naime, Statut Međunarodne komisije za nestale osobe i akt o osnivanju te Komisije.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav iznio je niz primjedbi ustavnopravne naravi na tekst Sporazuma čije se potvrđivanje predlaže. Konstatirano je npr. da se Sporazumom ne uređuje suradnja Međunarodne komisije za nestale osobe s domicilnom državom nego povlastice predstavnika te Komisije koje za suradnju nisu bitne. Također je naglašeno da treba korigirati članak 1. Sporazuma kojim se propi-

suje da Ured djeluje na području razrješavanja sudbine osoba nestalih na područjima bivše Jugoslavije zahvaćenih sukobima. S tim u vezi Odbor je istaknuo da je Republika Hrvatska nastala kao samostalna, suverena država proizašla iz raspada bivše Jugoslavije, ali se teško može interpretirati da je još uvijek država zahvaćena sukobima.

Odbor je utvrdio da je imunitet osobno, neprenosivo i neotuđivo pravo zbog čega drži da se Sporazumom ne može predvidjeti da voditelj Ureda ima pravo i dužnost odreći se imuniteta bilo kojeg člana osoblja kako je to propisano člankom 10. Sporazuma suprotno odredbama članaka 3. i 5. tog Sporazuma. Isto tako Odbor smatra da se do dana stupanja na snagu ovaj Sporazum ne može niti privremeno primjenjivati kako je to propisano člankom 10. nego se privremeno može primjenjivati sporazum sklopljen razmjenom pisama od 30. srpnja i 24. kolovoza 1998. godine.

Po ocjeni Odbora rečenim Sporazumom treba urediti i neka druga pitanja vezana uz djelovanje Međunarodne komisije posebice pitanje naknade štete, osiguranja, carinskih povlastica na način uređen u drugim državama na čijem području djeluje Međunarodna komisija. U vezi s naprijed iznesenim Odbor predlaže da se o Zakonu provede prvo čitanje te da se u međuvremenu do podnošenja Konačnog prijedloga zakona razriješe sva sporna pitanja.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina proveo je raspravu kao zainteresirano radno tijelo i nije se protivio da se Zakon donese po hitnom postupku. U raspravi je postavljeno pitanje imuniteta u smislu ne bi li se trebao primjenjivati i na domaće državljane koji obavljaju poslove za Međunarodnu komisiju, jer će u protivnom biti diskriminirani. Predstavnik predlagatelja izvijestio je Odbor o principima Bečke konvencije, koja se u ovom slučaju mora poštivati, a temeljem kojih državljanin domicilne države ne može uživati imunitet. Izvijestio je i da su jasno utvrđeni razgraničenje poslova i limiti između Ureda Vlade RH i Međunarodne komisije za nestale osobe u RH. Nakon provedene rasprave Odbor je odlučio predložiti Hrvatskome saboru da donese ovaj Zakon.

RASPRAVA

Zadovoljstvo zbog skidanja hitnog postupka

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Jadranka Kosor** izrazila je zadovoljstvo što je s ovog zakonskog prijedloga skinut hitni postupak, i što će se o istom raspravljati u redovitoj proceduri. Klub u cijelosti uvažava činjenicu da je svaka pomoć u traženju nestalih osoba, kao i u traženju posmrtnih ostataka i identifikaciju iznimno značajna i važna za ublažavanje posljedica humanitarne krize. Podsjeća da je prijašnja Vlada pozdravila osnivanje Međunarodne komisije za nestale osobe pa je u kolovozu 1998. uspostavljena i formalna suradnja između Vlade i ove organizacije. Sama činjenica da Hrvatska još uvijek traži 1348 osoba, među kojima je mnogo branitelja, ukazuje na to da je problem nestalih osoba jedan od najvažnijih humanitarnih problema kojem se valja posebno posvetiti. Baš zbog te činjenice čudi, kaže, zašto još uvijek nije provedena rasprava o izvješću Vladinog povjerenstva za zatočene i nestale, iako je po nekim informacijama materijal o tome već davno gotov, i svi su rokovi već odavno prošli.

U okviru Sporazuma valjalo bi predvidjeti i suradnju Ureda ICMP-a s drugim tijelima Vlade RH, a ne samo s Vladinim Uredom za zatočene i nestale.

Vraćajući se na temu ove rasprave zastupnica Kosor je ustvrdila da Klub iznimno cijeni materijalnu pomoć koju je Međunarodna komisija za nestale osobe dala našim centrima za identifikaciju pri medicinskim fakultetima u Zagrebu, Osijeku i Splitu. Klub također podupire inicijativu da se pravno riješi status Komisije, ali pritom misli da treba riješiti neka pitanja, a prije svega, odgovoriti na pitanje koji su stvarni razlozi za donošenje ovoga Zakona koji Komisiji daje status Vladine ili međuvladine institucije sa svim dalekosežnim povlasticama i cjelovitim diplomatskim statusom sveukupnog osoblja Ureda Međunarodne komisije za

nestale osobe u Republici Hrvatskoj. Naime, u predloženom zakonu nisu podastri svi dokumenti potrebni za prosudbu takve razine statusa, pa tako npr. nedostaje statut Međunarodne komisije za nestale osobe i akt o osnivanju Komisije. Klub stoga predlaže da se do rasprave o Konačnom prijedlogu zakona dostave ti dokumenti na uvid zastupnicima.

Ured Vlade RH za zatočene i nestale može riješiti sve zadaće glede rješavanja problema nestalih osoba, kao što je i dosad to činio na kvalitetan način, a u proteklom razdoblju od međunarodnih udruga i tijela stizala je relativno mala pomoć u rješavanju konkretnih slučajeva. Zaključujući istup zastupnica Kosor podržala je donošenje ovoga Zakona, uz već spomenute primjedbe i zahtjeve, te naglašava kako bi bilo dobro da se u okviru Sporazuma predvidi i suradnja s drugim tijelima Vlade RH, a ne samo s Uredom za zatočene i nestale. Razlog - fokus interesa Međunarodne komisije jeste i praćenje standarda ljudskih prava, a napose poticanje i pomoć u inicijativama civilnog društva.

U ime Kluba zastupnika HSLs-a istupio je **Mario Kovač**. U kraćem istupu ovaj je zastupnik najprije obrazložio razloge zbog kojih se Klub protivio hitnosti u donošenju ovoga zakona, a to su brojne primjedbe na sam tekst Sporazuma pa i na sam uvod i obrazloženje koji prethode zakonskom prijedlogu. Tako se u Glavi I. navodi da je "Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona tj. Sporazuma o statusu Ureda ICMP-a u Republici Hrvatskoj Američke međunarodne škole sadržana u članku 139. stavak 1. Ustava". Zastupnika interesira od kuda se tu u tekstu našla "Američka međunarodna škola". Čini mu se, kaže, da je taj besmisleni dio teksta "uletio" slučajnim korištenjem jedne funkcije u računalu (copy paste), a zapravo zorno pokazuje kako najvjerojatnije nitko od odgovornih službenika nije pozorno pročitao zakonski prijedlog prije njegova upućivanja Saboru s namjerom da se o njemu provede hitan postupak. Obrazlažući razloge za donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku predlagatelj navodi da se temelj takvog zahtjeva nalazi "u osobito opravdanim državnim razlozima". Apsolutno poštivajući plemenitu ulogu Međunarodne komisije za nestale osobe Klub zanima da li sporazume koji izravno ograničavaju

suverenitet Republike Hrvatske treba donositi po hitnom postupku, pogotovo nakon što se u samom Prijedlogu (Glavi II. - Ocjena stanja i cilj koji se donošenjem zakona želi postići) navodi da je "početkom 2001. godine ICMP u želji za intenziviranjem svoje aktivnosti u Republici Hrvatskoj, izvijestio o namjeri osnivanja Ureda ICMP u Zagrebu", kaže zastupnik. S tim u vezi Klub traži od predstavnika predlagatelja zakona da odgovori na pitanje zašto se, ako postoje tako "osobito opravdani državni razlozi" toliko čekalo s potpisivanjem sporazuma za jednu nedvojbeno bitnu humanitarnu djelatnost?

U nastavku zastupnik je iznio primjedbe Kluba na tekst Sporazuma. Predlagatelj zakona trebao bi već u preambuli ovog dokumenta definirati puni naziv Komisije i reći je li to Međunarodna komisija za nestale osobe ili pak Međunarodna komisija za nestale osobe u bivšoj Jugoslaviji kako se može iščitati sa službene Internet stranica Komisije. Ukoliko je ovaj prvi naziv ispravan tada bi trebalo upitati Ministarstvo vanjskih poslova da li je već predložilo nadležnim izmjenju danas već besmislenog naziva Komisije o nestalim osobama u bivšoj Jugoslaviji, rekao je zastupnik Mario Kovač.

Budući da će Ured ICMP-a nedvojbeno biti pravna osoba, potrebno je u Sporazumu definirati tko predstavlja, odnosno zastupa Ured u Republici Hrvatskoj.

Budući da će Ured Međunarodne komisije za nestale osobe u Republici Hrvatskoj nedvojbeno biti pravna osoba potrebno je definirati tko predstavlja, odnosno zastupa Ured ICMP-a u našoj državi. Pitanje je hoće li to biti šef, predstojnik ili ravnatelj Ureda. Kako Ured ima sličan status diplomatskom predstavništvu, potrebno je definirati tko ima ulogu šefa misije koji će biti ovlašten dozvoliti ulaz u prostorije Ureda npr. vatrogascima ako dolaze gasiti požar. Ili npr. tko ima ovlaštenje potpisati ugovore o zapošljavanju, najmu prostora i sl.

Zastupnik također primjećuje da u članku 3. Sporazuma nije definirana sudska nadležnost povodom sporova koji nedvojbeno mogu nastati u svezi

s određivanjem odgovornosti za izazivanje prometne nezgode, građanskih sporova povodom osiguranja, plaćanja režija, nabavke opreme i slično. Naime, Ured ICMP-a nije organizacija u sastavu UN-a niti SFOR, dakle, institucije gdje su ta pitanja riješena posebnim propisima. Isto tako iz predloženog se dokumenta ne vidi kako će se npr. odrediti postotak odgovornosti za štetu pojedinog sudionika u nekoj prometnoj nezgodi, i pred kojim će se sudom voditi postupak.

Korigirati nelogičnosti i nedorečenosti u Sporazumu

Prema članku 6. Ured ICMP-a u RH može zapošljavati lokalno osoblje i ono će uživati status jednak onome kojeg uživa lokalno osoblje diplomatskih misija u RH. Klub predlaže da se dodaju stavci 2. i 3. da će se na rad lokalnog osoblja u potpunosti primjenjivati hrvatski propisi, uključivo i plaćanje svih poreznih i drugih davanja na sve oblike rada, te da su za sporove iz radnih odnosa isključivo nadležni hrvatski sudovi. Razlog - Ured ICMP-a nije organizacija iz sustava UN-a koja radi po posebnim radno pravnim propisima za lokalno osoblje gdje se tim ljudima plaća radni staž u UN-u, i imaju zdravstveno osiguranje preko UN-a, kao i pravo žalbe u svezi sa svojim radnim i socijalnim pravima pred posebnim sudom UN-a. Uz to, prečesto je slučaj da različite međunarodne organizacije u RH plaćaju tzv. lokalno osoblje na crno u gotovini, bez uređenih pitanja vezanih uz radno pravni status osoblja. Time se bitno narušavaju ustavna prava tih naših državljana, kaže Mario Kovač. Prema zakonskom prijedlogu voditelj ureda ICMP-a ima pravo i dužnost odreći se imuniteta bilo kojeg člana osoblja u slučaju kad bi, prema njegovom mišljenju, imunitet ometao izvršenje pravde i kad ga se može odreći bez štete za pravilno sudovanje. Ovdje nije decidirano određeno odricanje od imuniteta samog voditelja Ureda, a ako predlagatelj ima na umu Bečku konvenciju o diplomatskim odnosima tada bi trebao na primjeren način prilagoditi konstrukciju ovog Sporazuma onoj iz članka 32. Konvencije o diplomatskim odnosima po kojem se država pošiljateljica može odreći imuniteta od sudbenosti za diplomatskog predstavnika i druge osobe koje uživaju

imunitet. Prema mišljenju Kluba takvu bi odluku (odricanja imuniteta bilo kojeg člana osoblja) trebalo donositi Središnje upravljačko tijelo ICMP-a, a ne voditelj Ureda. Zastupnik također primjećuje kako se člankom 8. koji određuje mogućnost komunikacije ureda ICMP-a ta mogućnost zapravo određuje i propisuje šire od propisane za diplomatska predstavništva. Tako se precizira da će ured ICMP-a koristiti takva sredstva komunikacije koja smatra najprikladnijim za svoje kontakte unutar i izvan RH. Bečka konvencija o diplomatskim odnosima ima sličnu stilizaciju, ali postoje ograničenja u pitanju korištenja radiododašiljača, tj. predstavništvo može uspostaviti i koristiti radiododašiljače samo uz pristanak države primateljice. S tim u svezi Klub predlaže da se tekstom ove odredbe precizira da ured ICMP-a može koristiti radijske postaje uz pristanak nadležnog tijela Republike Hrvatske, i uz poštivanje hrvatskih propisa o telekomunikacijama. Na kraju je rekao da Klub zastupnika HSLU-a podržava donošenje ovoga Zakona, i njegovo upućivanje u drugo čitanje, te da treba poraditi na prihvaćanju primjedbi iz ove rasprave kako bi se naznačene nelogičnosti korigirale.

Primjedbe Kluba zastupnika HSP-HKDU-a umnogome se poklapaju s primjedbama koje je iznio zastupnik Kovač, primijetio je mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. Iz obrazloženja zakonskog prijedloga ne vidi se nikakav relevantan razlog zbog kojeg bi Hrvatski sabor trebao donositi Zakon o ratifikaciji ovoga sporazuma koji se već provodi. Klub se također nada da će se potreba postojanja ICMP-a u Hrvatskoj što prije završiti i preostalih 1348 slučajeva nestalih osoba što prije razriješiti. Kako to da jedan ovakav sporazum sa ICMP-om nije potpisan u vrijeme kada smo tražili 18000 nestalih osoba nego sada kada se traga za preostalih 1348 takvih osoba, interesira ovoga zastupnika. Još početkom 2001. ICMP je u želji za intenziviranjem svoje aktivnosti u RH izvijestio o namjeri osnivanja Ureda ICMP-a u Zagrebu, a prošlo je više od godinu i pol dana do sastavljanja i potpisivanja jednog ovakvog sporazuma sa 10 članaka koji sadrži puno nedorečenosti i nejasnoća.

Tako se već u članku 1. Sporazuma kaže da Ured ICMP-a u RH djeluje na

području razjašnjavanja sudbine osoba nestalih na područjima bivše Jugoslavije zahvaćenih sukobima. Nejasno je zapravo o kojim se to sukobima zapravo radi, jer na području bivše Jugoslavije bilo je u proteklih 10 odnosno 12 godina raznoraznih sukoba, pa se ne zna odnosi li se to primjerice na sukobe na Kosovu ili u Makedoniji. Tu bi nepreciznost svakako valja razriješiti i navesti možda da se djelatnost ureda ICMP-a u RH odnosi na područje Hrvatske, a ne na područje bivše Jugoslavije. Uostalom, u drugom stavku istog članka kaže se da ured ICMP-a u RH, u obavljanju poslova iz svog djelokruga, usko surađuje s Uredom Vlade RH za zatočene i nestale, a posebice vezano uz poslove koji se odnose na traženje zatočenih i nestalih osoba, uključujući i ekshumaciju i identifikaciju posmrtnih ostataka na području RH.

Za Klub je neprihvatljivo predloženo rješenje u članku 5. kako u skladu s diplomatskim statusom kojeg će dobiti članovi osoblja Ureda idu i ostale povlastice kao što je oslobođenje

od poreza na plaće i doplatu koje im isplaćuje ICMP. Olakšice se odnose ne samo na članove osoblja Ureda nego i na njihove supružnike i članove obitelji o kojima skrbe, koji nisu hrvatski državljani, a u Sporazumu nigdje ne piše koga se smatra članom obitelji niti se navodi zakon po kojem se to definira - da li po hrvatskim zakonima ili zakonima države iz koje dolaze što je važno jer se radi o posve različitom statusu članova obitelji.

U Sporazumu se također navodi kako će ured ICMP-a u RH notificirati Državnom protokolu imena članova osoblja koji uživaju povlastice i imunitete. Ured tako ima neograničenu mogućnost mijenjanja imena kojima Hrvatska Sporazumom daje diplomatski status, upozorava ovaj zastupnik, te pritom podsjeća da diplomatski status nije strogo vezan uz područje na kojem se obavlja diplomatska djelatnost nego je diplomatski status univerzalni status kojeg osoba stječe na taj način u cijelom svijetu i podložan je Bečkoj konvenciji o diplomatskim odnosima.

Zbog svih ovih razloga Klub drži da mnogi dijelovi Sporazuma sadrže potpuno krive formulacije i puno manjkavosti i nedorečenosti koje svakako valja popraviti ako se želi nastaviti s procesom ratifikacije, iako Klub ne vidi nikakav razlog za ratifikaciju Sporazuma, a napose donošenje zakona o tome, ponovio je zastupnik Rožić. Uz to, moraju se riješiti mnoge ustavnopravne dubioze oko toga na koji način i u kojoj mjeri uopće Republika Hrvatska može sklopiti sporazum o nekoj međunarodnoj organizaciji čije se djelovanje ne odnosi samo na teritorij naše države nego i šire, zaključio je zastupnik Rožić.

Istupom potonjeg zastupnika iscrpljena je lista prijavljenih za raspravu. **Jednoglasno (sa 98 glasova "za") zastupnici Hrvatskoga sabora prihvatili su Prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade RH i Međunarodne komisije za nestale osobe u Republici Hrvatskoj, a sve primjedbe, prijedloge i mišljenja uputit će predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.**

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O JAMSTVU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ ZA PROJEKT CENTRA ZA OBLASNU KONTROLU ZAGREB; PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O JAMSTVU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE INVESTICIJSKE BANKE ZA PROJEKT KONTROLE ZRAČNE PLOVIDBE ZAGREB

Nakon objedinjene rasprave Hrvatski sabor je većinom glasova (91 "za" i 2 "suzdržana") donio Zakon o potvrđivanju ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za Projekt centra za oblasnu kontrolu Zagreb te jednoglasno Zakon o potvrđivanju ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske u Europske investicijske banke za Projekt kontrole zračne plovidbe Zagreb.

Zakonom o potvrđivanju ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za Projekt centra za oblasnu kontrolu Zagreb se potvrđuje Ugovor o jamstvu za zajam EBRD-a Hrvatskoj kontroli zračne plovidbe d.o.o. u iznosu od 25

milijuna EUR-a namijenjen projektu Centra za oblasnu kontrolu Zagreb.

Ukupna vrijednost projekta procijenjena je na 46 900 000 EUR od čega će EBRD financirati 25 milijuna EUR-a dok će Europska investicijska banka (EIB) sufinancirati projekt u iznosu od 20 milijuna EUR-a.

Svrha projekta je modernizacija Centra za oblasnu kontrolu Zagreb zbog poboljšanja sigurnosti zračnog prometa i povećanja kapaciteta. Iz sredstava zajma financirat će se nabava novog ATM sustava, nabava ostale potrebne opreme za rad sustava koji će se za potrebe izvršenja projekta nabavljati putem međunarodnog natječaja te konzultantske usluge.

Zakonom o potvrđivanju ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske u Europske investicijske banke za

projekt kontrole zračne plovidbe Zagreb se potvrđuje Ugovor o jamstvu za zajam EIB-a Hrvatskoj kontroli zračne plovidbe d.o.o. u iznosu od 20 milijuna EUR-a namijenjen projektu Kontrole zračne plovidbe Zagreb.

Ukupna vrijednost projekta procijenjena je na 46 900 000 EUR od čega će EIB financirati 20 milijuna EUR-a dok će Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD) sufinancirati projekt u iznosu od 25 milijuna EUR-a.

Projekt obuhvaća projektiranje, izgradnju i uvođenje poboljšanja usluga kontrole zračnog prometa u cilju održavanja međunarodnih sigurnosnih standarda i povećanja kapaciteta zračnog prostora. Iz sredstava zajma plaćat će se troškovi roba, usluga i radova koji će se za potrebe izvršenja projekta nabavljati putem među-

narodnog natječaja te konzultantske usluge.

Odbori za zakonodavstvo i za pomorstvo, promet i veze predložili su da se donesu predloženi zakoni. Odbor za zakonodavstvo podnio je na svaki Zakon i dva amandmana kojima se nomotehnički uređuje izričaj.

U ime Odbora za pomorstvo, promet i veze dr.sc. **Jure Radić** je iznio samo primjedbu zbog upotrebe riječi

”oblasna kontrola”. Smatra da je to zaostalo iz Jugoslavenske narodne armije te je predložio da bude zamijenjen terminom ”područna kontrola”.

Mislim da je ovo značajan projekt jer se financijska sredstva ulažu u sigurnost ljudi, rekao je **Branislav Tušek (SDP)**. Zanimalo ga je potom je li projektom zahvaćen i problem sigurnosti zračnog prometa u slučaju

magle, koliko se sredstava ulaže i u ostale zračne luke u Hrvatskoj te koliko je od navedenih financijskih sredstava namijenjeno osiguranju ljudi u samoj zračnoj luci?

Zastupnici su tada prihvatili amandmane Odbora za zakonodavstvo, a zatim pojedinačno i donijeli zakone, kako je uvodno rečeno.

M.S.

PRIJEDLOZI I KONAČNI PRIJEDLOZI ZAKONA O POTVRĐIVANJU: DODATNOG PROTOKOLA KOJIM SE USKLAĐUJU TRGOVINSKI ASPEKTI PRIVREMENOG SPORAZUMA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE, S JEDNE STRANE I EUROPSKE ZAJEDNICE, S DRUGE STRANE, SUKLADNO ISHODU PREGOVORA IZMEĐU STRANAKA O UZAJAMNIM PREFERENCIJALNIM KONCESIJAMA ZA ODREĐENA VINA, UZAJAMNOM PRIZNAVANJU, ZAŠTITI I KONTROLI IMENA I UZAJAMNOM PRIZNAVANJU, ZAŠTITI I KONTROLI OZNAKA ALKOHOLNIH PIĆA I AROMATIZIRANIH PIĆA; DODATNOG PROTOKOLA KOJIM SE USKLAĐUJU TRGOVINSKI ASPEKTI SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE, S JEDNE STRANE I EUROPSKIH ZAJEDNICA I NJIHOVIH ZEMALJA ČLANICA, S DRUGE STRANE, SUKLADNO ISHODU PREGOVORA IZMEĐU STRANAKA O UZAJAMNIM PREFERENCIJALNIM KONCESIJAMA ZA ODREĐENA VINA, UZAJAMNOM PRIZNAVANJU, ZAŠTITI I KONTROLI IMENA VINA I UZAJAMNOM PRIZNAVANJU, ZAŠTITI I KONTROLI OZNAKA ALKOHOLNIH PIĆA I AROMATIZIRANIH PIĆA; RAZMJENE PISMA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE ZAJEDNICE U SVEZI S UVJERENJIMA (CERTIFIKATIMA) IZ TOČKE 6. SPORAZUMA O UZAJAMNIM PREFERENCIJALNIM TRGOVAČKIM KONCESIJAMA ZA ODREĐENA VINA

Veća prisutnost hrvatskih vina na europskom tržištu

Zastupnici Hrvatskog sabora proveli su objedinjenu raspravu o tri zakonska prijedloga kojima se uređuju: carinske kvote unutar kojih se primjenjuju preferencijalne carine i ukidaju izvozne subvencije, uzajamno priznaju, štite i kontroliraju imena vina, te štite i kontroliraju oznake za jaka alkoholna pića i aromatizirana pića. U raspravi je u više navrata istaknuta potreba za izradom katastra vinograda, te za daljnjim subencioniranjem sadnje novih vinograda. Ukazano je da izvozne kvote koje je Hrvatska dobila za svoja vina omogućuju daljnja ulaganja i sadnju ove značajne poljoprivredne kulture.

Korištenje ovih kvota u potpunom opsegu, omogućit će i snažniju prisutnost hrvatskih vina na zahtjevnom europskom tržištu, ocijenili su zastupnici.

Većinom glasova prihvaćeni su svi podnijeti zakonski prijedlozi kao i zaključak Odbora za poljoprivredu i šumarstvo, kojim se zadužuje Vlada da preko Ministarstva poljoprivrede i šumarstva što žurnije utvrdi stvarne površine vinograda koje postoje u Republici Hrvatskoj a u svrhu planiranja razvoja hrvatskog vinogradarstva i vinarstva u procesu uključivanja Republike Hrvatske u europske integracije.

O PRIJEDLOZIMA

Ove komplementarne zakonske prijedloge objedinjeno je predstavio u svom uvodnom izlaganju ministar poljoprivrede i šumarstva, mr.sc. **Božidar Pankretić**. Prije sažetka njegovog izlaganja treba podsjetiti da se Dodatnim protokolom uređuju: carinske kvote unutar kojih se primjenjuju preferencijalne carine i ukidaju izvozne subvencije, uzajamno priznaje zaštita i kontrola vine, te zaštita i kontrola oznaka za jaka alkoholna i aromatizirana pića.

Ministar je prvo podsjetio da je prilikom potpisivanja Sporazuma o

pridruživanju s Europskom unijom, utvrđena potreba o uređenju zasebnog sporazuma koji je vezan uz vino i protokole o vinu. Pred nama su tri zakona, upozorio je ministar, kojim se operacionalizira cjelokupan postupak u tom dijelu. Prvo je napomenuo da je privremeni Sporazum o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima, između Republike Hrvatske i Europske zajednice, koji osigurava razvoj trgovačkih veza kroz ustrojavanje ugovornih odnosa i što je moguće bržu provedbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, a koji se odnosi na trgovinu, potpisan 29. listopada 2001. godine, a stupio na snagu 1. ožujka 2002. godine. Dodatne protokole koji predstavljaju dio Sporazuma, ministar je ocijenio uspješnim jer je njima Hrvatska stavljena u povoljniji položaj koji se odnosi na trgovinski sporazum u pogledu vina. Dio priznavanja odnosi se na ustanove sa certifikatom, nastavio je predstavnik predlagatelja, dodajući da će se zaštita imena definirati uz donošenje Zakona o vinu. Napomenuo je zatim da je Odbor za zakonodavstvo uputio određene amandmane koji su prihvatljivi, a sva dodatna pitanja biti će utvrđena prilikom rasprave o predstojećem Zakonu o vinu.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo raspravio je o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o potvrđivanju razmjene pisma između Republike Hrvatske i Europske zajednice u svezi uvjerenja (certifikata) iz točke 6. Sporazuma o uzajamnim preferencijalnim trgovačkim koncesijama za određena vina. Odbor je podržao predloženi zakonski tekst, ne protiveći se hitnom postupku, a na tekst Konačnog prijedloga podnijeli su amandman. Njime se predlaže da se u članku 4. riječ: "Razmjena" zamijeni riječima: "akt o razmjeni". Predloženom se izmjenom nomotehnički uređuje sadržaj podnietog teksta.

Odbor je raspravio i Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola kojim se usklađuju trgovinski aspekti Privremenog sporazuma između Republike Hrvatske, s jedne strane i Europske zajednice, s druge strane, sukladno ishodu pregovora između stranaka o uzajamnim prefe-

rencijalnim koncesijama za određena vina, priznavanju, zaštiti i kontroli oznaka alkoholnih pića i aromatiziranih pića.

Odbor je podupro donošenje ovoga Zakona, ne protiveći se donošenju hitnim postupkom.

Raspravljalo se i o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola kojim se usklađuju trgovinski aspekti Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske, s jedne strane, i Europskih zajednica i njihovih zemalja članica, s druge strane, sukladno ishodu pregovora između stranaka o uzajamnim preferencijalnim koncesijama za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli imena vina i uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli oznaka alkoholnih pića i aromatiziranih pića.

Odbor za zakonodavstvo i ovom je prijedlogu dao potporu, a na tekst Konačnog prijedloga podnio amandman. Amandman se odnosi na prijedlog da se riječ: "donošenje" u članku 4. zamijeni riječima: "stupanja na snagu", odnosno da se uredi njegov nomotehnički izričaj.

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo raspravio je predložene zakonske tekstove, podržavajući ujedno i prijedlog predlagatelja o hitnom postupku. Ocijenjeno je da će donošenje ovih zakonskih propisa omogućiti da na tržištu vina hrvatski proizvodi zauzmu bolje mjesto, budući da se predlaže ujednačavanje u određivanju enoloških procesa i postupaka. U raspravi je ipak iznijeto upozorenje, da se hrvatskom vinogradarstvu i vinarstvu trebaju osigurati bolji uvjeti za razvoj i za proizvodnju kvalitetnih vina, prvenstveno kroz ustrojavanje i funkcioniranje vinogradarskog katastra. Na temelju provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Saboru donošenje Zakona o potvrđivanju razmjene pisama između Republike Hrvatske i Europske zajednice u svezi uvjerenja (certifikata) iz točke 6. Sporazuma o uzajamnim preferencijalnim trgovačkim koncesijama za određena vina; Zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola kojim se usklađuju trgovinski aspekti Privremenog sporazuma između Republike Hrvatske, s jedne strane, i Europske zajednice, s druge strane, sukladno ishodu pregovora između stranaka o uzajamnim preferencijalnim koncesijama za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli imena

vina i uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli oznaka alkoholnih pića i aromatiziranih pića, kao i Zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola kojim se usklađuju trgovinski aspekti Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske, s jedne strane i Europskih zajednica i njihovih zemalja članica, s druge strane, sukladno ishodu pregovora između stranaka o uzajamnim preferencijalnim koncesijama za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli imena vina i uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli oznaka alkoholnih pića i aromatiziranih pića.

Potom je Odbor jednoglasno predložio Saboru i donošenje zaključka kojim se: Zadužuje Vlada Republike Hrvatske da preko Ministarstva poljoprivrede i šumarstva što žurnije utvrdi stvarne površine vinograda koje postoje u Republici Hrvatskoj, a u svrhu planiranja razvoja hrvatskog vinogradarstva i vinarstva u procesu uključivanja Republike Hrvatske u europske integracije.

Odbor za europske integracije podržao je donošenje podnietih zakonskih prijedloga jednoglasno i bez rasprave.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja ministra **Pankretića**, zastupnik **Mate Granić** govorio je u ime Odbora za europske integracije. Istaknuo je da su jednoglasno podržali sva tri zakonska prijedloga budući da je Republika Hrvatska potpisala Sporazum i ratificirala potrebne dokumente. Sukladno tome ovim se ispunjavaju segmenti Trgovačkog sporazuma koji su u interesu Hrvatske, pa ne postoje razlozi zbog kojih bi se uskratila podrška.

I dalje raste deficit u robnoj razmjeni

Zatim su govorili predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a prvi se za riječ javio dr.sc. **Tonči Tadić**. Govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, zastupnik je upozorio na određene specifičnosti koji u stručnim krugovima Europske unije postoje prema uvozu vina, te ribljih proizvoda. Istaknuto je da bi Hrvatska mogla na ovom području postići dobre rezultate u izvozu, ukoliko ostvari dobru pripremu.

Unija u pravilu daje velike kvote Hrvatskoj za izvoz onih proizvoda kojih nemamo dovoljno, napomenuo je zastupnik, te se zatim osvrnuo i na određene negativnosti koje su se počele nazirati nakon ulaska u WTO.

Hrvatski poljoprivrednici uskoro će se suočiti s postupnim smanjivanjem poticaja i ograničenja.

Jedna od njih odnosi se i na obvezu da postupno smanjuje razina poticaja, kao i na rastući deficit u robnoj razmjeni, te povećani uvoz, a što se nazire i iz izvješća Ministarstva poljoprivrede i šumarstva. Upozorio je zatim, da će Hrvatska na europsko tržište moći izvesti 30 tisuća hektolitara kvalitetnog pjenušavog vina, ali će morati prihvatiti mjere i ograničenja koja će diktirati Vijeće za provedbu sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Dodatna negativnost sastoji se i u činjenici da će slične ugovore morati potpisati i sa zemljama regije. Zbog ovih okolnosti, sadašnje stanje u poljoprivredi slično je onomu prije 110 godina. Kako bi potvrdio ovakvu ocjenu, citirao je i analizirao govor ondašnjeg zastupnika Stranke prava, don. Jurja Bjankinija o poljoprivredi i ribarstvu koji se kritički osvrnuo na visoke carine i namete koje je diktiralo talijansko gospodarstvo. Ne bude li Hrvatska povećavala površinu pod vinogradima za dodatnih 2,5 tisuća hektara godišnje, cijeli ovaj sporazum bit će besmislen. Zatražio je na kraju da se svi potrebni detalji uokvire dobrim zakonom o vinu.

Zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)** javio se zbog ispravka netočnog navoda, oko površine pod vinogradima. Prema podacima i tvrdnjama udruge vinara i vinogradara, Hrvatska ima pod ovom kulturom manje od 20 tisuća hektara, što bi bilo manje nego prije 100 godina.

U ime predlagatelja ponovno je govorio ministar poljoprivrede i šumarstva mr.sc. **Božidar Pankretić**. I on se osvrnuo na iznijete podatke, te napomenuo da Hrvatska prema statističkim vrijednostima ima oko 60 tisuća hektara vinograda. Međutim, prema podacima koji se vode u resornom ministarstvu, ovaj je broj manji i iznosi 13 tisuća hektara. Treba ipak napomenuti da je potpora za ovu poljoprivrednu kulturu značajna i iznosi oko 5 tisuća EURA bespovratne

pomoći. Hrvatska mora pronaći način kako bi povećala dobivenu kvotu za izvoz vlastitih vina na veliko europsko tržište, a da bi se ostvario napredak, potrebne su kvalitetnije organizacijske pripreme.

Pripreme za tržišnu utakmicu

I zastupnik **Drago Krpina** koji je govorio u ime Kluba zastupnika HDZ-a, svoje je izlaganje započeo navodima o razlikama, kada se radi o površini pod vinogradima. Ukazao je da Zavod za vinarstvo i vinogradarstvo, Državni zavod za statistiku, kao i sam ministar, daju različite podatke, što najbolje govori koliko je Hrvatska spremna za natjecanje s državama članicama Europske unije. Međutim, unatoč skepticizmu zbog ovakvih okolnosti, HDZ se neće protiviti donošenju ovih triju zakona. Ukazao je zatim i na određene slabosti koje se javljaju kao posljedica otvaranja hrvatskog tržišta. Pokazalo se da i nakon primjene smanjenih carinskih stopa na temelju Privremenog sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, dolazi do značajnog porasta uvoza poljoprivrednih proizvoda u Hrvatsku. Kao posljedica ovakvog stanja, može se konstatirati da će hrvatski seljaci gubiti tržišnu utakmicu za koju nisu spremni, i to ne vlastitom krivnjom. Ponovio je i ranije navođeni podatak, da Europska unija iz proračuna država, pruža svojim poljoprivrednicima pomoć koja je 12 puta veća nego što je slučaj s Hrvatskom. Europski seljak ujedno je bolje tehnološki opremljen i u prosjeku ima 17 hektara zemljišta. Svi navedeni parametri ukazuju da Hrvatska nije spremna za ovu utakmicu koja je otpočela primjenom Privremenog sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju iz kojega i proizlaze ovi Protokoli.

Smatra da se njima ne nudi ništa novoga, a Hrvatska nema objektivnu šansu da ispuni ponuđene kvote izvoza vina. Zamjerio je resornom ministarstvu da prebrzo potpisuje ugovore o liberalizaciji uvoza poljoprivrednih proizvoda, a presporo osposobljava hrvatsku poljoprivredu za međunarodnu utakmicu na domaćem tržištu. Podsjetio je i na obvezu Ministarstva da izradi nacionalni program razvitka poljoprivrede i seoskih područja, te ga u dogovorenom roku dostavi Vladi te Hrvatskom saboru. Ova obveza nije ispunjena premda je rok istekao 28.

travnja ove godine. Umjesto toga Vlada je ponudila jednu strategiju razvitka poljoprivrede do kraja 21. stoljeća, koja zapravo nikoga ni na šta ne obvezuje. I tržište vina trebalo bi se urediti, jer čak 60% vina i grožđa prodaje se na "sivom tržištu", a zadnjih 5 godina kontinuirano stagnira izvoz vina. Naveo je zatim statističke podatke kojima je potvrdio iznijete ocjene. Da bi se ovo stanje popravilo potrebno je donijeti konkretne i žurne mjere za podizanje što većega broja novih nasada i poboljšanje stanja u ovoj grani poljoprivrede. U tom smislu, Klub zastupnika HDZ-a je predložio konkretne zaključke u kojima se predlaže donošenje jedinstvenog programa podizanja novih nasada vinograda. Svake bi se godine, sukladno prijedlozima vinara sa Sabatine, trebalo podići barem 2,5 tisuća hektara novih vinograda, zaključio je zastupnik Krpina.

Utvrđiti katastar vinograda

U ime Kluba zastupnika HSLŠ-a, govorio je zastupnik **Marko Baričević**. Proučavajući ove zakone i protokole na određeni način proizlazi da nam je "Europa majka, a Hrvatska maćeha". To se odnosi na ponudu oko kvote izvoza, a preduvjet za ovu mogućnost odnosi se na potrebu sadnje površina pod vinovom lozom i voćkama. Podržao je ove zakonske prijedloge ocjenjujući da se njima uređuju carinske kvote unutar kojih se primjenjuju preferencijalne carine i ukidaju izvozne subvencije. Smatra ujedno da bi resorno ministarstvo, posredstvom nadležnih županijskih službi trebalo poraditi na izradi katastra vinograda, ako bi se konačno doznao točan broj o njihovoj površini. Problem domaćeg vinogradarstva odnosi se na činjenicu da se mnogo vina proizvodi na umjetan način. Iznio je zatim brođane pokazatelje o proizvodnji ovoga vina ukazujući da loš proizvod sigurno neće pronaći svoga kupca. Upozorio je i na značajan uvoz vina i to iz zemalja koje nisu članice Europske unije. Zbog navedenih razloga nadležno ministarstvo trebalo bi donijeti konkretne mjere kojima bi se potaknula sadnja novih vinograda, kao i izrada katastra, zaključio je zastupnik Baričević.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zatim zastupnik **Ivan Kolar** koji je istaknuo da predložene mjere

europske zajednice oko vina ukazuju na velikodušnost a ne na restrikcije, budući da znaju za naše skromne potencijale. Predložio je da se prihvate predloženi zakonski prijedlozi, a vlastite probleme moramo riješiti samostalno, te ujedno povećati izvozne potencijale. Ocijenio je ujedno da su poljoprivrednici prepoznali vrijednost poticaja, te postupno povećavaju proizvodnju kvalitetnih marki vinove loze i vina. Potvrdio je ujedno da su obiteljska gospodarstva temelj buduće uspješne poljoprivredne proizvodnje. I on se zauzeo za precizno utvrđivanje površina koje su pod vinovom lozom, jer je Zakonom o vinogradarskom katastru resorno ministarstvo zaduženo za izradu preciznih podataka i planova. To je ujedno prvi korak koji se mora obaviti kako bi se znali iskoristiti potencijali ove zemlje. Vinogradari i vinari ujedno trebaju iskoristiti prijelazno razdoblje za izvoz kvalitetnih sorti vina. Trebalo bi ujedno ubrzati privatizaciju pogodnog zemljišta, te poput Njemačke, Austrije i Slovenije čuvati i štiti vlastito autohtono vino u kvalitetnim podrumima, upozorio je zastupnik Kolar.

Povećati izvoz vina

Budući da više nije bilo prijavljenih predstavnika klubova, pristupilo se pojedinačnoj raspravi u kojoj je prvi govorio zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. On je utvrdio da je Hrvatska u protekloj godini izvezla 93 tisuće hektolitara vina što ukupno iznosi oko 30% odobrene kvote, a to ukazuje na mogućnosti znatnog napretka u izvozu.

Upozorio je da se uz poticaje mora voditi dugoročna i osmišljena politika izvoza proizvodnje. Još je jednom napomenuo da se krajnji cilj kojemu trebamo težiti, odnosi na one vinogradarske potencijale koje smo imali prije 100 godina, što znači da se površine pod vinovom lozom mogu ukupno povećati za deset puta.

GLASOVANJE

Prije samog glasovanja predsjedavajući je podsjetio da je predstavnik predlagatelja prihvatio amandman kojega je uputio Odbor za zakonodavstvo, pa postaje sastavnim dijelom zakonskog Prijedloga. Zaključio je raspravu, te dao na glasovanje

spomenuti **Konačni prijedlog Zakona o potvrđivanju dodatnog protokola kojim se usklađuju trgovinski aspekti Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske s jedne strane i Europskih zajednica i njihovih zemalja članica, s druge strane, sukladno ishodu pregovora između stranaka o uzajamnim preferencijalnim koncesijama za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli imena vina i uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli oznaka alkoholnih pića i aromatiziranih pića. Zastupnici su jednoglasno donijeli ovaj Zakon, a zatim su se očitovali i o zaključku kojega je predložio Odbor za poljoprivredu i šumarstvo. Većinom glasova zastupnici su prihvatili zaključak kojim se: zadužuje Vladu Republike Hrvatske da preko Ministarstva poljoprivrede i šumarstva što žurnije utvrdi stvarne površine vinograda koje postoje u Republici Hrvatskoj, a u svrhu planiranja razvoja hrvatskog vinogradarstva i vinarstva u procesu uključivanja Republike Hrvatske u europske integracije.**

Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva prebrzo potpisuje ugovore o liberalizaciji uvoza poljoprivrednih proizvoda.

Predsjedavajući je zatim predložio zastupnicima da se očituju i oko zaključaka koje je predložio Klub zastupnika HDZ-a, koje je zatim na traženje zastupnika Krpine i pročitao.

Predloženim se zaključcima:

- zadužuje Vladu Republike Hrvatske da bez odgađanja dostavi Hrvatskom saboru Prijedlog nacionalnog programa za poljoprivredu i seoska područja, kojeg je inače u skladu sa Zakonom o poljoprivredi bila dužna dostaviti najkasnije do 28. travnja 2002. godine;

- zadužuje Ministarstvo poljoprivrede da bez odgađanja, najkasnije u roku od tri mjeseca, u skladu sa člankom 40. Zakona o poljoprivredi ustanovi upisnik trajnih nasada;

- zadužuje Vladu da bez odgađanja dostavi Hrvatskom saboru godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u prethodnoj godini (zeleno izvješće), što je inače Vlada u skladu sa Zakonom o poljoprivredi bila dužna učiniti najkasnije do 30. lipnja ove godine;

- zadužuje Vladu da najkasnije do 1. svibnja 2003. godine utvrdi stvarne

postojeće površine vinograda u Republici Hrvatskoj;

- zadužuje Vladu da najkasnije do 1. svibnja 2003. godine utvrdi jedinstven program razvoja vinogradarstva u Republici Hrvatskoj do 2010. godine, koji bi objedinio sve postojeće programe i kojim bi se omogućilo podizanje 2,5 tisuća hektara vinograda godišnje. Program mora obuhvatiti i potrebnu proizvodnju kvalitetnog autohtonog sadnog materijala;

- zadužuje Vladu da Hrvatskom saboru najkasnije u roku od 60 dana dostavi izvješće o razmjerama "sivog tržišta" grožđa i vina, i mjerama kojima namjerava suzbiti takvo tržište;

- zadužuje Vladu da potakne i pruži potporu svrhovitom povezivanju i organiziranju hrvatskih vinara i vinogradara u cilju njihovog uspješnog nastupa na inozemnom tržištu;

- zadužuje Vladu da najkasnije u roku od 60 dana donese odluku o financijskoj konsolidaciji vinara i vinogradara s Pelješca i Korčule.

Ovi zaključci nisu prihvaćeni budući da je za njih glasovalo 37 zastupnika, dok je 36 bilo "protiv", te 21 "suzdržan".

Prešlo se zatim na glasovanje o Konačnom prijedlogu zakona o potvrđivanju razmjene pisma između Republike Hrvatske i Europske zajednice u s uvjerenjem (certifikatom) iz točke 6. Sporazuma o uzajamnim preferencijalnim trgovačkim koncesijama za određena vina.

Predsjedavajući je i ovdje napomenuo da je predstavnik predlagatelja prihvatio amandman Odbora za zakonodavstvo, te pozvao zastupnike da se očituju o podnijetom zakonskom prijedlogu. Nakon brojanja, konstatirao je da je predloženi zakonski tekst prihvaćen većinom glasova (91 "za" i 3 "suzdržana").

Prešlo se zatim i na glasovanje o Konačnom prijedlogu Zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola kojim se usklađuju trgovinski aspekti Privremenog sporazuma između Republike Hrvatske, s jedne strane i Europske zajednice, s druge strane, sukladno ishodu pregovora između stranaka o uzajamnim preferencijalnim koncesijama za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli imena i uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli oznaka alkoholnih pića i aromatiziranih pića.

Pristupilo se glasovanju, a zastupnici su većinom glasova (92 glasa "za" i 1 "suzdržanim") prihvatili i ovaj zakon u tekstu predlagatelja, zajedno s usvojenim amandmanom.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU

I dalje suglasnost Ministarstva

Hrvatski sabor je većinom glasova donio zaključak kojim se ne prihvaća predloženi Zakon. Cilj Zakona je bio ukloniti obvezne suglasnosti Ministarstva poljoprivrede i šumarstva na odluke o zakupu ili prodaji poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države koje su donosile jedinice lokalne samouprave. Predlagatelj je bio Klub zastupnika HDZ-a.

O PRIJEDLOGU

Svrha ovog Prijedloga zakona je ukloniti iz postojećeg Zakona o poljoprivrednom zemljištu obvezne suglasnosti Ministarstva poljoprivrede i šumarstva na Odluke iz Zakonom propisane nadležnosti općinskih i gradskih vijeća i na taj način omogućiti primjenu Zakona u stvarnosti.

Prihvatanjem predloženog Zakona osigurala bi se, umjesto sadašnje deklaratorne, stvarna decentralizacija u odlučivanju o raspolaganju poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države.

Cilj zakona je onemogućiti Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva da na sadašnji način zlorabi institut tzv. suglasnosti propisane postojećim Zakonom o poljoprivrednom zemljištu karikirajući na taj način propisane mehanizme decentraliziranog načina odlučivanja o raspolaganju poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države.

RADNA TIJELA

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo nije dao potporu prihvatanju ovog Prijedloga zakona.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske je mišljenja kako važećim Zakonom o

poljoprivrednom zemljištu Republika Hrvatska nije prenijela pravo vlasništva, nego pravo raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države na jedinice lokalne samouprave. Suglasnost koja se spominje u Zakonu, propisana je zbog pravne sigurnosti, pojašnjeno je. U mišljenju dalje stoji kako je program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države temeljni akt jedinice lokalne samouprave na koji Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva daje suglasnost i na taj način provjerava je li donesen protivno odredbama Zakona o poljoprivrednom zemljištu. Na taj način Ministarstvo osigurava, a ne onemogućava provedbu Zakona o poljoprivrednom zemljištu, zaključeno je.

RASPRAVA

U ime predlagatelja **Drago Krpina (HDZ)** je rekao kako smatra da određene odredbe Zakona o poljoprivrednom zemljištu koje i onemogućavaju provedbu tog zakona u stvarnosti. Drži dalje da je jedan od

Uklanjanjem suglasnosti, kao izraza nepovjerenja u općinska i gradska vijeća, došlo bi do brže, svrhovitije i učinkovitije primjene samog Zakona o poljoprivrednom zemljištu, a time i do svrhovitijeg raspolaganja tim zemljištem.

razloga zašto je uopće hrvatska poljoprivreda u stanju u kakvom jest i nesvrhovito raspolaganje poljoprivrednim zemljištem. Što se decentralizacije tiče, napomenuo je da ona ustvari uopće ne funkcionira, jer je Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva za sebe zadržalo pravo odnosno obveznost izdavanja brojnih sugla-

snosti u različitim fazama donošenja konačnih odluka o prodaji i zakupu poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države. Smatra da je to iskaz neopravdanog nepovjerenja u općinska i gradska vijeća. Uklanjanjem tih suglasnosti, došlo bi do brže, svrhovitije i učinkovitije primjene samog Zakona o poljoprivrednom zemljištu, a time i do svrhovitijeg raspolaganja tim zemljištem, zaključio je zastupnik.

Vlasništvo se državi ne može oduzeti

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Ivo Fabijanić (SDP)** je napomenuo da neće podržati ovaj zakonski prijedlog. Pojasnio je da se sve svodi na to da se razvlasti vlasnik te da ne može gospodariti i raspolagati svojim zemljištem. Država je titular tog poljoprivrednog zemljišta i ne može joj se ono oduzeti, zaključio je zastupnik.

Negativne posljedice bi tek trebalo sagledati

Stavove Kluba zastupnika HSS-a iznio je **Ivan Kolar (HSS)**. Istaknuo je da treba biti još neko vrijeme staložen i pričekati procese privatizacije poljoprivrednog zemljišta koji je u tijeku i odvija se u želji da se napravi što je moguće manje pogrešaka kao što se to desilo glede tvornica. Smatra da bi trebalo pustiti da završe procesi oko javnih natječaja te ako se oni pokažu negativni predlaže da Republika Hrvatska svoje vlasništvo prenese na jedinice lokalne uprave i samouprave. Ideju zakona je podržao, ali, kaže, samo u slučaju ako se postojeća privatizacija ne bude pokazala poštenom i imala velikih negativnosti.

Zakon u kojem se razvlašćuje gazda ne može se prihvatiti isto kao i razmišljanja da bi državna zemlja s vremenom trebala postati vlasništvo lokalne samouprave, rekao je u ime Kluba zastupnika HSL-a **Marko Baričević (HSL)**.

Prvi se u pojedinačnoj raspravi za riječ javio **Miroslav Korenika (SDP)**. Smatra da lokalna samouprava nije pripremljena da se pozabavi problemom o kojem je ovdje riječ, jer u različitim općinama i gradovima postoje različiti interesi. Zbog toga, ne vidi razlog da Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva ne bi davalo suglasnost na koji način će se provoditi natječaji, bilo za zakup, koncesije ili prodaju državnog zemljišta. Smatra da se tu može povesti rasprava jedino oko toga ima li Ministarstvo dovoljan broj ljudi za ovako opsežan posao.

Tvrđnja da bi prihvaćanje ovog Zakona razdvajalo vlasnika nije točna, jer bi vlasnik poljoprivrednog zemljišta ostala Republika Hrvatska, ali bi u njeno ime odluke donosila općinska i gradska vijeća, rekao je u ime predlagatelja **Drago Krpina**. Pojasnio je i kako je Republika Hrvatska prenijela financijsku obvezu na lokalnu samoupravu katastarskog

i gruntovnog sređivanja tog zemljišta kojeg lokalna samouprava nije vlasnik. Smatra da je to nepravedno te predlaže da se barem za slijedeću godinu predvidi u Proračunu stavka temeljem koje će se općinski i gradski proračuni obešteti za katastarsko i gruntovno sređivanje navedenog zemljišta. Pojasnio je dalje da je u članak 47. Zakona o poljoprivrednom zemljištu ugrađen mehanizam kojim se sprječava moguće zloporabe u raspolaganju zemljištem u vlasništvu države te je, kaže, u tom pogledu potpuno nepotrebna "supervizija" Ministarstva koje treba blagoslivljati je li neko općinsko ili gradsko vijeće odabralo najbolje ponuđače.

Miroslav Korenika je bio mišljenja da je netočan navod gospodina Krpina kako jedinice lokalne samouprave neće dobiti ništa, budući da bilo od zakupa ili prodaje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države dobiju jedan dio financijskog kolača.

Istina je da 50 posto od prodaje ili zakupa pripada općinama i gradovima, 25 posto županijama i 25 posto državi, ali kompletne financijske obveze za sređivanje ovog zemljišta past će na općinske i gradske proračune, odgovorio je **Drago Krpina**. Istaknuo je i da gradovi i općine imaju spram poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države i neke druge obveze u smislu trajnijeg održavanja.

Marko Baričević je samo dodao da su općine koje su imale zemljište na području Kombinata Kutjevo dobile nazad oko 6,5 milijuna kuna.

Sukladno prijedlogu Vlade Republike Hrvatske i Odbora za poljoprivredu i šumarstvo, većinom glasova (65 "za", 24 "protiv" i 3 "suzdržana") zastupnici su donijeli zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu kojeg je predložio Klub zastupnika HDZ-a.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZDRAVSTVENOJ ISPRAVNOSTI I ZDRAVSTVENOM NADZORU NAD NAMIRNICAMA I PREDMETIMA OPĆE UPORABE

Djelotvorniji nadzor u proizvodnji i prometu

Hrvatski sabor prihvatio je ovaj zakonski prijedlog nakon kraće rasprave, prosljediivši predlagatelju - Vladi RH - primjedbe i prijedloge radi pripreme Konačnog prijedloga. Predloženim se rješenjima želi znatno povećati efikasnost tijela nadzora u području osiguranja zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opće uporabe u proizvodnji, a osobito u prometu, što je važno za zdravstveni i ekonomski interes potrošača. Donošenjem zakona o hrani, o zaštiti prirode i o potrošačima, koje predstoji, ovo će područje biti regulirano cjelovito.

O PRIJEDLOGU

Zakonski prijedlog uvodno je obrazložio prof.dr.sc. **Ante Bilić**, zamjenik ministra zdravstva. Svrha i cilj predloženoga je: poboljšati učinkovitost tijela nadzora (posebice sanitarne i veterinarske inspekcije); osiguranje zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opće uporabe, posebice kroz povećanje odgovornosti za proizvodnju i stavljanje u promet zdravstveno neispravnih namirnica, te povećanje novčanih kazni za privredne prijestupe i prekršaje i kroz povisivanje obvezne zaštitne mjere

oduzimanja odobrenja za obavljanje djelatnosti nastupi li (u proizvodnji ili prometu) štetna posljedica za zdravlje ljudi. Predloženim se proširuju ovlasti u poduzimanju upravnih mjera koje se nameću kao dužnost za efikasno postupanje, širi nadzor u oblasti deklariranja, označavanja, reklamiranja, prometa izvan prostorija.

Važećim zakonom tehnološki postupak - kao jedan od temeljnih čimbenika za osiguranje zdravstvene ispravnosti - nije ni spomenut pa je i to valjalo riješiti. Sada je izuzetno raširena pojava, osobito kod dijetetskih namirnica, pripisivanja ljeko-

vitog svojstva i njegova reklamiranja, a nije bilo ovlasti ministru zdravstva da pobliže propiše što to jest.

Zamjenik ministra zdravstva uvodno je skrenuo zastupnicima pažnju i na ovlast ministru da izda rješenje kako bi se u promet mogle staviti dijetetske namirnice, dodaci prehrani te predmeti opće uporabe koji sadrže stvari ili sastojke koji se ne navode u našim propisima o zdravstvenoj pripravnosti niti u smjernicama Europske unije za namirnice i predmete opće uporabe.

Predložen je i nov način financiranja provođenja programa ispitivanja zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opće uporabe na način da se sredstva osiguravaju u Državnom proračunu. Za vodu za piće sredstva se osiguravaju u proračunima županija i Grada Zagreba.

Zahvaljujući predloženim izmjenama i dopunama - naglasio je prof.dr.sc. **Ante Bilić** osigurao bi se efikasniji nadzor i povećala odgovornost subjekata koji proizvode i stavljaju u promet namirnice te bi se uspostavio državni monitoring ispitivanja zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opće uporabe. Time se na području cijele države osigurava jedinstven pristup toj problematici, a sve radi očuvanja zdravlja pučanstva - zaključio je zamjenik ministra zdravstva.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo nije se usprotivio hitnom postupku i na Konačni prijedlog podnio je četiri amandmana, dva nomotehničke naravi. U obrazloženju amandmana na članak 7. ukazuje se kako nije dvojbeno, sukladno Zakonu o Državnom inspektoratu, da gospodarski inspektor može provoditi inspekcijski nadzor i u drugim upravnim područjima kada je to određeno posebnim zakonom. Međutim, za stjecanje i drugog zvanja i dobivanja ovlasti za obavljanje nadzora i u drugom zvanju nužno je, međutim, da osoba ispunjava uvjete koji su posebnim zakonom propisani za to drugo zvanje, napose stoga što je riječ o sanitarnom inspektoratu i radi ciljeva koji se namjeravaju postići predloženom odredbom.

Amandmanom na članak 8. predloženo je da za dodatna ispitivanja zdravstvene ispravnosti namir-

nica i predmeta opće uporabe jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu na prijedlog županijskog zavoda za javno zdravstvo, odnosno Zavoda za javno zdravstvo Grada Zagreba, donijeti posebne, proširene programe za takva ispitivanja, uz uvjet da osiguraju i sredstva za njihovu provedbu. Obrazloženje - iz predložene odredbe nije razvidno tko donosi programe dodatnih ispitivanja i daje li se ta mogućnost i lokalnim i područnim (regionalnim) samoupravnim jedinicama.

U Izvješću Odbor ukazuje da amandmanima nije doradivan tekst kaznenih odredbi (ni onih čija se promjena predlaže ni preostalih) jer su u nesuglasju sa Zakonom o prekršajima (glede određivanja protupravne radnje, vrste novčane kazne, visine zapriječene kazne i mogućnosti izricanja na mjestu počinjenja). Predloženo je da ih predlagatelj preispita kako bi se otklonile uočene manjkavosti.

Iako je podržalo donošenje zakona hitnim postupkom, ovo radno tijelo ocijenilo je da je nužno što prije donijeti nove zakone o hrani i o zaštiti potrošača iz razloga nužnosti uređenja toga područja, ali i kao posljedice otvorenosti hrvatskog tržišta ulaskom Republike Hrvatske u Svjetsku trgovinsku organizaciju.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo također se složio s hitnim postupkom, posebno zato što propisima nisu regulirana značajna pitanja kontrole proizvodnje i prometa namirnica ili predmeta opće uporabe. Predložene izmjene i dopune su nužne - do donošenja posebnog zakona (o hrani) koji će kompleksno urediti područja proizvodnje i prometa hrane, propisati obvezu praćenja tehnološkog postupka proizvodnje namirnica te vođenje evidencije o tome. Početkom njihove primjene prestat će potreba za primjenom ovog zakona.

U raspravi je izraženo mišljenje o nedovoljno oštrim sankcijama predviđenim za pravne odnosno fizičke osobe koje su proizvodnjom ili prometom namirnica ili predmeta opće uporabe dovele do oštećenja zdravlja ljudi, uz zahtjev da se i u prekršajnom postupku (kao i u kaznenom) primijene najteže zakonom predviđene sankcije. Predložen je i amandman - da se umjesto na šest mjeseci do godine dana dozvola za obavljanje djelatnosti može oduzeti na rok od šest mjeseci do dvije godine u

slučaju oštećenja zdravlja ljudi - proizvodnjom i prometom namirnicama ili predmetima opće uporabe koji su zdravstveno neispravni, upotrebom aditiva i sl. suprotno propisima ili upotrebom nedopuštene stvari u proizvodnji.

RASPRAVA

Nakon zamjenika ministra zdravstva (vidi o Prijedlogu) izlagala je predsjednica **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, Snježana Biga-Friganović**.

Podsjetila je na stavove matičnog Odbora koji se prvobitno složio s prijedlogom o hitnom postupku, ali je kasnije ipak ocijenio da je nepotrebna ubrzana procedura. Ovakav stav predsjednica Odbora obrazložila je potrebom da se pitanje kontrole, proizvodnje i prometa namirnicama treba na odgovarajući način regulirati potrebnim propisima. Ovaj je Zakon nužan i potreban, sve do donošenja posebnog Zakona o hrani u kojemu će se propisati svi potrebni postupci praćenja tehnološkog postupka u proizvodnji namirnica. Predloženim se tekstom, nastavila je predsjednica Odbora, u znatnoj mjeri povećava i efikasnost tijela nadzora u području osiguranja zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opće uporabe u proizvodnji i prometu.

Donošenjem Zakona o hrani, Zakona o zaštiti prirode i Zakona o potrošačima, bit će cjelovito regulirano ovo područje čemu će pridonijeti i mogućnost kontrole i analize GMO-a u laboratorijima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Na kraju izlaganja napomenula je da su članovi Odbora većinom glasova predložili Hrvatskom saboru usvajanje predloženog zakonskog teksta uz već opisani amandman. Napomenula je da će amandman priložiti pri slijedećem čitanju i ukoliko ne uđe u konačnu verziju zakona.

Potrebna brza i učinkovita kontrola

U ime Kluba zastupnika **LIBRE**, govorio je zatim i zastupnik **Viktor Brož**, dr.med. On je ocijenio da će se njegovim prihvaćanjem otkloniti nedostaci u postojećoj zakonodavnoj infrastrukturi bez kojega nije bilo moguće provoditi potrebnu i učinkovitu kontrolu sirovina i proizvoda

koji se koriste u ljudskoj prehrani. Međutim, ocijenjeno je da ovo pitanje neće biti u potpunosti uređeno ni nakon usvajanja predloženoga zakonskog teksta. Predložio je zato, da nadležna ministarstva, a osobito Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva, te Ministarstvo zdravstva, što skorije pokrenu donošenje ili dopunu potrebnih akata, kako bi se omogućio potpuni nadzor svih proizvoda koji se koriste u ljudskoj prehrani.

Potrebna rigorozna kontrola nad sirovinama animalnog porijekla.

Podsjetio je zatim, na potrebu rigoroznog nadzora nad sirovinama animalnog porijekla, dodajući da bi trebalo propisivati oštrije, a ne labavije kontrole ovih namirnica. Zbog toga se nameće zaključak da Zakon o veterinarstvu nije dobar, ili se pak njegove odredbe ne provode na odgovarajući način. Ocijenio je da se nedavni incident u Istri mogao izbjeći, da su se zakonske odredbe provodile u potpunosti. Pored tragedije za ljude koji su bili zaraženi trihinelozom, ne trebaju se zanemariti niti negativni učinci na području turističke industrije, upozorio je izlagatelj.

Klub LIBRE, nastavio je zastupnik, drži da je potrebno temeljitije i bolje utvrditi način kontrole sirovina i proizvoda animalnog porijekla, a potrebno je pojačati i kontrolu ostalih poljoprivrednih proizvoda. Zagađenja ne moraju biti samo biološkog porijekla, jer namirnice treba kontrolom sačuvati i od prisustva herbicida, pesticida i drugih zaštitnih sredstava.

Na kraju je potvrdio riješenost da se podrži predloženi zakonski tekst, istovremeno podržavajući i predloženi amandman Odbora za rad i socijalnu politiku u smislu sankcija koje se predviđaju tim zakonom.

Klaonice se moraju bezuvjetno pridržavati svih zakonskih deklaracija

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je zastupnica **Karmela Caparin**, dr.med. ocijenila je da su aktualna zbivanja, uključujući i epidemiju trihineloze u Istri aktualizirala ovaj Zakon, ali i upozorila na propuste u primjeni postojećih propisa, uključujući i već spomenuti

Zakon o veterinarstvu. Upitna je i primjena Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti, jer je očito da je namirnica životinjskog porijekla u ovom slučaju izmaknula kontroli. Dodala je da još ne znamo odakle potječe sporno meso, jer u Hrvatskoj je danas registrirano oko 600 klaonica. Napomenula je da bi svi prehrambeni proizvodi koji se nabavljaju u trgovinama, morali imati deklaracije o svim potrebnim kontrolama. Ovaj je podatak osobito bitan za hranu koja se konzumira sirova ili polusirova. Svi instituti sustava koji se bave ovim zadatkom moraju raditi na temelju zakona, a nadzirati se moraju i inspeksijske službe.

Ukazala je zatim na potrebu zaštite stoke koja služi za prehrambene potrebe, dodajući da se moraju kontrolirati i namirnice koje se reklamiraju pod pojmom "dijetetski proizvodi", kao i razni aditivi koji se stavljaju u hranu.

Legalizacijom uvoza i otvaranjem trgovačkih lanaca stvoreni uvjeti za ulazak hrane koja sadrži različite antibiotike i hormone rasta.

Liberalizacijom uvoza i otvaranjem trgovačkih lanaca, Republika Hrvatska je omogućila ulazak hrane koja sadrži različite antibiotike i hormone rasta. Prehrambena sigurnost pučanstva, upozorila je zastupnica Caparin, može se u najvećoj mjeri osigurati domaćim prehrambenim proizvodima kontroliranog porijekla i kvalitete. Upozorila je ujedno i na potrebu da se svaki kupac obavijesti o proizvodima koje kupuje.

Ocijenila je na kraju izlaganja, da će predloženi Zakon pokriti određene praznine u zakonodavstvu, dodajući da postoji potreba za donošenjem Zakona o hrani i Zakona o zaštiti potrošača. Na Zakonu o hrani danas radi Povjerenstvo koje ima 36 članova, ali samo tri člana imaju neposrednu vezu sa zdravstvom.

Napomenula je da je i na ovom području potrebna priprema za ulazak u Europsku uniju, a na kraju se osvrnula i na sustav kazni prilikom privrednih prijestupa i prekršaja. Podsjetila je ujedno da će 110 nedavno oboljelih od trihineloze imati trajne posljedice, a oporavak organizma traje mjesecima. Istovremeno su nemjerljive štete u zdravstvenom i

ekonomskom smislu budući da smo turistička zemlja. Zamjerila je što su kazne u ovakvim slučajevima zanemarive, dodajući da bi trebalo izricati i zabranu obavljanja djelatnosti te osigurati adekvatne naknade oštećenim ljudima. Tekuća zbivanja ukazuju ujedno na potrebu neupitnog opstanka infektoloških odjela u bolnicama uz postojanje centralnog laboratorija. Zastupnica je zaključila konstatacijom da će podržati ovaj zakonski tekst očekujući da će poslužiti u prijelaznom periodu, do sustavnog donošenja potrebnih propisa o zaštiti namirnica i potrošača.

Sačuvati ekološke atribute zemlje

Zastupnica **Mirjana Petir** govorila je u ime Kluba zastupnika HSS-a. Ocijenila je da se ovaj Zakon dijelom odnosi i na pitanje genetski modificiranih organizama. Prema ovom pitanju hrvatska javnost nije ravnodušna, budući da namjerava sačuvati epitet ekološki očuvane zemlje, kao i zdravlje svih ljudi i potrošača. Dodala je da je i Vlada Republike Hrvatske istaknula važnost cjelovitog uređenja problematike genetski modificiranih organizama, o čemu je svojedobno i Sabor donio poseban zaključak. Hrvatska seljačka stranka ovom pitanju posvećuje osobiti značaj i već godinama upozorava na potrebu da našu zemlju valja zaštititi od genetski modificiranih organizama (GMO).

Ukazala je zatim da je HSS još 1998. godine u Saboru potaknula donošenje zaključka kojim se zabranjuje uvoz i sjetva GM sjemena, te propisuje obvezna kontrola proizvoda koji sadrže ove supstance. Upozorila je da navedeni proizvodi loše utječu na biološku raznolikost, a u zdravstvu uzrokuju alergije, kao i otpornost na antibiotike.

Zapitala je zatim: "Tko nam može garantirati da genetski modificirana soja koja je deklarirana kao proizvod, neće završiti kao sjeme u zemlji?" To je ujedno razlogom zbog kojih se HSS zalaže za cjelovito rješavanje svih pitanja oko GMO proizvoda, upozorila je zastupnica Petir.

U prometu namirnicama potrebno je osigurati kvalitetnu zaštitu zdravstvenih i ekonomskih interesa potrošača, te efikasnije suzbijati nelegalne pripreme i promet namirnica izvan prostorija. Upozorila je zatim na

poteškoće koje će zakonska primjena naići prilikom reguliranja proizvodnje na obiteljskim gospodarstvima. Ukazala je i na nejasnoće koje mogu nastupiti prilikom prodaje namirnica sa seoskih gospodarstava kao i na moguće posljedice na budući razvoj seoskog turizma. Potrebno je ujedno pojasniti odredbe oko zabrane reklamiranja crtežima, znakovima i slikama, sadržane u članku 4., upozorila je zastupnica. Na kraju je predložila da država preuzme skrb oko financiranja ispitivanja vode za piće budući da se radi o nacionalnom resursu.

Podsjetila je na kraju da nisu ispunjene preuzete obveze o potrebi donošenja Zakona o zaštiti potrošača, kojega bi do drugog čitanja trebalo uputiti u zakonodavnu proceduru. Uz ovaj zakonski akt, trebalo bi donijeti i Zakon o zaštiti prirode i Zakon o hrani. U tom bi slučaju, zaključila je zastupnica Petir, Klub zastupnika HSS-a podržao donošenje predloženog zakonskog teksta.

Potrebno osigurati sredstva za kontrolu namirnica

Ispred Kluba zastupnika LS-a govorio je zastupnik **Tibor Santo**, dr.med. Smatra da Ministarstvo zdravstva, kao resorno ministarstvo ne može obuhvatiti sve aspekte ovoga problema. Primjerice, ne rješava pitanje navedene epidemije trihineloze. On govori o namirnicama i predmetima opće uporabe, dok se propusti i prekršaji najčešće javljaju u provedbi. I on se zatim osvrnuo na dvojbe koje izazivaju GMO proizvodi, napominjući da ima prostora za

raspravu i o ovoj temi, ali to svakako nije temeljni predmet predloženog zakonskog teksta. Ukazao je zatim i na statističke vrijednosti oko kontroliranja uzoraka namirnica i predmeta opće uporabe, ukazujući na postojanje sustava koji bi trebao osigurati kakvu-takvu kontrolu. Međutim skepsa postoji upravo na tom pitanju, dodao je zastupnik dr. Santo, budući da predlagatelj zanemaruje minimalne troškove koji će proizaći donošenjem ovog Zakona. Na tom segmentu, Klub zastupnika LS-a uočava najveću opasnost budući da kontrola ispravnosti namirnica nije jeftin postupak.

Proizvodi na policama velikih robnih kuća moraju imati zakonske potvrde Državnog zavoda za normizaciju

Ukoliko se Državnim proračunom ne osiguraju potrebna sredstva za ove potrebe, onda će ovaj Zakon biti "mrtvo slovo na papiru", upozorio je zastupnik. Naveo je zatim svu zakonski potrebnu dokumentaciju koju mora posjedovati koncesionar kod prometovanja mineralnom ili izvorskom vodom. Međutim uvidom u proizvode koji su složeni na policama velikih robnih kuća uočava se manjkavost po tom pitanju, jer samo rijetki imaju potvrdu Državnog zavoda za normizaciju, premda se u svojim matičnim zemljama ne bi usudile na ovakve propuste. Zatim je podsjetio i na nedavne rasprave koje su se vodile oko namirnica koje su se reklamirale kao "čudotvorne", premda njihov sastav to nije potvrđivao.

Apelirao je na nadležne da osiguraju financiranje potrebnog nadzora svih proizvoda, a u suprotnom će podnijeti odgovarajući amandman.

Podzakonskim aktima ujedno treba utvrditi obvezu o svim detaljima provedbe i nadzora nakon rezultata analize. Bilo bi logično da županijski zavodi, koji su nositelji preventive zaštite zdravlja imaju potrebne rezultate i analize.

Potrebno je ujedno nadopuniti one članke koji su i do sada regulirali pitanje lažnog reklamiranja ili propisivanja nepostojećih svojstava pojedinim pripravcima i proizvodima. Valja osigurati puno novca, upozorio je zastupnik, ukoliko se želi dosegnuti efikasniji nadzor ispravnosti namirnica, i to se mora zapamtiti i prilikom donošenja slijedećeg proračuna.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica Petir oko konstatacije da GMO proizvodi nisu predmet ovog zakona. Upozorila je na istraživanja koja su ukazala na oboljenje od alergija onih ljudi koji su uzimali mlijeko od krava koje su dobivale hormone, a bilo je i obolijevanja od tumora. Sličan je slučaj i kod GMO tretiranih rajčica, upozorila je zastupnica.

Ovim je ujedno zaključena rasprava. Zastupnici su većinom (91 "za" i 1 "suzdržan"), glasova prihvatili Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o zdravstvenoj ispravnosti i zdravstvenom nadzoru nad namirnicama i predmetima opće uporabe. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućeni su predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

J.R.; V.Ž.

IZVJEŠĆE O PROVEDBI ZAKONA O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI, ZA RAZDOBLJE OD 1. SRPNJA DO 31. PROSINCA 2001. GODINE

Prava branitelja sukladna odredbama Zakona

Većinom glasova zastupnici su donijeli zaključak kojim se prihvaća Izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog

rata i članova njihovih obitelji, za razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca 2001. godine.

O IZVJEŠĆU

Vlada Republike Hrvatske podnijela je Izvješće o provedbi Zakona o

pravima branitelja i članova njihovih obitelji za navedeno razdoblje, s time da je u pojedinim poglavljima izvješće vezano za razdoblje od 7. studenoga 2001. godine i od narečenog datuma do kraja izvještajnog razdoblja. Izvori podataka na kojima se temelji izvješće, prikupljeni su od resornih ministarstava i zavoda nadležnih za provedbu određenih prava sukladno odredbama Zakona.

Provedba odredbi pojedinih članaka objedinjena je po poglavljima, koja pak sadrže naznaku stvarne nadležnosti tijela državne uprave, prikaz osiguranih i utrošenih financijskih sredstava, broj korisnika određenog prava, a u pojedinim poglavljima izvršena je i komparacija s prethodnim izvještajnim razdobljem, te je dat komparativni prikaz normiranih prava po ranijem i pozitivnom Zakonu.

U okviru svog djelokruga, Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata ima temeljni zadatak provoditi odredbe Zakona i rješavati statusna pitanja stradalnika Domovinskog rata. Zakonom se uređuju prava hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji na način da se propisuju prava kojima se osigurava posebna zaštita članova obitelji poginulog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja, članova obitelji umrlih hrvatskih vojnih invalida iz Domovinskog rata od I-IV skupine, hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata, hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, te uvjeti i postupak za ostvarivanje tih prava.

U Državnom proračunu za 2001. godinu planirana su sredstva za provedbu Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u iznosu od 2.268.503.654,00 kuna.

U dijelu izvješća u kojemu se navodi ostvarivanje trajnih prava, ističe se da ovo pravo ostvaruju hrvatski ratni vojni invalidi iz Domovinskog rata kome je organizam oštećen za najmanje 20%. Radi ostvarivanja narečenog prava, hrvatski ratni vojni invalidi se razvrstavaju prema utvrđenom postotku oštećenja organizma, u deset skupina. Sva prava i korisnici tih prava u nastavku podnesenog Izvješća, prikazana su tabelarno i u obliku grafikona. Na kraju ovoga izvješća priložen je i popis udruga koje su proistekle iz Domovinskog rata s odobrenim i

isplaćenim sredstvima koja su potrebna za njihov rad.

RADNA TIJELA

Odbor za ratne veterane raspravio je predloženo Izvješće, zamjerajući na njegovom kašnjenju i neaktualnosti s obzirom na to da je u dvije trećine razdoblja na koje se odnosi provedba starog, nevažećeg Zakona, a samo u jednoj trećini prikazana je provedba novog Zakona. Iz istog razloga zatraženo je da se Izvješće ne prihvati već samo primi k znanju. Od konkretnih primjedbi članovi Odbora ukazali su na manjkavosti koje se odnose na opis stambenog zbrinjavanja. U tom segmentu nisu iznijeti podaci o broju i stupnju izgrađenosti stanova čija je izgradnja financirana izdvajanjem 2% protuvrijednosti obavljenih usluga i izvedenih dobara od strane tijela državne vlasti i drugih pravnih osoba.

Nisu iznijeti ni razlozi zbog čega je u stavci "Sredstva namijenjena udrugama proizašlih iz Domovinskog rata" ostalo neutrošeno, odnosno neraspoređeno, 1.511.347,15 kuna.

Znajući za problem utvrđivanja točnog broja hrvatskih branitelja, Odbor je predložio čvršću koordinaciju nadležnih tijela. Sukladno ovom poslu potrebno je utvrditi i točan broj dragovoljaca iz Domovinskog rata, a Ministarstvo hrvatskih branitelja trebalo bi pripremiti Prijedlog zakona o pravima dragovoljaca iz Domovinskog rata.

Iako samo Izvješće to ne obrađuje, uočen je problem visine mirovine hrvatskih branitelja koji nemaju status HRVI iz Domovinskog rata, a izgubili su radnu sposobnost, koja je višestruko manja od invalidske mirovine HRVI. Trebalo bi razmotriti mogućnost da se njima omogući dodatak na mirovinu po osnovi sudjelovanja u Domovinskom ratu, propisan člankom 77. stavkom 1, Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, navodi se u podnijetom Izvješću.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se: Prima k znanju Izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji za

razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca 2001. godine.

Odbor za obitelj, mladež i šport proveo je raspravu u onom dijelu koji se odnosi na pravo na doplatu za djecu, pravo na besplatne udžbenike, smještaj u učeničke odnosno studentske domove i stambeno zbrinjavanje. Nakon uvodnog izlaganja predstavnice predlagatelja, članovi Odbora izrazili su zadovoljstvo iznijetim podatkom više od 1364 dodijeljena stana u prošloj godini što je za 64 više od planiranog. Utvrđeno je da su svi branitelji i članovi njihovih obitelji stambeno zbrinjavani onim tempom i redosljedom kako je to zakonom predviđeno. Predlagatelj je ujedno ukazao da je 58.054 djece ostvarilo pravo na doplatu, za razliku od 55.749 djece u prvoj polovici godine.

Istaknuta je i dvojba zbog toga što se stupanjem na snagu novoga Zakona o pravima hrvatskih branitelja očekivao smanjen broj korisnika doplatka za djecu. Uz to predlagatelj je naveo 504 novih korisnika, a na drugom mjestu u Izvješću taj broj iznosi 1059. Zabrinjava i podatak o broju novoprijavljenih nezaposlenih hrvatskih branitelja, koji se udvostručio u odnosu na prethodno promatrano razdoblje. Članovi Odbora ocijenili su da treba ojačati napore na doškolovanju i prekvalifikaciji branitelja kako bi se zaustavio negativan trend nezaposlenosti.

Nakon rasprave članovi Odbora jednoglasno su predložili Saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2001. godine.

RASPRAVA

Rasprava o Izvješću započela je uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja, ministra hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, **Ivice Pančića**. On je podsjetio na temeljne zadatke nadležnog ministarstva - provođenje zakonskih odredbi i rješavanje statusnih pitanja branitelja i stradalnika Domovinskog rata. Napomenuo je da se propisanim pravima ujedno osigurava i posebna zaštita članova obitelji poginulog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja, članova obitelji umrlih hrvatskih vojnih invalida od 1. do 4.

skupine, hrvatskih ratnih vojnih invalida, kao i članova njihovih obitelji. Izlaganje je zaključio konstatacijom da će se javljati i tijekom rasprave, ukoliko bude trebalo pojasniti pojedine dijelove iz Izvješća, te se ispričao zbog kašnjenja do kojega je došlo zbog sporosti u dostavi podataka iz pojedinih institucija.

Nedostaju podaci iz Vladinog Ureda za zatočene i nestale

Zastupnik **Juraj Njavro**, dr.med. (HDZ) govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a, te odmah napomenuo da će prilikom glasovanja biti suzdržani. Upozorio je na kašnjenje spominjući ujedno datume do kojega je izvješće trebalo biti pristupačno saborskim zastupnicima. Kako bi se rasteretilo nadležno ministarstvo, predložio je da se ubuduće podnosi godišnje izvješće. Ukazao je zatim da nedostaju podaci koji se odnose na rad Vladinog Ureda za zatočene i nestale, a nepoznatim ostaju i podaci vezani uz nove masovne grobnice, te poslove oko identifikacije žrtava. Potrebno je precizirati i podatke koji se odnose na pružanje psihosocijalne pomoći, ocijenio je zastupnik, dodajući da se za ove potrebe nisu utrošila sva predviđena financijska sredstva.

Nisu postignuta odgovarajuća rješenja za vojne invalide HVO-a.

Ova pomoć izuzetno je važna, s obzirom na veliki broj samoubojstava rizičnih skupina, a ujedno se mora realizirati humaniji i primjereniji pristup hrvatskim braniteljima. Zamjerio je zatim i na propustima koje su nadležne osobe u resornom ministarstvu učinile u komunikaciji ili na poslovima revizije invaliditeta, ocjenjujući da bi se o navedenim propustima svi trebali dobro zamisliti. Nisu postignuta odgovarajuća rješenja niti za ratne vojne invalide HVO-a, premda iz ureda Pučkog pravobranitelja upozoravaju da najviše žalbi dolazi zbog narušavanja statusnih braniteljskih prava. Upozorio je ujedno da se ne realiziraju presude Upravnog suda koje su u korist branitelja. Analizirao je zatim pojedine segmente iz Izvješća koji se odnose na stambenu politiku. Upozorio je na značajne razlike oko uplaćenih sredstava koje se naziru iz

više izvora, tražeći da se ovi podaci preciziraju i usklade. Na kraju je ponovio očekivanje da će slijedeće izvješće biti pravovremeno i preciznije, te da će izbjeći najčešće zamjerke onih na koje se i odnose - hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata.

U ime Kluba zastupnika HB-a, govorio je zastupnik **Ivica Tafra**. Upozorio je na veliko kašnjenje u podnošenju izvješća pa je sada gotovo besmisleno raspravljati o prezentiranim podacima i brojkama. Međutim, i takvo ukazuje prije svega na smanjenje prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, ali ne sadrži prijedloge kako bi se stvarno pomoglo ratnim stradalnicima. Najavljivane tvrdnje o tobožnjem velikom broju lažnih invalida, pale su u vodu jer su služile prvenstveno u promidžbene namjene vladajuće koalicije, koja je njima željela invalide i branitelje pretvoriti u građane "drugoga reda".

Nažalost, sve je više prisutno mišljenje kako ovo ministarstvo služi zaštitu interesa aktualne vlasti, umjesto zaštitu interesa hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

Povećava se broj nezaposlenih branitelja

Naveo je zatim nekoliko manjkavosti i nepreciznosti koje su prezentirane na stranicama podnjetoga Izvješća. Upozorio je da se broj nezaposlenih branitelja drastično povećao, umjesto da se postupno smanjuje, a neprecizni su i podaci u vezi ostvarenih sredstava iz starog zakona, prema kojemu je bilo potrebno izdvajati 2% sredstava od tijela državne vlasti, prilikom obavljanja navedenih radova i usluga. Nepoznanica je kolika su ova sredstva, i što je s istima učinjeno, upozorio je zastupnik Tafra.

Ukazao je potom i na slabosti oko pružanja psihosocijalne pomoći, oko utroška sredstava koja su dodjeljivana udrugama, te pomoći koja je trebala biti dostupna invalidima HVO-a. Zbog navedenih manjkavosti, Klub zastupnika HB-a neće podržati rečeno izvješće prilikom glasovanja, zaključio je izlagatelj.

Ispravak netočnog navoda zatražila je zastupnica **Mirjana Didović** (SDP). Upozorile je da ova Vlada nije započela

svoj rad proglašavanjem lažnih invalida, dodajući da je svojedobno i

Potrebno je izraditi registar za oboljele od PTSP-a, te dati točne podatke o broju samoubojstava branitelja.

predsjednik HVIDRE, Marinko Liović 1996. godine ocijenio, da ima oko 30% lažnih invalida.

Zatim je u ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio zastupnik **Želimir Janjić**. Osvrnuo se na one dijelove Izvješća gdje se određeni podaci mogu problematizirati, govoreći uvodno o stambenom zbrinjavanju. Smatra da je trebalo navesti i stupanj invalidnosti prilikom dodjele navedena 1364 stana. Iz zbirnih se podataka ne razabire, je li primjerice u Zagrebu poštovan zakonski redosljed. Ocijenio je da stambeno zbrinjavanje ide dobrim tempom, pa neće trebati dugo čekati da se svi definitivno i primjereno zbrinu. Analizirao je zatim i broj doplataka za djecu, kao i dodjelu dionica braniteljima, te ukazao na određene propuste prilikom prezentacije brojki i podataka u ovom segmentu Izvješća. Upozorio je zatim i na zabrinjavajuće podatke koji ukazuju na nepoštivanje zakonskih odredbi prilikom zapošljavanja, pa bi prekršitelji trebali osjetiti i zakonske sankcije. Nezaposlenost bi se djelomice mogla ublažiti i dodjelom poljoprivrednog zemljišta na korištenje, a prezentirani podaci u ovom segmentu nisu nimalo ohrabrujući.

Podsjetio je zatim i na propuste i nedosljednosti oko dodjele kredita braniteljima za samozapošljavanje, ukazujući i na ozbiljne probleme koji su se pojavili prilikom vraćanja novca. Zamjerio je na kraju što nije prezentiran registar koji se odnosi na sve oboljele od PTSP-a, kao i na donošenje točnih podataka o broju suicida među braniteljskom populacijom. Nadajući se da će ovi poslovi biti obavljani do slijedećeg izvješća, zastupnik Janjić je napomenuo da će podnijeti materijal Klub zastupnika HSLS-a primiti na znanje.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je zastupnica **Dubravka Horvat**. Ona je napomenula da će prihvatiti i glasovati za podnijeto Izvješće.

Prava sukladna mogućnostima zemlje

Metodologija izrade je prihvatljiva budući da obrađuje realizaciju pojedinih prava po poglavljima, donoseći ujedno i brojčane podatke o korisnicima. Podsjetila je da su prilikom donošenja ovoga Zakona, bila istaknuta i očekivanja da će se sva propisana prava prezentirati na jednom mjestu, a u skladu s gospodarskim mogućnostima zemlje. Ujedno je upozoreno da će se realizirati ona prava koja su ostvariva proračunom zemlje, kojega pune svi zaposleni u Republici Hrvatskoj. Podnijeto Izvješće može poslužiti za analizu, ali i kao podloga za ocjenu uspješnosti u navedenim zadacima i okvirima, istaknula je zastupnica Horvat. Ukazala je ujedno da ostvarivanje temeljnih prava nije isključivo vezano uz Ministarstvo hrvatskih branitelja, jer u njegovoj realizaciji sudjeluju i još neka državna tijela. Podsjetila je da je državnim proračunom za 2001. godinu za ove potrebe bilo odvojeno gotovo 270 milijuna kuna, a utrošak je evidentiran i prikazom realizacije 13 vrsta trajnih i jednokratnih pojedinačnih prava. Citirajući navedene vrste prava, zastupnica se zaustavila kod stambenog zbrinjavanja branitelja i invalida, ocjenjujući da se na ovom području dosta napravilo. I ona je iznijela očekivanja i nadanja da će se ovaj dio skrbi uskoro i u potpunosti realizirati. Što se tiče prava koja su vezana za mirovinsko i invalidsko osiguranje, upozorila je, da je ovo područje uglavnom vezano uz nadležnost Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Zadržala se i kod dijela koji se bavi revizijom invalidnosti, podsjećajući da je promjena procjene invalidnosti utvrđena u slučaju 5% vještačenih predmeta.

Ocijenila je zatim da je u Izvješću uočen i bitan pomak oko realnijeg planiranja utroška sredstava u udru-gama koje su proistekle iz Domovinskog rata. Pohvalila je i činjenicu da se financiraju konkretni programi, a nema prebacivanja transfera na institucije, pa bi takvu praksu trebalo podržati i u budućim vremenima. Bolji rezultati bit će realizirani kada se okonča izrada evidencije o broju branitelja i stradalnika, jer je to temeljni preduvjet za daljnji rad, zaključila je izlaganje zastupnica Horvat.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Stjepan Živković**, koji je uvodno ukazao na kašnjenje u podnošenju Izvješća. Premda ovi podaci više nisu aktualni, pohvalio je redovitost podnošenja izvješća, što treba pozdraviti i ohrabriti za ažurniji rad u slijedećem razdoblju.

Izraditi registar svih branitelja

Klub zastupnika HSS-a ima nekoliko primjedbi, a jedna se odnosi na strukturu stradalnika prilikom trajnog stambenog zbrinjavanja. Upozorio je da se iz podnijetih materijala ne prepoznaje stupanj invalidnosti onih osoba koje su dobile stanove. Zatražio je da se dostave podaci o onim tijelima državne i lokalne uprave koje su se oglušile na već opisanu obvezu o izdvajanju 2% sredstva prilikom pojedinih investicija. Zadržao se i kod odjeljka u kojemu se govori o dodjeli stambenih kredita, ukazujući ujedno na činjenicu da nisu realizirana sva predviđena sredstva. Slične manjkavosti otkrio je i kod rada i realizacije programa onih udruga koje su proizašle iz Domovinskog rata, pitajući se što je pravi razlog ovih disproporcija. Ocijenio je na kraju da je podnijeto izvješće korektno i stručno napravljeno, pa ne postoje razlozi zbog kojih se ne bi moglo prihvatiti. I on je na kraju zatražio da se što skorije izradi popis, odnosno registar svih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

Obavljene revizije ukazuju na mali postotak branitelja koji su zlorabili postojeća zakonska prava.

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila prva je govorila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**. Iako je podnijeti materijal podnesen za zakašnjenjem, potrebno ga je analizirati, istaknula je zastupnica pridružujući se prijedlozima koji idu za godišnjim podnošenjem izvješća. Zadržala se kod podataka koji se bave podacima o promjeni ocjene invalidnosti. Budući da je procjena promijenjena u svega 5% slučajeva utemeljena je konstatacija da bi ubuduće i samu sintagmu "lažni invalidi" trebalo izbaciti iz upotrebe. Ukazala je zatim na podbačaj u onom dijelu poslova koji se bavi obilježavanjem mjesta masovnih grobnica

iz Domovinskog rata, a od 2,4 milijuna kuna za ove namjene nije potrošeno ni lipe. Ovakvi podaci ukazuju da treba ubrzati poslove sukladno odredbama Zakona o obilježavanju takvih mjesta i da se rečeni akt iz 1996. godine treba provoditi i poštovati. Ukoliko ova mjesta ne budu obilježavana tko će se za nekoliko godina prisjećati okolnosti i detalja stradanja Hrvata u ratu. I zastupnica Kosor se zapitala za razloge zbog kojih nisu prezentirani podaci Vladinog Ureda za zatočene i nestale. Prema dostupnim podacima još se uvijek traga za 1348 osoba, a među njima je najveći broj branitelja.

Apelirala je na kraju da se upravo ovom segmentu posveti dužna pozornost jer se radi o prvorazrednom humanitarnom problemu.

U ime predlagatelja završnu je riječ dobio ministar **Ivica Pančić**, koji se osvrnuo na pojedine primjedbe i prijedloge iz minule rasprave. Nije se složio s političkom ocjenom da Ministarstvo ne štiti interese i prava hrvatskih branitelja. U svom se radu pridržavamo zakonskih odredbi, a osjećaj zakinutosti među braniteljskom populacijom bio je prisutan i uočljiv i prije 2000. godine. Nezadovoljstva ima i danas, ali u svom radu ne podliježemo nikakvim predrasudama, nastojeći obaviti sve poslove u skladu sa zakonskim odredbama, podsjetio je ministar. Teži se što preglednijem i preciznijem Izvješću, a analizirat će se i prijedlog o podnošenju godišnjeg, umjesto dosadašnjeg polugodišnjeg. Ukazao je zatim da je novim zakonom došlo do preraspodjele u kojoj su se donekle smanjili iznosi naknada hrvatskim ratnim vojnim invalidima i pripadnicima njihovih obitelji, ali samo u pojedinim segmentima. Upozorio je da su istovremeno neke druge grupacije hrvatskih branitelja dobile određena zakonska prava. Ovi bi se podaci trebali cjelovito sagledavati i iznositi prilikom kritičkog sagledavanja u diskusijama, upozorio je ministar Pančić.

Zatim je govorio i o problemima suicida kod ove populacije, ukazujući da je jedina mjerodavna i stručna institucija Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Ponovio je i ranije prezentiranu ideju o potrebi izrade studije kojom bi se došlo do točnih podataka o samoubojstvima, te o broju oboljelih od PTSP-a. Ovi se podaci, međutim, moraju zaštititi zbog prava stradalih. Upozorio je zatim da se po-

nekad javlja invalidnost zbog PTSP-a, a zatim se podnosi zahtjev za produljenjem, odnosno posjedovanjem uredne vozačke dozvole i dozvole za oružje. Ovakva očekivanja, dodao je, nisu u skladu sa zakonskim odredbama. Analizirao je zatim i poslove koji su obavljani oko trajnog stambenog zbrinjavanja branitelja i invalida Domovinskog rata, ukazujući na specifične probleme i prepreke koje se javljaju prilikom dodjele stanova ili stambenih kredita.

Prije podjele dionica, potrebno je izraditi precizan registar svih branitelja Domovinskog rata.

Složio se zatim da poslovi oko obilježavanja masovnih grobnica ne idu potrebnim tempom, dodajući da traje gradnja ili izdavanje potrebnih zakonskih dozvola za gradnju u pojedinim slučajevima. Riječ je o 20 masovnih grobnica, a izdan je i nalog

da se svi potrebni poslovi na ovom području maksimalno ubrzaju. Dodao je zatim, da je Izvješće Vladinog Ureda za zatočene i nestale prezentirano Vladi prije mjesec i pol dana, pa očekuje da će ovi podaci vrlo skoro biti predstavljeni i saborskim zastupnicima.

Pojasnio je zatim i detalje oko povjerenstva za ocjenu revizije invaliditeta. Ne radi se o reviziji koje obavljaju prvostupanjka i drugostupanjka tijela u Ministarstvu hrvatskih branitelja. Radi se o posebnom povjerenstvu koje obavlja reviziju ocjene vještaka u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, pojasnio je ministar Pančić, dodajući da se radi o dvije potpuno suprotne stvari. Govoreći o potrebi pomoći stradalim pripadnicima HVO-a, ministar je ukazao na hitnu potrebu utvrđivanja realnih i pouzdanih podataka o broju stradalih, jer više izvora navodi različite brojke. Ova se ustavna obveza ne smije zaboraviti, jer stradalnici imaju svoja statusna prava.

Ministarstvo branitelja ostaje kod svog prijedloga o potrebi stvaranja Fonda za hrvatske branitelje, u kojega bi se slijevale dionice iz prodaje javnih poduzeća i privatizacije. Potrebno je dovršiti i izradu registra branitelja, a prema podacima Ministarstva obrane, broj branitelja iznosi oko 400 tisuća. Potrebno je utvrditi jasne kriterije, jer su potvrdu o statusu hrvatskog branitelja dobivale i osobe koje nikada nisu bile na ratištu. Treba odlučiti oko ovoga pitanja prije dodjele dionica, upozorio je ministar, dodajući da su popisane sve primjedbe koje će biti respektirane prilikom izrade slijedećeg Izvješća.

Pristupilo se glasanju. Većinom glasova (66 "za", 12 "protiv" i 27 "suzdržanih"), Hrvatski je sabor donio zaključak kojim se prihvaća Izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji za razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca 2001. godine.

V.Ž.

NAKNADNO GLASOVANJE

PRIJEDLOG ZAKONA O PRODAJI POSLOVNOG PROSTORA KOJI JE U ZAKUPU, A U VLASNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE, TE JEDINICA PODRUČNE (REGIONALNE) I LOKALNE SAMOUPRAVE

Rasprava o ovoj točki dnevnoga reda obavljena je na 25. sjednici Sabora, a na 26. sjednici pristupilo se glasanju.

Većinom glasova (66 "za", 8 "protiv" i 21 "suzdržan"), zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su zaključak kojim se odbija Prijedlog zakona o prodaji poslovnog prostora koji je u

zakupu, a u vlasništvu Republike Hrvatske te jedinica područne, regionalne i lokalne samouprave, koji je predložio Klub zastupnika DC-a.

Većinom glasova, (56 "za", 1 "protiv" i 38 "suzdržanih") zastupnici su prihvatili i zaključak Odbora za zakonodavstvo kojim se zadužuje Vlada da najkasnije u roku od 3

mjeseca Hrvatskom saboru podnese izvješće o stanju poslovnog prostora u vlasništvu Republike Hrvatske, jedinica lokalne, područne (regionalne) samouprave, s prijedlogom mjera i aktivnosti za poticanje poduzetništva.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VLADI REPUBLIKE HRVATSKE

Na 25. sjednici Hrvatskoga sabora je provedena rasprava, a na 26. sjednici je prihvaćen Prijedlog zakona

o izmjenama i dopunama Zakona o Vladi Republike Hrvatske predla-

gatelja Kluba zastupnika HSLS-a (66 glasova "za" i 29 "suzdržanih").

M.Mi.

PRIJEDLOG ZAKONA O USTROJSTVU I DJELOKRUGU MINISTARSTAVA I DRŽAVNIH UPRAVNIH ORGANIZACIJA

Na 25. sjednici Hrvatskoga sabora je provedena rasprava, a na 26. sjednici je prihvaćen Prijedlog zakona

o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija predlagatelja Kluba zastu-

pnika HSLS-a (68 glasova "za" i 29 "suzdržanih").

M.Mi.

ANALIZA UČINAKA IZVRŠENOG SPAJANJA BIVŠEG DRŽAVNOG PRAVOBRANITELJSTVA I DRŽAVNOG ODVJETNIŠTVA REPUBLIKE HRVATSKE

Na 25. sjednici Hrvatskoga sabora je provedena rasprava, a na 26. sjednici je prihvaćena Analiza učinaka izvršenog spajanja bivšeg Državnog pravobraniteljstva i Državnog odvjetništva Republike Hrvatske (63 glasa "za", 26 "protiv" i

3 "suzdržana"). Na prijedlog Kluba zastupnika HSS-a obvezana je Vlada RH (91 glas "za", 1 "protiv") da u roku od 60 dana Hrvatskome saboru dostavi Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o državnom odvjetništvu te izvrši potrebne, značajne promjene

podzakonskih akata kako bi se otklonili evidentno negativni učinci spajanja bivšeg Državnog pravobraniteljstva i Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

M.Mi.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

BANKARSTVO

Kada isplata štedišama Jugobanke

Zastupnik **Valter Drandić (IDS)** postavio je slijedeće zastupničko pitanje: **"Kada će štediše Jugobanke, čije je poslovanje preuzela Riadria banka, moći podignuti svoj novac koji su imali kao štednju u Jugobanci?"**

Vlada RH dala je slijedeći odgovor:

"Uredba o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug RH, koja je donesena krajem 1991. godine, deviznu štednju građana podijelila je na deviznu štednju položenu prije 27. travnja 1991. godine, koja je privremeno blokirana, a čiju isplatu jamči Republika Hrvatska kroz 10 godina, počevši od 30. lipnja 1995. godine kroz dvadeset jednakih polugodišnjih obroka i deviznu štednju položenu poslije 27. travnja 1991. godine, s kojom građani mogu slobodno raspolagati.

Prema Uredbi o pretvaranju deviznih depozita građana kod banaka u javni dug RH, devizne štediše Jugobanke d.d. Beograd mogli su prenijeti svoju štednju u hrvatske banke uz cesiju svojih potraživanja prema Jugobanci d.d., Beograd na Republiku Hrvatsku, čime je njihova devizna štednja dobila tretman devizne štednje kod hrvatskih banaka i postala dijelom javnog duga RH.

U slučaju Riadria banke na taj način preneseno je u javni dug RH oko 105.752.079,00 DEM, dok je ostali nepreneseni dio ostao izravno potraživanje štediša prema Jugobanci d.d., Beograd.

Zakonitost prijenosa deviznih depozita, koje su deponenti imali u bankama sa sjedištem izvan RH, temelji se na odredbama članaka 15. i 16. Uredbe o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug RH. Za isplatu starih deviznih depozita, koji su građani imali kod banaka u RH ili koji su imali devizne depozite kod stranih banaka koje su poslovale u RH, ali su ih prenijele na banke sa sjedištem u RH, jamči RH.

Devizni depoziti o kojima je riječ, sa stanjem na dan 27. travnja 1991., uvećani za pripadajuće kamate za 1991. godinu, pretvoreni su u oročeni depozit koji se isplaćuje u 20 polugodišnjih rata (za period od 10 godina), s time da je prva rata dospjela na naplatu 30. lipnja 1995. godine, kada se na temelju ugovora o ustupanju potraživanja domicilnih banaka i RH konačno utvrdio iznos preuzetih obveza domaćih banaka za koje jamči RH.

Vlada RH napominje da, sukladno Zakonu o načinu likvidacije poslovanja glavnih filijala Jugobanke d.d., Beograd, koje su poslovale na teritoriju RH, one nemaju pravnog sljednika u RH. Banke određene od Hrvatske narodne banke, kao što su Hrvatska gospodarska banka, Pomorska banka i Riadria banka,

zadužene su samo za likvidaciju poslovanja glavnih filijala i sve radnje vezane da predmetni posao vode izdvojeno iz njihovih poslovnih knjiga.

ENERGETIKA

Neplaćenim računima Elektre pribrojani i troškovi opomene

Zastupnik **Želimir Janjić (HSL)** je postavio pitanje u kojem traži da se objasni **zašto je Vinkovačka Elektra svojim potrošačima poslala opomene zbog neplaćenih računa i to akontacijskih uplatnica.** Tim su iznosima pribrojani i troškovi opomene u iznosu od 10 kuna. Pitanje je slijedeće: **"Ima li HEP pravo slati opomene za akontacijske uplatnice i troškove tih opomena?"** Napominje da se to do sada nije događalo.

Ministarstvo gospodarstva odgovorilo je da način naplate i obračuna za korištenu električnu energiju reguliraju, još uvijek, Opći uvjeti isporuke električne energije u člancima 101. do 107. Na temelju članka 102. isporučitelj električne energije može naplaćivati isporuku električne energije putem jednomjesečnih ili dvomjesečnih pretplatničkih rata, čiji se iznos određuje na temelju prosječne mjesečne ili dvomjesečne sezonske potrošnje prethodnog razdoblja i primjenom važećih tarifnih stavova. Dakle, računi se šalju na temelju prog-

nozirane potrošnje, što se u većini slučajeva pokazuje točnim. Napominjemo da potrošač, načelno, može sam očitavati brojilo i uplaćivati odgovarajući iznos za utrošenu električnu energiju, s tim da treba voditi računa i o tome da postojeći tarifni sustav predviđa i nadoknadu za snagu.

U članku 102. je također navedeno da je rok plaćanja pretplatničke rate sredina obračunskog razdoblja na kojeg se pretplatnička rata odnosi. Na temelju članka 105. potrošač je dužan platiti račun u roku utvrđenom u pretplatničkoj rati. Štoviše, ako potrošač ne podmiri svoju obvezu za isporučenu električnu energiju uzastopno posljednja dva mjeseca isporučitelj može, sukladno članku 106. za daljnju isporuku električne energije tražiti plaćanje unaprijed.

Na temelju rečenog ocjenjujemo da Hrvatska elektroprivreda ima pravo slati opomene bez obzira što su u pitanju akontacijske uplatnice. Napominjemo da pitanje akontacijskog plaćanja, općenito uzevši, nije, za sada, regulirano odgovarajućim zakonom, pa su u ovom slučaju relevantni Opći uvjeti isporuke električne energije, dakle mjerodavan je podzakonski akt kojeg je donijela Vlada RH.

Na temelju novog energetskeg zakonskog paketa, kojeg je Sabor donio u srpnju prošle godine, u tijeku je izrada niza podzakonskih akata koji će, među ostalim, regulirati i ovu problematiku.

Glede samih troškova opomene Hrvatska elektroprivreda bi trebala specificirati i upoznati potrošače kako je došla do iznosa od 10 kuna, no, očito je da određeni troškovi vezani uz slanje opomene postoje. Činjenica je da troškove opomene ne specificiraju ni mnogi drugi subjekti koji šalju mjesečne ili dvomjesečne račune za određenu uslugu.

GOSPODARSTVO

Sanacija hrvatske brodogradnje

Zastupnik u Hrvatskom saboru, **Damir Kajin (IDS)**, postavio je slijedeće zastupničko pitanje: **"Stanje u hrvatskoj brodogradnji je alarmantno. Nedavno smo doznali da riječko i splitsko brodogradilište imaju ukupno nepodmirenih obveza u iznosu većem od 850 milijuna kuna.** Između ostalog, predsjednik Uprave

brodogradilišta "3. maj" iz Rijeke, gospodin Zdenko Marčelja, doslovce, u intervjuu gospodi Horvat u "Novom listu" od 4. travnja 2002. godine kaže da od Vlade očekuje kratkoročno rješenje kojim bi se ublažio problem nelikvidnosti u tom brodogradilištu. Temeljni problem su gubici i u ovom trenutku zbog nelikvidnosti brodogradilišta nije više u stanju platiti dobavljače i kooperante, a pod upit bi mogle doći i plaće. Ako se to ne riješi doći će, kaže, do zastoja u proizvodnji. Slično je i u Splitu.

Što će država učiniti da se ne dovede u pitanje opstanak ova dva velika hrvatska brodogradilišta koja bi za sobom mogla povući na stotine i stotine kooperanata, ne samo u Rijeci i Primorsko-goranskoj županiji, Splitu i Splitsko-dalmatinskoj županiji, nego i šire, a ne budu li isplaćene plaće, doista se plaši da je moguće da se u time centrima dogodi i neka radnička revolucija.

Znači, što Vlada kani učiniti da se pomogne hrvatskoj brodogradnji koja (svaka čast Uljaniku koji od 1997. godine posluje pozitivno, uspješno, s dobiti), ostvaruje gubitak po brodu od 7 milijuna USD?"

Na navedeno zastupničko pitanje, **Vlada RH** dala je slijedeći odgovor:

Analizirajući stanje cjelovite hrvatske brodogradnje i prijedloge mjera Ministarstva gospodarstva, Vlada RH je, ne sjednici održanoj 22. kolovoza 2002. godine, donijela slijedeće zaključke:

I. Financijske mjere - a) Pretvaranje kredita brodogradilišta 3. maj d.d. u iznosu USD 34.218.157,00 i Brodosplita d.d. u iznosu USD 76.000.000,00 u javni dug; b) Preuzimanje kredita za tehnološku obnovu brodogradilišta 3. maj d.d. u iznosu USD 10.617.628,00 i Brodosplita d.d. u iznosu od USD 13.368.547,00; c) Otpis obveza po plaćenim jamstvima za brodogradilište 3. maj d.d. u iznosu od 229.504.678,00 kuna i Brodosplit d.d. u iznosu 29.439.700,00 kuna; d) Preuzimanje kreditnih obveza brodogradilišta 3. maj d.d. u iznosu 237.993.821,00 kuna i Brodosplita d.d. u iznosu 1.055.944.370,00 kuna; e) Vlada RH će nastaviti subencionirati gradnju brodova u brodogradilištima 3. maj d.d. i Brodosplitu d.d. (kao i u ostalim domaćim brodogradilištima), s iznosom od najmanje 10% prodajne cijene roda; f) Vlada RH će i nadalje podupirati gradnju brodova u brodogradilištima 3. maj d.d. i Brodosplit d.d. (i ostalim

domaćim brodogradilištima), izdavanjem državnih jamstava, ovisno o procjeni financijske isplativosti svakog pojedinog ugovora o novogradnji.

Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo financija i Hrvatska brodogradnja - Jadranbrod d.d., zaduženi su da osiguraju operacionalizaciju financijske konsolidacije brodogradevnih društava 3. maj d.d. i Brodosplit d.d., kako bi se pribavila sredstva za neometanu provedbu procesa proizvodnje do kraja prosinca 2002. godine, odnosno do roka potrebnog za izradu i ocjenu programa restrukturiranja i racionalizacije njihovog poslovanja.

II. Organizacijske mjere - a) ocjenjujući da su gubici u brodogradilištima 3. maj d.d. i Brodosplit d.d., prvenstveno rezultat lošeg rada uprava, zadužen je Hrvatski fond za privatizaciju da pokrene postupke za utvrđivanje odgovornosti i naknade štete sukladno Zakonu o trgovačkim društvima; b) zaduženo je Ministarstvo gospodarstva, Hrvatski fond za privatizaciju i Hrvatska brodogradnja - Jadranbrod d.d., da provedu izmjene statuta krovnih društava kojima će se definirati krovno društvo s vertikalnim nadzorom vlasnika za stanje u brodogradilišnim grupama 3. maj d.d. i Brodosplit d.d. (i ostalim grupama) i izvrše izmjene statuta u roku 60 dana; c) zaduženo je Ministarstvo gospodarstva da, u suradnji s državnim odvjetništvom RH i Ministarstvom pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, odrede opravdanost i pripreme akte za prijepis nekretnina brodogradilišta na RH; d) zadužene su uprave i nadzorni odbori brodogradilišta 3. maj d.d. i Brodosplit d.d. da do kraja studenoga 2002. godine dostave programe i terminske planove restrukturiranja i racionalizacije svojeg poslovanja uključujući i izmjenu svojih kolektivnih ugovora. Ukoliko uprave navedenih brodogradilišta ne postignu dogovor o novom kolektivnom ugovoru do kraja 2002. godine, mjere financijske konsolidacije, planirane za naredne godine, stavit će se izvana snage; e) zaduženo je Ministarstvo gospodarstva da, u roku od 60 dana, reorganizira Hrvatsku brodogradnju - Jadranbrod d.d., društvo u potpunom vlasništvu države, za kontrolu izvršenja poslovnih planova brodogradevnih grupa 3. maj d.d. i Brodosplit d.d. (i ostalih grupa), radi

osiguranja vlasničkog interesa i mogućnosti intervencije u izradi, provedbi i kontroli izvršenja poslovnih planova i programa restrukturiranja; f) zaduženo je Ministarstvo gospodarstva da, u suradnji s Hrvatskim fondom za privatizaciju i Hrvatskom brodogradnjom - Jadranbrod d.d., u roku od 3 mjeseca, razmotri učinke i opravdanost spajanja sjevernojadranskim brodogradilišta Brodotrogir d.d. i Brodosplit d.d. i dostavi elaborate Vladi RH na usvajanje.

Ministarstvo gospodarstva, u suradnji s Hrvatskim fondom za privatizaciju i Hrvatskom brodogradnjom - Jadranbrod d.d., izradit će i dostaviti Vladi RH izvješće o realizaciji navedenih zaključaka do kraja 2002. godine, a nakon toga dostavljat će izvješća Vladi RH svaka dva mjeseca - stoji u opširnem odgovoru.

MORSKO RIBARSTVO

Suzbijanje nezakonitog izlova prstaca

Na zastupničko pitanje **Marijane Petir (HSS) o nezakonitom izlovu i izvozu prstaca** odgovorilo je **Ministarstvo unutarnjih poslova**:

"Izvišćujemo Vas da policijski službenici u sedam policijskih uprava na moru kontinuirano poduzimaju niz mjera i radnji kojima je za cilj suzbijanje nezakonitog izlovljavanja prstaca, kako bi se zaštitila, ne samo hridinasta obala, kao posebno stanište prstaca, već i cjelokupna morska flora i fauna RH.

Tako je tijekom 2000. godine započela intenzivna suradnja s Ministarstvom za zaštitu okoliša i prostornog uređenja, te je naloženo intenziviranje operativnog postupanja u pogledu suzbijanja nezakonitog izlova, i stavljanja u promet i izvoza prstaca.

S obzirom na to kako je tek od 2000. godine intenzivirana suradnja s Ministarstvom za zaštitu okoliša i prostornog uređenja, od koje godine se i vode statistički pokazatelji o postupanju u vezi s navedenom problematikom, odnosno podaci o količini privremeno oduzetih prstaca od osoba koje su zatečene u nezakonitom izlovu prstaca na području ribolovnog mora i pokušaju njihovog izvoza preko državne

granice, nismo u mogućnosti dostaviti pokazatelje koji se odnose na postupanje u slučajevima nezakonitog izlova ili izvoza prstaca prije 2000. godine.

U skladu s iznesenim, navodimo da su policijski službenici, postupajući temeljem odredbi Zakona o morskome ribarstvu, odnosno Zakona o zaštiti prirode i propisa donesenih temeljem njih, tijekom 2000. godine u obavljanju službenih zadaća koje su bile usmjerene na suzbijanje nezakonitog izlova prstaca i njihovog izvoza privremeno oduzetih 772,26 kg prstaca, tijekom 2001. godine privremeno oduzeli 890,48 kg prstaca, dok su do 20. kolovoza 2002. godine ukupno privremeno oduzeli 476,13 kg prstaca.

Kod svih slučajeva zaticanja osoba u nezakonitom izlovu prstaca podnijeta je, u zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom prekršajnom sudu, odnosno izvješće o učinjenom prekršaju nadležnom inspektoratu za zaštitu okoliša, kaznena prijava zbog kaznenog djela opisanog u članku 259. Kaznenog zakona (protuzakonit ribolov).

Držimo da se podaci o utvrđenim slučajevima stavljanja u promet prstaca mogu zatražiti i od Državnog inspektorata koji je, slijedom Zakona o Državnom inspektoratu, nadležan za postupanje u takvim slučajevima.

OBRANA OD TUČE

Nedostatak raketnih stanica

Na zastupničko pitanje **Ivana Jarnjaka (HDZ) u vezi s učinkovitošću i unaprijeđenja sadašnjeg sustava obrane od tuče, te u vezi sa sklapanjem međunarodnih ugovora sa susjednim državama** - odgovorila je **Vlada RH**.

Svjetska iskustva pokazuju da se funkcioniranje sustava obrane od tuče još uvijek nalazi na takvoj znanstveno-tehnološkoj razini koja bi učinkovito i isplativo umanjila ili spriječila štete nastale uslijed tuče.

Operativna obrana od tuče je djelatnost bez znanstvenog atesta. Upravo ta činjenica je razlog što zemlje Europske zajednice nikad nisu uspostavile takve operativne sustave na državnoj razini, dok su ih istočnoeuropske većinom ukinule. Učinkovitost i ekonomska isplativost operativne obrane od tuče, još uvijek se zasniva na subjektivnim pretpo-

stavkama, bez objektivnih pokazatelja.

Tijekom više od 30 godina postojanja operativne obrane od tuče u Hrvatskoj, nažalost, ne postoji nijedna studija koja bi dokazala učinkovitost i ekonomsku isplativost obrane od tuče. Zbog svega toga još nije moguća niti približna procjena učinkovitosti operativne obrane od tuče za smanjenje šteta od tuče u 2001. godini.

Iz dokumenata Svjetske meteorološke organizacije (WMO), Američkog meteorološkog društva i gotovo svih anketiranih meteoroloških službi u Europi proizlazi da: do danas nema dokaza koji bi potvrdili učinkovitost operativne obrane od tuče, ekonomsku isplativost i utjecaj na okoliš; operativna obrana od tuče ne postoji u sklopu gotovo niti jedne nacionalne meteorološke službe u Europi. Izuzetak je jedino uža Srbija (bez Vojvodine) i Makedonija; postoji upozorenje (WMO-a) da obrana od tuče može imati čak i neželjene učinke (pojačati tuču).

U vezi sa suradnjom u provođenju operativne obrane od tuče sa Slovenijom i Bosnom i Hercegovinom, posebno u njenom provođenju uz pogranično područje, ističe se ponovno da, u gotovo svim europskim zemljama, posebice u zemljama Europske unije, obrana od tuče na državnoj razini ne postoji. U Sloveniji i Mađarskoj operativna obrana od tuče na državnoj razini je ukinuta prije više od deset godina, a u BiH izgubila se s ratnim zbivanjima. Stoga se međunarodna suradnja na državnoj razini sa susjednim zemljama ne može ostvariti - stoji u odgovoru.

TELEKOMUNIKACIJE

Loš prijem programa HRT-a

Ministarstvo pomorstva, prometa i veza odgovorilo je na zastupničko pitanje **Luke Tročića (HSS) u vezi s prijemom programa Hrvatske radiotelevizije na području općina Vrbanja, Drenovci i Gunja**.

Prema odredbi članka 5a, stavak 5, podstavak 4 Zakona o telekomunikacijama ("NN" brojevi 76/99, 128/99, 68/01. i 109/01.) nadzor nad obavljanjem Zakona o telekomunikacijama te kontrolu radiofrekventnog spektra obavlja Hrvatski zavod za telekomunikacije. Na temelju odredbe članka 54. stavka 5.

navedenog Zakona, za potrebe usklađivanja uporabe radijskih frekvencija na domaćoj i međunarodnoj razini u svrhu poduzimanja nadzora, kontrole i mjerenja u radiokrekvencijskom spektru te radi poduzimanja propisanih mjera za zaštitu od smetnji, Hrvatski zavod za telekomunikacije ustrojava sustav kontrolnomjernih središta i kontrolnomjernih postaja s potrebnom mjernom, računalnom i komunikacijskom opremom te terenskim mjernim vozilima.

U vezi s predmetnim zastupničkim pitanjem zatražili smo od Hrvatskog zavoda za telekomunikacije da nam, u okviru svoje nadležnosti dostave očitovanje s utvrđenim činjeničnim stanjem.

Područje općina Vrbanja, Drenovci i Gunja smješteno je uz granicu s BiH, s čijeg je teritorija početkom 2002. godine počeo raditi TV odašiljač, koji ometa prijem programa HRT-a. Odmah nakon utvrđivanja navedene smetnje, tj. početkom 2002. godine, Hrvatski zavod za telekomunikacije je, u skladu s međunarodnim pravilima, prijavio smetnju Regulatornoj agenciji BiH. Uatoč podnesenoj prijavi smetnja, nažalost, nije otklonjena. Otežavajuća okolnost za rješavanje predmetnog slučaja je činjenica da ometani kanali na kojima HRT emitira svoje programe nisu međunarodno usklađeni i kao takvi nemaju međunarodnu zaštitu.

Hrvatski zavod za telekomunikacije je, radi osiguranja kvalitetnog prijema programa HRT-a na području navedenih općina, započeo pregovore s Regulatornom agencijom BiH s ciljem iskordiniranja ometanih kanala, koji bi tada bili i međunarodno zaštićeni.

U međuvremenu, dok postupak međunarodnog usklađivanja ne bude okončan, većina stanovništva navedenih općina program HRT-a mogu pratiti na kanalima 07, 36 i 44 preko objekta u Borincima ili na kanalima 49, 58 i 65 preko objekta u Županji.

UNUTARNJI POSLOVI

Politički motivirana nasilja

Zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** postavio je ministru unutarnjih poslova pitanje u svezi s informacijama o porastu politički motiviranog nasilja u Republici Hrvatskoj, posebno o slučaju kada su "...desetak

članova općinske organizacije SDP-a u Bednji ... dobili prijeteća anonimna pisma."

Ministar unutarnjih poslova dostavio je pisani odgovor kojega donosimo u nastavku ovoga teksta.

"U razdoblju od 19. do 25. ožujka 2002. godine šest članova općinske organizacije SDP-a u Bednji zaprimilo je anonimna pisma prijetećeg sadržaja, što je 25. ožujka 2002. godine prijavljeno Policijskoj postaji Ivanec, kojom prilikom je sastavljen zapisnik o zaprimanju kaznene prijave protiv NN počinitelja kaznenog djela prijetnje, opisanog u članku 129. stavku 3., a u svezi sa člankom 129. stavkom 1. Kaznenog zakona. Kaznena prijava je dana 26. ožujka 2002. proslijeđena Općinskom državnim odvjetništvu u Ivancu.

Provedenom kriminalističkom obradom i grafološkim vještačenjem utvrđeno je postojanje osnovane sumnje da je počinitelj navedenog kaznenog djela M.K., radi čega je protiv njega 16. travnja 2002. Općinskom državnim odvjetništvu u Ivancu podneseno posebno izvješće, kao dopuna kaznene prijave protiv NN počinitelja.

Kretanje i boravak stranaca uz graničnu propusnicu

Na pitanje **Zdenke Babić-Petričević (HDZ): "Liberalizacijom viznog režima sa Srbijom najavljuje se 100 tisuća turista iz Srbije. Najavili ste turističke putovnice po kojem članku Zakona o kretanju i boravku stranaca, ako članak 20. glasi, iznimno od članka 2. ovoga Zakona, strancu koji nema važeću putnu ispravu, a dolazi radi turističkog ili poslovnog posjeta, policijska uprava odnosno policijska stanica nadležna za kontrolu prelaska državne granice može izdati graničnu propusnicu na temelju isprave o identitetu koju je strancu izdala država čiji je državljanin? Zašto pripadnici hrvatskog naroda iz BiH, Vojvodine, Bugarske, Rumunjske i zapadnih zemalja čekaju hrvatsko državljanstvo i po nekoliko godina? Zašto pripadnici hrvatskog naroda iz Vojvodine još uvijek plaćaju ulaznu vizu 40 maraka?"** - odgovorilo je **Ministarstvo unutarnjih poslova.**

Positivni pravni propisi RH ne poznaju pojam "turističke putovnice". Člankom 20. Zakona o kretanju i boravku stranaca određeno je da stranac može ulaziti u RH i boraviti

na njezinom teritoriju s važećom stranom putnom ispravom izdatom po propisima strane države ili važećom putnom ispravom za strance izdatom od državnog tijela nadležnog za izdavanje putne isprave, u koju je unijeta viza, ako navedenim Zakonom nije drugačije određeno.

Iznimka je predviđena u članku 20. citiranog Zakona kojim se određuje da strancu koji nema važeću putnu ispravu, a dolazi radi turističkog ili poslovnog posjeta, policijska uprava odnosno policijska postaja nadležna za kontrolu prelaska državne granice može izdati graničnu propusnicu na temelju isprave o identitetu koju je strancu izdala država čiji je državljanin.

Dakle, granična se propusnica može izdati strancu koji nema važeću putnu ispravu, dok se putne isprave SR Jugoslavije ne mogu smatrati nevažećima, iz čega proizlazi zaključak da se na ulazak državljana SRJ primjenjuje vizni sustav. Osim toga, očito je da je izdavanje graničnih propusnica navedenim Zakonom predviđeno kao iznimka, a ne kao pravilo koje se primjenjuje pri ulasku stranih državljana u RH.

Slijedom navedenog, svi strani državljanin koji ima važeću putnu ispravu, mogu ući u RH s vizom prethodno pribavljenom u veleposlanstvu/konzularnom uredu RH, a iznimno ulazno-izlaznu vizu za turistički ili poslovni posjet, tranzitnu vizu ili ulaznu vizu kojoj je rok važenja istekao, ali ne duže od tri dana, može izdati i policijska uprava/policajska postaja nadležna za kontrolu prelaska državne granice kako je određeno člankom 14. Zakona o kretanju i boravku stranaca.

Stranom državljaninu, policijski službenik granične policije odobrit će ulazak u državu izdavanjem granične propusnice, ukoliko postoji opravdani razlog ulaska u državu (gospodarski ili sigurnosni interes države, ili je potrebno udovoljiti međunarodnom humanitarnom standardu), pod uvjetom da strani državljanin dolazi iz države koja je priznala RH i da kod sebe ima putnu ispravu ili neku drugu javnu ispravu s fotografijom koju mu je izdala domicilna država, a iz koje se na nedvojbena način može utvrditi identitet.

Ova metodologija rada policijskih službenika granične policije glede omogućavanja ulaska u državu uz izdavanje graničnih propusnica primjenjuje se bez ikakve iznimke

prema svim stranim državljanima, pa dakle i državljanima SRJ.

Prema sadašnjim propisima, državljanin SRJ prije dolaska na graničnu kontrolu mora imati prethodno pribavljenu vizu, koja mu, kao i ostalim stranim državljanima ne garantira bezuvjetan ulazak u državu. Ispunjavanje općih i posebnih uvjeta za ulazak u državu utvrđuje se graničnom kontrolom na graničnom prijelazu.

U dijelu upita koji se odnosi na provođenje Zakona o hrvatskom državljanstvu dajemo slijedeći odgovor: Upravni postupak povodom zahtjeva za primitak u hrvatsko državljanstvo pripadnika hrvatskog naroda iz BiH, SRJ, Bugarske, Rumunjske i drugih zemalja, provodi se u smislu utvrđivanja svih činjenica od važnosti za donošenje zakonitog i pravilnog rješenja. U ovim je postupcima neovisno o tome radi li se o pripadnicima hrvatskog naroda ili ne, u pravilu potrebno saslušati stranku, a ponekad i svjedoke, te obaviti vještačenje određenih isprava koje su priložene kao dokaz u postupku. S obzirom na broj zahtjeva za primitak u hrvatsko državljanstvo i njihovu složenost koja zahtijeva dugotrajniji postupak (npr. vještačenje javnih isprava) ne mogu se uvijek ispoštovati zakonski rokovi za njihovo rješavanje.

Primitak u hrvatsko državljanstvo

Povodom zastupničkog pitanja gospođe **Zdenke Babić-Petričević (HDZ)** u svezi s **provođenjem postupka stjecanja hrvatskog državljanstva po osnovi pripadnosti hrvatskom narodu** **Ministarstvo unutarnjih poslova** dalo je slijedeći odgovor u kojem stoji da se smatra neosnovanim prigovor da MUP podvrgava "dugoj i mučnoj proceduri" dokazivanja pripadnosti hrvatskom narodu Hrvate koji zahtijevaju primitak u hrvatsko državljanstvo.

Naime, postupak stjecanja hrvatskog državljanstva upravni je postupak koji se provodi sukladno osnovnim načelima Zakona o općem upravnom postupku. Tako je u navedenom postupku potrebno utvrditi, kako činjenice koje stranci idu u prilog, tako i one koje ne dovode do povoljnog okončanja upravnog postupka za stranku. Ukupnost točno i potpuno utvrđenog činjeničnog

stanja zakonodavac naziva načelom materijalne istine, o kojem govori članak 7. citiranog Zakona koji glasi: "U postupku se mora utvrditi pravo stanje stvari i u tom cilju moraju se utvrditi sve činjenice koje su od važnosti za donošenje pravilnog i zakonitog rješenja". Bilo bi suprotno načelu materijalne istine kada bi tijelo koje vodi postupak prihvatilo samo one podatke i činjenice koje iznosi stranka ili kada bi svoje rješenje temeljilo isključivo na onim činjenicama i dokazima koje je samo utvrdilo odnosno izvelo.

Naime, iako pojedine stranke kategorički tvrde da su se u pravnom prometu izjašnjavale kao pripadnici hrvatskog naroda, te da su tako oduvijek odgajani, pribavljanjem određenih javnih isprava, primjerice indexa, radne knjižice i sl., temeljem kojih se ovi navodi mogu objektivirati, često se činjenično stanje u potpunosti mijenja kada se u tim ispravama nije izjašnjavala sukladno svojim navodima u zahtjevu, već kao "jugoslaven" ili kao pripadnik drugih nacionalnosti.

Osim toga, u ovim postupcima stranke nerijetko prilažu krivotvorene isprave u kojima je prepravljen podatak o nacionalnosti ili se pak radi o potpunim krivotvorinama izrađenim računalnom tehnologijom, što se nesumnjivo utvrđuje u postupcima vještačenja navedenih isprava.

Glede prigovora koji se odnosi na neprihvatanje krsnih listova kao dokaz o pripadnosti hrvatskom narodu, a u svrhu stjecanja hrvatskog državljanstva, ističemo da je ovo Ministarstvo još 1994. godine od Zagrebačkog Nadbiskupa, Franje kardinala Kuharića, upozoreno da "krsni listi nije list o nacionalnosti nego i pripadnosti Katoličkoj Crkvi, ali da druge jasne okolnosti potvrđuju da je netko Hrvat kada to sam izjavljuje".

U odnosu na konkretne primjere, napominjemo da je zahtjev za primitak u hrvatsko državljanstvo Mare Čačić pozitivno riješen. O zahtjevu Ive Čačića će biti riješeno nakon što imenovani dade zatraženu izjavu na zapisnik kod nadležnog tijela uprave. U predmetu stjecanja hrvatskog državljanstva Branka Jelića, u tijeku je ustavnoopravni spor. Zahtjevi za primitak u hrvatsko državljanstvo Marije Ivanove Doycheve i Anne Ivanove Karamagdrakove odbijeni su budući da na

temelju rezultata provedenog postupka i ocjene svih raspoloživih dokaza nisu utvrđene činjenice temeljem kojih bi navedene zahtjeve trebalo ocijeniti osnovanim. Tako je, primjerice, u potvrdi o braku Anne Ivanove Karamagdrakove izdanoj 10.12.1967. godine u Sofiji, u rubrici "narodnost" za nevjestu upisana bugarska narodnost - stoji u odgovoru.

ZDRAVSTVO

Konkretne mjere u cilju zaštite zdravlja žene

Ministarstvo zdravstva odgovorilo je na zastupničko pitanje **Marijane Petir (HSS)** u vezi s **mjerama poduzetim u cilju prevencije raka dojke**.

Ministar zdravstva donio je na temelju čl. 15. stavka 3. Zakona o zdravstvenom osiguranju na prijedlog Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo Plan i program mjera zdravstvene zaštite iz osnovnog zdravstvenog osiguranja. Navedenim Planom predviđene su mjere promocije zdravlja i prevencije bolesti, pa tako i malignih bolesti. U primarnoj zdravstvenoj zaštiti predviđeno je provođenje zdravstveno-promotivnih mjera u cilju manje izloženosti ili uklanjanja rizika usvajanjem zdravijih načina života, poticanje aktivnosti poput samopregleda i samokontrole, a od preventivnih pregleda i pregled dojki. U okviru točke 1.5 Programa mjera zdravstvene zaštite žena detaljno su razrađene mjere za zloćudna oboljenja kod žena (karcinom dojke, karcinom cerviksa, karcinom jajnika i dr.). Planom i programom mjera zdravstvene zaštite iz osnovnog zdravstvenog osiguranja predviđeno je njihovo provođenje na razini primarne, sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite.

Na temelju članka 17. st. 1. Zakona o zdravstvenoj zaštiti ministar zdravstva donio je na prijedlog Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo Plan i program mjera zdravstvene zaštite u ožujku 2002. godine. U okviru tog Plana ističemo točku 11.4 Mjere zdravstvene zaštite za značajnije zdravstvene probleme stanovništva u okviru koje su pod

naslovom Maligne bolesti navedene opće mjere za područje onkološke zaštite:

1.1.a) Edukacija stanovništva od školske dobi nadalje kako spriječiti rak (Europski kodeks protiv raka 1994.) pravodobno prepoznati 8 znakova suspektih na maligne bolesti i javiti se svom doktoru.

Pod točkom 1.2. Karcinom dojke predviđene su sljedeće mjere zdravstvene zaštite:

1.2.1. Upoznavanje žena s čimbenicima rizika te potrebom javljanja liječniku kad se nađe kvržica ili bilo kakva promjena na grudima.

1.2.2. Upoznavanje žena s adekvatnom tehnikom samopregleda dojke i registracijom nalaza

1.2.3. Detekcija i rana dijagnostika:

a) Samopregled - same žene svaki mjesec od 20. godine života

b) Klinički pregled dojki u dobi od 20-39 godine svake treće, a starijih od 40 godina svake godine. Za žene s povećanim rizikom klinički pregled se mora provoditi češće.

c) Medicinska kontrola nalaza samopregleda dojke kod odstupanja od osnovnog nalaza uz po potrebi upućivanje u specijalističko-konzilijarnu djelatnost.

d) Mamografija - za žene prosječnog rizika bazična mamografija oko 40. godine, od 40 godine mamografija svake godine, odnosno ovisno o mogućnostima. Mamografija mora slijediti odmah nakon kliničkog pregleda dojki.

e) Edukacija i emocionalna potpora masektomiranih žena u cilju bolje adaptacije i uspješnog povratka svakodnevnom životu.

Navedene mjere ranog otkrivanja raka dojke u ovome Programu predložene su od Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo na temelju preporuka ACS (Američko društvo protiv raka). Provođenje mjera primarne i sekundarne prevencije, praćenje i evaluacija u okviru Registra za rak te kontinuirana edukacija zdravstvenih radnika u okviru primarne, specijalističko-konzilijarne i bolničke zdravstvene zaštite preduvjeti su za smanjenje mortaliteta i morbiditeta uslijed malignih bolesti, pa i karcinoma dojke.

Ujedno se napominje da Ministarstvo zdravstva podupire promotivne programe i druge aktivnosti nevladinih udruga (nabava mobilnih mamografa i provođenje akcija probira raka dojke mamografijom) sa

ciljem prevencije i ranog otkrivanja karcinoma dojke.

Zbog potrebe smanjenja mortaliteta i morbiditeta uslijed malignih bolesti u okviru Projekta reforme zdravstva u Ministarstvu zdravstva osnovano je Povjerenstvo za radioterapiju i onkologiju koje je izradilo prijedloge u svezi s unapređenjem kvalitete i efikasnosti organizacije radioterapijske i onkološke službe, standarda bolesničkih ležaja i mreže kapaciteta po ustanovama, sistematizacije kadra i kadrovskih normativa te prijedlog organizacije društva i pripravnosti za pojedine ustanove. Povjerenstvo također izrađuje prijedloge standardnih dijagnostičkih i terapijskih postupaka pojedinih djelatnosti na svim razinama, prijedloge akreditacije odjela i bolnica za obavljanje izvan standardnih dijagnostičkih i terapijskih postupaka, prijedlog standarda i plan obnavljanja i nabavke nove opreme do 2010. godine za pojedine ustanove te prijedlog razvoja indikatora za kontinuirano praćenje i kontrolu efikasnosti kvalitete rada - stoji u odgovoru.

M. M.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirjana Milić, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarljija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora